ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ปริญญา

เศรษฐศาสตร์	เศรษฐศาสตร์
สาขา	**ภาควิชา**

เรื่อง ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อการกระจายรายได้ในประเทศไทย

Personal Income Tax on the Income Distribution in Thailand

นามผู้วิจัย นายวิศรุต รัตนสุวรรณ

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก .....

(อาจารย์ชิดตะวัน ชนะกุล, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม .....

(อาจารย์มานะ ลักษมีอรุโณทัย, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา .....

(รองศาสตราจารย์โสมสกาว เพชรานนท์, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

.....

(รองศาสตราจารย์กัญจนา ธีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ ..... **เดือน** ..... **พ.ศ.** .....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อการกระจายรายได้ในประเทศไทย

Personal Income Tax on the Income Distribution in Thailand

โดย

นายวิศรุต รัตนสุวรรณ

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

พ.ศ. 2557

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิศรุต รัตนสุวรรณ 2557: ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อการกระจายรายได้ในประเทศไทย ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อาจารย์ชิดตะวัน ชนะกุล, Ph.D. 100 หน้า

ปัญหาความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ของสังคมไทยที่ปรากฏในปัจจุบันนับว่าเป็นปัญหาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการแก้ไข ทั้งนี้ภาษีทางตรงโดยเฉพาะการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นเครื่องมือที่รัฐบาลสามารถใช้เพื่อช่วยลดความเหลื่อมล้ำของคนในสังคมได้ เนื่องจากจัดเก็บภาษีจากฐานรายได้และใช้โครงสร้างอัตราภาษีแบบก้าวหน้า งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงภาระภาษีเฉลี่ยของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและผลของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีต่อการกระจายรายได้ของครัวเรือน โดยในส่วนแรกจะเป็นการศึกษาเกี่ยวกับภาระภาษีเฉลี่ยของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยจะจำแนกตามกลุ่มรายได้ออกเป็น 5 กลุ่ม เพื่อพิจารณาโครงสร้างความก้าวหน้าของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สำหรับในส่วนที่สองเป็นการศึกษาผลของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีต่อการกระจายรายได้ของครัวเรือน โดยทำการศึกษาการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ก่อนหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและหลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา แต่เนื่องจากโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ใช้ในปัจจุบัน จะมีการยกเลิกในระหว่างการทำงานวิจัยชิ้นนี้ ดังนั้น ผู้วิจัยจะศึกษาโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบใหม่ ปี พ.ศ. 2557 เพิ่มเติมด้วย โดยการศึกษาในครั้งนี้ใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน (สศส.) ปี พ.ศ. 2546-2555

จากผลการศึกษา ในส่วนแรก พบว่าภาระภาษีเฉลี่ยของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะมีโครงสร้างก้าวหน้า คือ กลุ่มที่มีรายได้สูงจะมีภาระภาษีเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำ และในส่วนที่สอง ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อการกระจายรายได้ของครัวเรือนพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ก่อนหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสูงกว่าค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเล็กน้อย แสดงให้เห็นว่า เมื่อมีการเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะสามารถช่วยลดปัญหาความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้เล็กน้อย จากการที่กรมสรรพากรปรับลดฐานภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้ต่ำลง และปรับขั้นการเสียภาษีให้ถี่ขึ้น พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบปัจจุบันจะมีค่าต่ำกว่าค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบใหม่ แสดงให้เห็นว่าจากมาตรการของรัฐบาลที่จะเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จะทำให้การกระจายรายได้เลวลง จึงไม่สามารถสามารถช่วยลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมลงได้

_____ _____ ___ / ___ / ___

ลายมือชื่อนิสิต **ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Wisarut Rattanasuvan 2014: Personal Income Tax on the Income Distribution in Thailand. Master of Economics, Major Field: Economics, Department of Economics. Thesis Advisor: Ms.Chittawan Chanagul, Ph.D. 100 pages.

There is a major problem with regard to income distribution in Thai society. It is very important that this issue is addressed, in order to achieve a reduction in levels of income inequality. Direct taxes, especially a Personal Income Tax (PIT), are tools which can be employed by the government in pursuit of these objectives. PIT collection is based on individuals' income and imposes a progressive tax rate structure. This study had two objectives. The first aim was to analyze the average tax burden which is imposed by PIT. This involved classifying taxpayers into 5 income level groups and comparing their average tax burdens to see how progressive the structure of the tax is. The second objective was to study the impact of PIT on income distribution among households by comparing Gini coefficient figures before and after accounting for PIT. As the existing PIT rates were terminated during the time period in which this research was conducted, the investigation included analysis which was based on the new PIT rates imposed on income derived from tax year 2013 onwards. The data used in this study was collected from the Household Socio-Economic Survey (SES): 2003 – 2012.

The results of the study showed that, on average, the tax burden which was imposed by PIT was progressive with respect to income levels. The high income level group had a higher average tax burden compared to the low income level group. The exploration of the impact of PIT on income distribution in Thailand demonstrated that the before-tax Gini coefficient was slightly higher than the after-tax Gini coefficient. This indicates that PIT can be used to reduce income inequality, but that the changes may not be significant. Moreover, based on the new PIT rates, it accounted for the after-tax Gini coefficient of the new tax structure, which is higher when compared to the pre-reform tax structure. The findings implied that the government's policy toward PIT reform worsened issues related to income distribution.

_____ _____ ___ / ___ / ___

Student's signature Thesis Advisor's signature

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กิตติกรรมประกาศ

งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะสำเร็จเป็นรูปเล่มไปไม่ได้ถ้าหากขาดความอนุเคราะห์จากบุคคลท่านต่างๆโดยเฉพาะอย่างยิ่ง อ.ดร.ชิดตะวัน ชนะกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ อ.ดร.มานะ ลักษมีอรุโณทัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่กรุณาคอยให้คำแนะนำอีกทั้งยังช่วยดูแลเอาใจใส่ในทุกรายละเอียดของงาน ส่งผลให้งานชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

กราบขอบพระคุณ อ.ดร.สมหมาย อุดมวิทิต ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความกรุณาต่อข้าพเจ้าเสมอมา ทั้งยังให้คำแนะนำอันมีค่ายิ่งในการปรับปรุงงานชิ้นนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณ นางสาวเฉลิมขวัญ เจียมประชานรากร ผู้อำนวยการสำนักงานสถิติพยากรณ์ และ นายนัทธวรรธนิ์ เหมนาควิทย์ ผู้อำนวยการกลุ่มบริการและเผยแพร่ข้อมูล จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ที่ได้อำนวยความสะดวก ให้คำแนะนำและให้ข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ได้อำนวยความสะดวกเรื่องสถานที่และให้คำแนะนำการจัดทำวิทยานิพนธ์

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณครอบครัว เพื่อนๆและรุ่นพี่หลักสูตรเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิตทุกคนที่มีส่วนช่วยทั้งทางตรงและทางอ้อม ให้ข้าพเจ้าทำงานชิ้นนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุดท้ายนี้คุณงามความดีและประโยชน์อันเกิดจากงานชิ้นนี้ ข้าพเจ้าขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน หากมีข้อบกพร่องประการใดข้าพเจ้าขอน้อมรับได้แต่เพียงผู้เดียว

วิศรุต รัตนสุวรรณ

กุมภาพันธ์ 2557

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(5)
ประมวลศัพท์	(6)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
ขอบเขตการวิจัย	11
สมมติฐานการวิจัย	12
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	13
แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย	13
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	20
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	26
การเก็บรวบรวมข้อมูล	26
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	26
บทที่ 4 โครงสร้างและหลักการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทย	39
ความเป็นมาของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทย	39
ลักษณะโดยทั่วไปของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	42
ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	43
แบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	44
ประเภทของเงินได้พึงประเมินและการหักค่าใช้จ่าย	45
การหักลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	50
การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสิ้นปี	53
เปรียบเทียบโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	55
สรุปขั้นตอนของเงินได้ที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	57

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 5 ผลการศึกษา 59

ผลการศึกษาภาระภาษีเฉลี่ยของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา 59

ผลการศึกษาภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีต่อการกระจายรายได้ของครัวเรือน 62

บทที่ 6 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ 69

สรุปผลการศึกษา 69

ข้อเสนอแนะ 73

เอกสารและสิ่งอ้างอิง 75

ภาคผนวก 79

ประวัติการศึกษาและการทำงาน 100

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	รายได้จากภาษีอากรเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product) ปีงบประมาณ 2544 – 2555	2
2	ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ (Gini coefficient) ของประเทศไทยปี พ.ศ. 2531-2554	3
3	ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้เฉลี่ยและสัดส่วนรายได้จากภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อรายได้ของรัฐบาลและ ปี พ.ศ. 2551 – 2554 ของประเทศไทยเทียบกับประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวียและประเทศที่พัฒนาแล้วอื่นๆ	6
4	อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาขั้นสูงสุดของประเทศไทยเทียบกับประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวียและประเทศที่พัฒนาแล้วอื่นๆ ปี พ.ศ. 2555	7
5	เปรียบเทียบโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบปัจจุบัน ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2535-2556 และโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบใหม่ สำหรับ ปี พ.ศ. 2557	9
6	ข้อมูลรายได้ที่เป็นตัวเงินของครัวเรือน ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2546-2555	27
7	เกณฑ์การแบ่งรายได้ที่เป็นตัวเงินตามช่วงเงินได้สุทธิตามอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปี พ.ศ. 2552 – 2554	28
8	โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปี พ.ศ. 2546 – 2555	37
9	โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 -2557	41
10	เปรียบเทียบโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตั้งแต่ ปีภาษี 2547 – 2557	55

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11	ร้อยละภาระภาษีเฉลี่ยของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจำแนกตามกลุ่มรายได้ ปี พ.ศ. 2547 2549 2550 2552 และ 2554	60
12	ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ (Gini coefficient) ปี พ.ศ. 2547 2549 2550 2552 และ 2554	63
13	ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ก่อนหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในช่วงปลายยุค 2000 (Late 2000s) ของประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวียและประเทศที่พัฒนาแล้วอื่นๆ	65
14	ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีแบบปัจจุบันเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ของรายได้หลังหักภาษีแบบใหม่ปี พ.ศ. 2547 2549 2550 2552 และ 2554	68

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	สัดส่วนของภาษีทางตรงและภาษีทางอ้อมต่อรายได้ของรัฐบาล ปีงบประมาณ 2535 – 2555	5
2	เส้นลอเรนซ์ (Lorenz Curve)	19
3	เส้นลอเรนซ์ (Lorenz Curve)	31
4	วิธีคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ (Gini Cofficient)	32
5	สรุปขั้นตอนของเงินได้ที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	57
6	ร้อยละภาระภาษีเฉลี่ยของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจำแนก ตามกลุ่มรายได้ ปี พ.ศ. 2547 2549 2550 2552 และ 2554	61
7	เส้นลอเรนซ์ (Lorenz Curve) ของปี พ.ศ. 2547	67

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประมวลศัพท์

การกระจายรายได้[1]	-	การที่รายได้รวมของประเทศถูกจัดสรรไปยังประชาชนกลุ่มต่างๆ ในประเทศอย่างไร โดยทั่วไปไม่มีประเทศใดในโลกที่มีการกระจายรายได้เท่าเทียมกันหมด ทั้งนี้เพราะมนุษย์เรามีความสามารถแตกต่างกัน มีโอกาสไม่เท่ากัน
ภาระภาษี[2]	-	รายได้แท้จริงที่ลดลงอันเนื่องมาจากการจัดเก็บภาษีอากรของรัฐบาลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1. ภาระภาษีตามกฎหมาย หรือภาระภาษีอย่างเป็นทางการ หมายถึง ภาระในจำนวนหนี้ภาษีอากรของผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามที่กฎหมายกำหนดไว้ 2. ภาระภาษีทางเศรษฐกิจ หรือภาระภาษีที่แท้จริง หมายถึง ภาระภาษีที่ต้องตกอยู่กับบุคคลในขั้นสุดท้าย กล่าวคือ บุคคลผู้นั้นไม่สามารถผลักภาระภาษีต่อไปให้ผู้อื่นได้อีกแล้ว
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา[3]	-	ภาษีที่จัดเก็บจากบุคคลทั่วไป หรือจากหน่วยภาษีที่มีลักษณะพิเศษตามที่กฎหมายกำหนดและมีรายได้เกิดขึ้นตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยปกติจัดเก็บเป็นรายปี รายได้ที่เกิดขึ้นในปีใดๆ ผู้มีรายได้มีหน้าที่ต้องนำไปแสดงรายการตนเองตามแบบแสดงรายการภาษีที่กำหนดภายในเดือนมกราคมถึงมีนาคมของปีถัดไป
ภาษีทางตรง [4]	-	ภาษีที่ผู้เสียภาษีเป็นผู้แบกรับภาระภาษีทั้งหมด ภาษีทางตรงมักเก็บจากฐานรายได้หรือกำไรจากการประกอบธุรกิจ ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล

[1]ประพันธ์ เศวตนันทน์ และ ไพศาล เล็กอุทัย (2535)

[2]ชัยรัตน์ เอี่ยมกุลวัฒน์ (2546)

[3]กรมสรรพากร (2555)

[4]กรมสรรพากร (2555)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประมวลศัพท์ (ต่อ)

ภาษีทางอ้อม[5]	-	ภาษีที่ผู้เสียภาษีสามารถผลักภาระภาษีไปยังผู้อื่นได้ ภาษีทางอ้อมมักเก็บจากการซื้อสินค้าและบริการจากผู้บริโภค ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต
รายได้ของครัวเรือน[6]	-	เงินหรือสิ่งของ ที่ครัวเรือนได้รับมาจากการทำงานหรือผลิตเอง หรือจากทรัพย์สินหรือได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น รายได้ที่เป็นตัวเงิน (Money Income) รวมถึงรายได้ที่เป็นสิ่งของ (Income in Kind) ได้แก่ ค่าจ้างและเงินเดือนเงินรางวัลบริกร เงินโบนัส กำไรสุทธิ จากการประกอบธุรกิจการเกษตรและธุรกิจอื่นๆ รายได้จากทรัพย์สิน เช่น ค่าเช่าที่ดิน ค่าลิขสิทธิ์ ดอกเบี้ย และเงินปันผล เงินได้รับเป็นการช่วยเหลือ บำเหน็จ บำนาญและเงินทุนการศึกษา ส่วนสำหรับรายได้ที่เป็นสิ่งของ จะประกอบไปด้วย มูลค่าของสินค้าและบริการหรืออาหารที่ครัวเรือนผลิตและบริโภคเอง

[5]กรมสรรพากร (2555)

[6]ฉลองภพ สุสังกร์กาญจน์ (2542)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การดำเนินนโยบายทางด้านเศรษฐกิจของรัฐบาลนับเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยหน้าที่ทางเศรษฐกิจของรัฐบาล ได้แก่ การจัดสรรการใช้ทรัพยากร (Allocation function) การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (Stabilization function) และการกระจายรายได้ของสังคม (Distribution function) (Richard A. Musgrave, 1959) โดยเฉพาะนโยบายการคลัง (Fiscal Policy) เป็นหนึ่งในเครื่องมือที่สำคัญของรัฐบาลที่ใช้ในการบริหารและเพื่อบรรลุเป้าหมายในการดำเนินงานทางเศรษฐกิจและสังคม โดยผ่านเครื่องมือการใช้จ่ายภาครัฐบาล (Government expenditure) ภาษีอากร (Taxation) และการบริหารหนี้สาธารณะ (Public debt)

การทำหน้าที่ทางเศรษฐกิจของรัฐบาล เห็นได้ชัดเจนว่าต้องมีค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก รัฐบาลจึงจำเป็นต้องหารายได้เพื่อให้พอกับค่าใช้จ่าย รายได้ของรัฐบาลมาจากหลายทาง เช่น เก็บภาษีอากร การขายสินค้า การให้บริการ การก่อหนี้สาธารณะ และการกู้ยืมเงินจากประชาชน แหล่งรายได้ที่สำคัญของรัฐบาลคือ รายได้จากภาษีอากร ดังจะเห็นได้ว่าในปีงบประมาณ 2554 ประเทศไทยมีรายได้จากภาษีอากรเป็นจำนวน 2,018,325 ล้านบาทหรือร้อยละ 90 ของรายได้ทั้งหมดของรัฐบาล (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2555) นับว่ารายได้จากภาษีอากรเป็นรายได้หลักที่นำมาบริหารและพัฒนาประเทศ ถ้ารัฐบาลสามารถจัดเก็บรายได้จากภาษีอากรได้จำนวนมากก็จะเพียงพอกับค่าใช้จ่าย ดังนั้นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่จัดเก็บภาษีอากร ได้แก่ กรมสรรพากร กรมศุลกากร และกรมสรรพสามิต โดยแต่ละหน่วยงานจะมีหน้าที่การจัดเก็บภาษีอากรที่แตกต่างกัน

นอกจากการเก็บภาษีมีวัตถุประสงค์ในการหารายได้เพื่อนำมาบริหารและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศแล้ว ภาษีอากรเป็นเครื่องมือสำคัญที่รัฐบาลสามารถใช้ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของคนในสังคม เพื่อให้เกิดความเสมอภาคในการกระจายรายได้ในสังคมมากขึ้น โดยรัฐบาลสามารถใช้ภาษีอากรผ่านนโยบาย โครงการ หรือมาตรการต่างๆ สู่กลุ่มเป้าหมายคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาล เพื่อให้ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อย่างไรก็ดี ในช่วง 25 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการมีบทบาทความสำคัญเพิ่มขึ้น เริ่มจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4-11 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 จนกระทั่งถึงปัจจุบัน ส่งผลให้รัฐบาลสามารถจัดเก็บรายได้จากภาษีอากรได้เพิ่มขึ้น และการพัฒนาในด้านต่างๆ โดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ประเทศไทยมีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product) เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 1 แสดงรายได้จากภาษีอากรเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product) ปีงบประมาณ 2544 - 2555

(หน่วย: ล้านบาท)

ปีงบประมาณ	รายได้จากภาษีอากร(1)	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (2)	(1)เป็นร้อยละของ(2)
2544	770,149	5,101,367	15.10
2545	851,062	5,345,826	15.92
2546	986,142	5,780,452	17.06
2547	1,154,132	6,321,068	18.26
2548	1,326,948	6,920,178	19.18
2549	1,427,528	7,699,350	18.54
2550	1,497,050	8,301,652	18.03
2551	1,653,985	9,145,520	18.09
2552	1,510,074	8,850,552	17.06
2553	1,767,594	9,921,040	17.82
2554	2,018,326	10,669,300	18.92
2555	2,114,770	10,991,300	19.24

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลังและสำนักงบประมาณแผ่นดิน (2555)

จากตารางที่ 1 แสดงรายได้จากภาษีอากรเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ปีงบประมาณ 2544 – 2555 พบว่า รายได้จากภาษีอากรและผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ในปีงบประมาณ 2544 มีรายได้จากภาษีอากรอยู่ที่ 770,149 ล้านบาท และในปีงบประมาณ 2555 มีรายได้จากภาษีอากรอยู่ที่ 2,114,770 ล้านบาท ซึ่งมากขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากปีงบประมาณ 2544 จำนวนทั้งสิ้น 1,344,621 ล้านบาท และในปีงบประมาณ 2544 มีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศอยู่ที่ 5,101,367 ล้านบาท และในปีงบประมาณ 2555 มีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศอยู่ที่ 10,991,300 ล้านบาท ซึ่งมากขึ้นจากในปีงบประมาณ 2544 จำนวนทั้งสิ้น 5,889,933 ล้านบาท และเมื่อแสดงสัดส่วนรายได้จากภาษีอากรต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีสัดส่วนที่สูงขึ้น โดยในปีงบประมาณ 2544 คิดเป็นร้อยละ 15.10 และในปีงบประมาณ 2555 คิดเป็นร้อยละ 19.24 การที่รัฐบาลสามารถจัดเก็บรายได้จากภาษีอากรและผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ดียังพบปัญหาการกระจายรายได้ของครัวเรือนไทยสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะมีความเหลื่อมล้ำกันมากขึ้น

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ (Gini coefficient) ของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2531-2554

ปี พ.ศ.	**ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้**
2531	0.487
2533	0.515
2535	0.536
2537	0.520
2539	0.513
2541	0.507
2543	0.522
2545	0.508
2547	0.493
2549	0.512
2550	0.496
2552	0.487
2554	0.484

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 2 (ต่อ)

หมายเหตุ: ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ (Gini coefficient) หมายถึง ในการวัดความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ตามชั้นหรือขนาดของรายได้ ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ จะมีค่าระหว่าง 0 และ 1 ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ ที่เข้าใกล้ 0 จะแสดงถึงความเท่าเทียมกันในการกระจายรายได้ หากค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ ที่เข้าใกล้ 1 จะบ่งชี้ถึงการกระจายรายได้ที่เหลื่อมล้ำกันมากขึ้น

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2555)

จากตารางที่ 2 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ (Gini coefficient) ของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2531 - 2554 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ปี พ.ศ. 2531 - 2554 จะมีค่าอยู่สัดส่วนระหว่าง 0.484 – 0.536 แสดงให้เห็นว่า ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทยมีแนวโน้มแนวโน้มที่จะมีความเหลื่อมล้ำกันมากขึ้น โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2535 ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ มีค่าเท่ากับ 0.536 ซึ่งถือว่ามีค่าสูงมาก เพราะ รัฐบาลได้มีการปรับปรุงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและการเพิ่มค่าลดหย่อนต่างๆ เพื่อให้การกระจายรายได้ดีขึ้น แต่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร โดยในปี พ.ศ. 2552 ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ มีค่าเท่ากับ 0.487 ซึ่งถือว่าสูงเป็นลำดับที่ 60 ของโลก ซึ่งหมายความว่ามีความไม่เสมอภาคสูงเป็นลำดับที่ 60 จาก 156 ประเทศทั่วโลก (World Bank, 2012)

เนื่องจากภาษีอากร (Taxation) เป็นเครื่องมือทางการคลังที่สำคัญที่รัฐบาลสามารถใช้ในการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ทั้งนี้การจัดเก็บภาษีทางตรง โดยทั่วไปแล้วมักจะจัดเก็บจากฐานรายได้ ซึ่งจะสามารถช่วยลดความเหลื่อมล้ำในสังคมและก่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับการจัดเก็บภาษีทางอ้อม (บุญธรรม ราชรักษ์, 2547)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

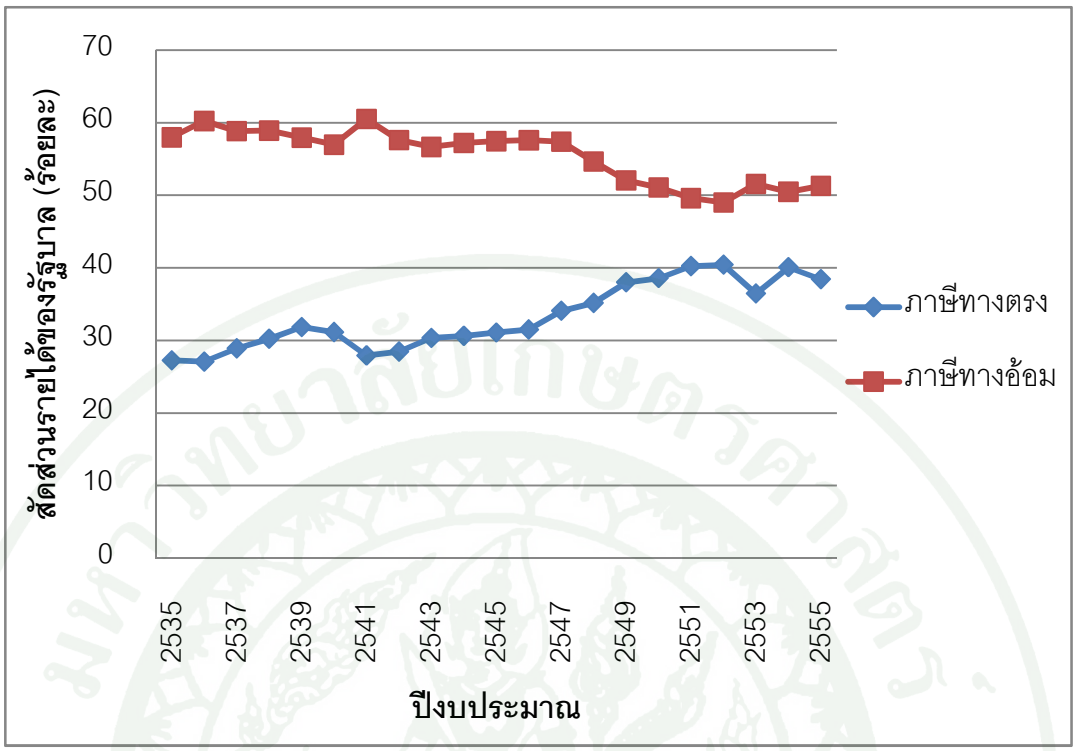

ภาพที่ 1 แสดงสัดส่วนของภาษีทางตรงและภาษีทางอ้อมต่อรายได้ของรัฐบาลปีงบประมาณ 2535 – 2555

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (2555)

จากแผนภาพที่ 1 แสดงสัดส่วนของภาษีทางตรงและภาษีทางอ้อมต่อรายได้ของรัฐบาล ระหว่างปีงบประมาณ 2535 – 2555 พบว่า ปีงบประมาณ 2535 ประเทศไทยมีการจัดเก็บภาษีทางตรงร้อยละ 27.1 เป็นภาษีทางอ้อมร้อยละ 58.0 จนกระทั่งปีงบประมาณ 2555 เป็นภาษีทางตรง ร้อยละ 38.4 เป็นภาษีทางอ้อมร้อยละ 51.3 จากกราฟแม้การจัดเก็บภาษีทางตรงปรับตัวเพิ่มสูงขึ้น และการจัดเก็บภาษีทางอ้อมปรับตัวลดลง อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยก็ยังมีโครงสร้างจากการจัดเก็บภาษีทางตรงได้น้อยกว่าภาษีทางอ้อม

ภาษีทางตรงโดยเฉพาะการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เป็นเครื่องมือที่รัฐบาลสามารถช่วยลดความเหลื่อมล้ำของคนในสังคมได้ เพราะ ผู้มีเงินได้ไม่สามารถผลักภาระภาษีไปให้แก่ผู้อื่นได้ ซึ่งก่อให้เกิดภาระภาษีแก่คนรวยมากกว่าคนจนจึงก่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม แต่กลับพบว่าในประเทศไทย รัฐบาลจัดเก็บรายได้จากภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้น้อยมากเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวียและประเทศที่พัฒนาแล้วอื่นๆ เช่น เนเธอร์แลนด์ ออสเตรเลีย ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำขึ้นในสังคม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้เฉลี่ยและสัดส่วนรายได้จากภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อรายได้ของรัฐบาล ปี พ.ศ. 2551 – 2554 ของประเทศไทยเทียบกับประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวียและประเทศที่พัฒนาแล้วอื่นๆ

ประเทศ	ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้เฉลี่ย	ปี พ.ศ. 2551 (ร้อยละ)	ปี พ.ศ. 2552 (ร้อยละ)	ปี พ.ศ. 2553 (ร้อยละ)	ปี พ.ศ. 2554 (ร้อยละ)
ไทย	0.425	11.1	11.8	10.4	10.6
สวีเดน	0.250	31.7	29.3	28.7	28.8
เดนมาร์ก	0.247	30.3	29.1	27.9	28.0
นอร์เวย์	0.258	21.9	21.5	20.9	21.5
ฟินแลนด์	0.269	23.8	22.9	22.0	22.7
เนเธอร์แลนด์	0.309	15.9	16.6	16.4	16.0
ออสเตรเลีย	0.352	22.6	22.0	21.6	22.3

ที่มา: Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) และ United Nations Development Programme (UNDP) (2554)

จากตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้เฉลี่ยและสัดส่วนรายได้จากภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อรายได้ของรัฐบาล ปี พ.ศ. 2551 – 2554 ของประเทศไทยเทียบกับประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวียและประเทศที่พัฒนาแล้วอื่นๆ พบว่า ประเทศไทยมีค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 0.425 อยู่ในเกณฑ์ที่สูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวียและประเทศที่พัฒนาแล้วอื่นๆ โดยค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้เฉลี่ยของประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวีย เช่น ประเทศสวีเดนมีค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 0.250 ประเทศเดนมาร์กมีค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 0.247 ประเทศนอร์เวย์มีค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 0.258 และประเทศฟินแลนด์มีค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 0.269 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้เฉลี่ยของประเทศที่พัฒนาแล้วอื่นๆ เช่น ประเทศเนเธอร์แลนด์มีค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 0.309 และประเทศออสเตรเลียมีค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 0.350 โดยสัดส่วนรายได้จากภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อรายได้ของรัฐบาลปี พ.ศ. 2551 – 2554 ของประเทศไทย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จะมีค่าอยู่สัดส่วนระหว่าง 10 - 11% สัดส่วนรายได้จากภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อรายได้ของรัฐบาลปี พ.ศ. 2551 – 2554 ของประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวีย ซึ่งประเทศสวีเดนจะมีค่าอยู่สัดส่วนระหว่าง 28 - 31% ประเทศเดนมาร์กจะมีค่าอยู่สัดส่วนระหว่าง 28 - 30% ประเทศนอร์เวย์จะมีค่าอยู่สัดส่วนระหว่าง 20 - 21% และประเทศฟินแลนด์จะมีค่าอยู่สัดส่วนระหว่าง 22 - 23% และประเทศที่พัฒนาแล้วอื่นๆ เช่น ประเทศเนเธอร์แลนด์จะมีค่าอยู่สัดส่วนระหว่าง 15 - 16% และประเทศออสเตรเลียจะมีค่าอยู่สัดส่วนระหว่าง 21 - 22% แสดงให้เห็นว่าในประเทศไทยรัฐบาลจัดเก็บรายได้จากภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้น้อยมากเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวียและประเทศที่พัฒนาแล้ว

สาเหตุที่มีจำนวนผู้เสียภาษีน้อยในประเทศไทยคือ ผู้ใช้แรงงานและผู้มีรายได้นอกระบบจำนวนมากที่ไม่ได้เข้าสู่ระบบภาษี โดยจากผลสำรวจในปี พ.ศ. 2554 พบว่า ผู้มีงานทำมีจำนวน 39.32 ล้านคน ผู้มีรายได้ในระบบมีจำนวน 14.73 ล้านคนหรือคิดเป็นร้อยละ 37.4 ของผู้มีงานทำ และผู้มีรายได้นอกระบบมีจำนวน 24.59 ล้านคนหรือคิดเป็นร้อยละ 62.6 ของผู้มีงานทำ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2555) และประเทศไทยที่มีการเก็บอัตราภาษีในอัตราสูงสุดเพียงร้อยละ 37 น้อยมากเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวียและประเทศที่พัฒนาแล้วที่มีการเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอัตราภาษีที่สูงมาก

ตารางที่ 4 แสดงอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาขั้นสูงสุดของประเทศไทยเทียบกับประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวียและประเทศที่พัฒนาแล้วอื่นๆ ปี พ.ศ. 2555

(หน่วย: ร้อยละ)

ประเทศ	อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาขั้นสูงสุด
ไทย	37.0
สวีเดน	56.6
เดนมาร์ก	55.4
นอร์เวย์	47.8
ฟินแลนด์	49.0
ออสเตรเลีย	45.0
เนเธอร์แลนด์	52.0

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 4 (ต่อ)

หมายเหตุ: KPMG International คือ เป็นหนึ่งในบริษัทตรวจสอบบัญชีสี่แห่งที่ใหญ่ที่สุดในโลก มีฐานประกอบการอยู่ที่ประเทศเนเธอร์แลนด์ มีสำนักงานตั้งอยู่กว่า 150 ประเทศทั่วโลก

ที่มา: KPMG International (2012)

จากตารางที่ 4 แสดงอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาขั้นสูงสุดของประเทศไทยเทียบกับประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวียและประเทศที่พัฒนาแล้วอื่นๆ ปี พ.ศ. 2555 พบว่า อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาขั้นสูงสุดของประเทศไทยที่มีการเก็บอัตราภาษีสูดสุดที่ ร้อยละ 37 อยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวียและประเทศที่พัฒนาแล้วอื่นๆ โดยอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาขั้นสูงสุดของประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวีย เช่น ประเทศสวีเดนที่มีการเก็บอัตราภาษีสูงสุดถึง ร้อยละ 56.6 ประเทศเดนมาร์กที่มีการเก็บอัตราภาษีสูงสุดถึง ร้อยละ 55.4 ประเทศนอร์เวย์ที่มีการเก็บอัตราภาษีสูงสุดถึง ร้อยละ 47.8 และประเทศฟินแลนด์ที่มีการเก็บอัตราภาษีสูงสุดถึง ร้อยละ 49.0 ส่วนอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาขั้นสูงสุดของประเทศที่พัฒนาแล้วอื่นๆ เช่น ประเทศออสเตรเลียที่มีการเก็บอัตราภาษีสูงสุดถึง ร้อยละ 45.0 และประเทศเนเธอร์แลนด์ที่มีการเก็บอัตราภาษีสูงสุดถึง ร้อยละ 52.0

ทั้งนี้โครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทย เป็นโครงสร้างภาษีที่มีการเก็บภาษีในอัตราก้าวหน้า (Progressive Tax Rate) รัฐบาลจึงใช้เป็นเครื่องมือในการลดความเหลื่อมล้ำของคนในสังคมและกระจายรายได้เป็นธรรมมากขึ้นเพราะ ผู้ที่มีรายได้มากเสียภาษีมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย ซึ่งโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน ได้เริ่มใช้ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2535 จนกระทั่งถึงปัจจุบัน เนื่องจากวันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2556 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้นำร่างเสนอพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร เพื่อปรับให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจในปัจจุบัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบปัจจุบัน ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2535-2556 และโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบใหม่สำหรับปี พ.ศ. 2557

ปี พ.ศ. 2535-2556		**ปี พ.ศ. 2557 (ใหม่)**	
ช่วงเงินได้สุทธิ (บาท)	**อัตราภาษี (ร้อยละ)**	**ช่วงเงินได้สุทธิ (บาท)**	**อัตราภาษี (ร้อยละ)**
0 - 100,000	5	1 - 150,000	ได้รับยกเว้น
100,001 - 500,000	10	150,001 - 300,000	5
500,001 - 1,000,000	20	300,001 - 500,000	10
1,000,001 - 4,000,000	30	500,001 - 750,000	15
4,000,000 ขึ้นไป	37	750,001 - 1,000,000	20
		1,000,001 - 2,000,000	25
		2,000,001 - 4,000,000	30
		4,000,000 ขึ้นไป	35

หมายเหตุ: อัตราภาษีปี พ.ศ. 2535-2556 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2547 เป็นต้นไป สำหรับเงินได้สุทธิส่วนที่ไม่เกิน 100,000 บาทแรกได้รับการยกเว้น และตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2551 เป็นต้นไป สำหรับเงินได้สุทธิส่วนที่ไม่เกิน 150,000 บาทแรก ได้รับการยกเว้น

ที่มา: ประมวลรัษฎากรฉบับสมบูรณ์ ปี พ.ศ. 2532 และ 2535 และกระทรวงการคลัง (2556)

จากตารางที่ 5 เปรียบเทียบโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบปัจจุบัน ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2535-2556 และโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบใหม่สำหรับปี พ.ศ. 2557 พบว่า โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบปัจจุบัน มีทั้งหมด 5 ขั้น โดยมีอัตราภาษีต่ำสุด ร้อยละ 10 สำหรับผู้มีเงินได้ไม่เกิน 500,000 บาท และมีอัตราภาษีสูงสุด ร้อยละ 37 สำหรับผู้มีเงินได้ 4,000,000 บาทขึ้นไป ก็ยังมีการใช้โครงสร้างอัตราภาษีดังกล่าวเรื่อยมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน เนื่องจากวันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2556 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้นำร่างเสนอพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากรเพื่อนำมาปรับใช้ในปี พ.ศ. 2557 โดยปรับอัตราภาษีใหม่ซึ่งรัฐบาลจะปรับเพดานอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้ลดลงจากร้อยละ 37 เหลือ 35 และมีการขอยลำดับขั้นร้อยละอัตราภาษีให้ถี่ขึ้นเป็น 5-10-15-20-25-30-35 เพื่อปรับให้สอดคล้อง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กับเศรษฐกิจในปัจจุบัน จะส่งผลให้สามารถลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมและอัตราภาษีของประเทศไทยเป็นที่จูงใจสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ดียิ่งขึ้น รองรับการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

อย่างไรก็ดีในช่วง 25 ปีที่ผ่านมา แม้ว่าเศรษฐกิจไทยจะสามารถเติบโตได้ในระดับสูงได้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของประชาชนส่วนใหญ่ปรับตัวดีขึ้น โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ตราไว้ ณ วันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550 ซึ่งระบุไว้ว่า รัฐบาลต้องดำเนินตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจตามมาตราที่ 84(6) คือ รัฐต้องดำเนินการให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม (ราชกิจจานุเบกษา, 2550 เล่มที่ 124 ตอนที่ 47ก) แต่ประเทศไทยยังคงมีปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน คือ ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่ก่อให้เกิดความแตกต่างเป็นอย่างมากระหว่างคนรวยกับคนจน คนเมืองกับคนชนบท ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการกระจายรายได้ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น

ด้วยเหตุดังกล่าว งานวิจัยชิ้นนี้จึงเน้นศึกษาผลของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีต่อการกระจายรายได้ในประเทศไทยและภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยจะใช้โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบปัจจุบันตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2546 – 2555 โดยมุ่งเปรียบเทียบว่าการกระจายรายได้ก่อนหักภาษีกับการกระจายรายได้หลังหักภาษีมีความเท่าเทียมกันมากขึ้นหรือเลวลงอย่างไร และเพื่อดูว่าภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทำให้การกระจายรายได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร และศึกษาถึงภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพื่อพิจารณาโครงสร้างความก้าวหน้าของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหรือไม่ อย่างไร แต่เนื่องจากโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ใช้ในปัจจุบัน จะมีการยกเลิกในระหว่างการทำงานวิจัยชิ้นนี้ ดังนั้น ผู้วิจัยจะศึกษาโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบใหม่ ปี พ.ศ. 2557 เพิ่มเติมเข้าไปด้วย เพื่อดูผลของภาษีดังกล่าว ซึ่งผลการศึกษา จะเป็นข้อมูลสำคัญเพื่อหาแนวทาง ข้อเสนอแนะ ที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไขปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว เพื่อให้การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และสามารถแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของไทย และช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของประเทศและทำให้คนไทยส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา หลักการประเมินภาษีและโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทยตั้งแต่ ปี พ.ศ.2546-2555

2. เพื่อศึกษาภาระภาษีของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทยตั้งแต่ ปี พ.ศ.2546-2555

3. เพื่อศึกษาผลของนโยบายการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีต่อการกระจายรายได้ของครัวเรือนในประเทศไทย ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2546-2555

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึง หลักการประเมินภาษีและโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2546-2555

2. ทำให้ทราบถึง ภาระภาษีของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2546-2555

3. ทำให้ทราบถึง ผลของนโยบายการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีต่อการกระจายรายได้ของครัวเรือนในประเทศไทย ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2546-2555

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้จะทำการศึกษาภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทย โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

1. ศึกษาเกี่ยวกับภาระภาษีเฉลี่ยของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพื่อพิจารณาโครงสร้างความก้าวหน้าของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยจะจำแนกตามกลุ่มรายได้ออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้มีรายได้สูงสุด กลุ่มผู้มีรายได้สูง กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลาง กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำ และกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำสุด

2. ศึกษาผลของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีต่อการกระจายรายได้ของครัวเรือน โดยทำการศึกษาการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ก่อนหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และหลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพื่อดูผลของภาษีดังกล่าวต่อการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กระจายรายได้ของครัวเรือน ในการคำนวณรายได้หลังหักภาษีนั้น ได้วิเคราะห์โดยจำลองสถานการณ์การเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

การศึกษาในครั้งนี้โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน (สศส.) ปี พ.ศ. 2546 - 2555 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาซึ่งใช้ข้อมูล 10 ปี โดยข้อมูลมีการสุ่มตัวอย่างทั่วทั้งประเทศ

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้ เนื่องจากเป็นภาษีทางตรงและจัดเก็บภาษีในอัตราก้าวหน้า

2. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสามารถช่วยลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของครัวเรือนและระหว่างชนชั้นของรายได้

3. การเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาไม่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจในการทำงาน

4. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจัดเก็บจากบุคคลทั่วไป หรือจากหน่วยภาษีที่มีลักษณะพิเศษ ตามที่กฎหมายกำหนด แต่ในงานของผู้วิจัยใช้ข้อมูลการสำรวจของครัวเรือน ซึ่งเป็นหน่วยทางเศรษฐกิจที่เล็กที่สุด แต่มีความสำคัญมากต่อระบบเศรษฐกิจ ซึ่งมีความเหมาะจะนำมาใช้ทดแทนบุคคลทั่วไปในการประเมินภาษี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การศึกษาเรื่องภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อการกระจายรายได้ในประเทศไทย มีส่วนของการตรวจสอบเอกสารประกอบด้วย 2 ส่วน คือ แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำแนวความคิดที่ได้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ต่อไป

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับภาระภาษีอากร

ส่วนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นธรรมของภาษีอากร

ส่วนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับประเภทของการกระจายรายได้

ส่วนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับการวัดความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้

แนวคิดเกี่ยวกับภาระภาษีอากร

ภาระภาษี หมายถึง ส่วนของรายได้แท้จริงที่ลดลง อันเนื่องมาจากการจัดเก็บภาษีอากรของรัฐบาล ดังนั้นจะเห็นว่าผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามกฎหมาย จึงอาจจะไม่ใช่ผู้ที่รับหน้าที่ในการแบกรับภาระภาษีที่แท้จริงก็ได้ ดังนั้น ภาระภาษีจึงอาจแยกเป็น 2 ความหมาย ได้แก่ ภาระภาษีตามกฎหมายหรือภาระภาษีอย่างเป็นทางการ หมายถึง ภาระในจำนวนหนี้ภาษีอากรของผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามที่กฎหมายกำหนดไว้ และภาระภาษีทางเศรษฐกิจ หรือภาระภาษีที่แท้จริง หมายถึง ภาระภาษีที่ต้องตกอยู่กับบุคคลในขั้นสุดท้าย กล่าวคือ บุคคลผู้นั้นไม่สามารถผลักภาระภาษีต่อไปให้ผู้อื่นได้อีกแล้ว (ชัยรัตน์ เอี่ยมกุลวัฒน์, 2546)

ในการวิเคราะห์ผลของการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยกำหนดรูปแบบของกลไกตลาดที่กำลังวิเคราะห์นั้นเป็นแบบการแข่งขัน (Competitive Market) การผลักภาระภาษีในวิชาเศรษฐศาสตร์ แบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 วิธี คือ การผลักภาระภาษีภายใต้การวิเคราะห์ดุลยภาพทั่วไป (General Equilibrium Analysis) และ การผลักภาระภาษีภายใต้การวิเคราะห์แบบดุลยภาพบางส่วน (Partial Equilibrium Analysis)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โดยการวิเคราะห์ดุลยภาพทั่วไป (General Equilibrium Analysis) จะเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงของทุกตลาดพร้อมๆกัน แต่การวิเคราะห์ดุลยภาพบางส่วน (Partial Equilibrium Analysis) จะเป็นการวิเคราะห์ เฉพาะเพียงตลาดที่เราสนใจศึกษาเท่านั้น ซึ่งลักษณะของภาระภาษีที่เกิดขึ้นนั้น โดยทั่วไปจะมีอยู่ 4 รูปแบบ คือ คงที่ไม่มีการผลักภาระภาษี ถูกผลักไปข้างหน้า ถูกผลักไปข้างล่าง และการผลักภาระภาษี ซึ่งภาระภาษีที่ตกอยู่กลับผู้เสียภาษีรายแรกโดยที่มิได้ถูกผลักต่อไปให้กลับผู้อื่น จะถือว่าเป็นภาษีทางตรง ส่วนภาษีที่ผู้เสียภาษีรายแรกไม่ได้รับไว้เอง แต่สามารถผลักภาระภาษีไปยังผู้อื่นได้ จะถือว่าเป็นภาษีทางอ้อม

ซึ่งภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ นั้นจะจัดเป็นภาษีทางตรง ดังนั้นผู้มีรายได้พึงประเมินตามที่กำหนด จึงจะเป็นผู้รับภาระภาษีแต่เพียงผู้เดียว นั่นหมายความว่า แรงงานไม่มีอำนาจในการต่อรองราคาค่าจ้างได้เลย เพราะการกำหนดราคาค่าจ้างเงินเดือนของแรงงานนั้น จะขึ้นอยู่กับอุปสงค์และอุปทานของตลาดแรงงาน ดังนั้นผู้เสียภาษีจึงยากที่จะผลักภาระภาษีไปให้ผู้อื่น และภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ครัวเรือนจะต้องเสียทั้งหมดก็คือ ภาระภาษีของครัวเรือนนั่นเอง

แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นธรรมของภาษีอากร

การจัดเก็บภาษีอากรที่ดีจะต้องให้เกิดความยุติธรรมและความเสมอภาคในหมู่ที่เสียภาษีทุกคน ความเสมอภาคหรือความยุติธรรมในการจัดเก็บภาษีเป็นหัวใจสำคัญของระบบภาษีที่ดี อาจแยกได้เป็น 2 ประเภท ประเภทแรก คือ เก็บภาษีตามประโยชน์ที่ผู้เสียภาษีแต่ละคนจะได้รับ ประเภทที่สอง คือ เก็บภาษีตามความสามารถของแต่ละบุคคลในการเสียภาษี
(ชัยรัตน์ เอี่ยมกุลวัฒน์, 2546)

1. **เก็บภาษีตามประโยชน์ที่ผู้เสียภาษีแต่ละคนจะได้รับ**

การเก็บภาษีตามหลักของผลประโยชน์ที่ได้รับ กำหนดไว้ว่า ผู้ที่ได้รับส่วนของประโยชน์จากบริการใดของรัฐ จะต้องเป็นผู้เสียภาษีเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการผลิตนั้น ตามสัดส่วนของประโยชน์ที่ได้รับ กล่าวคือ ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์มากก็ต้องเสียภาษีมาก ในขณะที่ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์น้อยก็ควรจะเสียภาษีน้อย ส่วนผู้ที่ไม่ได้รับประโยชน์ก็ไม่ควรที่จะต้องเสียภาษี การนำหลักผลประโยชน์มาใช้ในการเก็บภาษีมีทั้งของดีและข้อเสีย จึงทำให้การนำหลักผลประโยชน์ไปใช้ในการเก็บภาษีทำได้ในขอบเขตที่จำกัดมาก โดยเก็บภาษีตามผลประโยชน์ได้ถูกนำมาใช้สำหรับสินค้าสาธารณะบางชนิด เช่น การเก็บค่าทางด่วน ภาษีสรรพสามิตน้ำมัน และภาษีประกันสังคม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. เก็บภาษีตามความสามารถของแต่ละบุคคลในการเสียภาษี

เก็บภาษีตามความสามารถของแต่ละบุคคลในการเสียภาษี เป็นแนวคิดที่ว่าภาระภาษีควรกระจายไปตามความสามารถของผู้เสียภาษีเท่าที่จะเป็นไปได้ คือ ผู้มีรายได้มากความสามารถในการเสียภาษีมาก ก็ควรจ่ายภาษีมาก ส่วนผู้ที่มีรายได้น้อยความสามารถในการเสียภาษีน้อย ก็ควรจ่ายภาษีน้อย โดยตามหลักการนี้จะต้องดูถึงการกระจายความเป็นธรรมในสังคม นั้นอาจจำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ ภาษีตามความเป็นธรรมตามแนวนอน และภาษีตามความเป็นธรรมตามแนวตั้ง

2.1 **ภาษีตามความเป็นธรรมตามแนวนอน** คือ คนที่มีความสามารถทางเศรษฐกิจเท่ากันควรจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน อาจวัดโดยรายได้ที่เขาได้รับ และเมื่อรายได้เท่ากัน จะต้องเสียภาษีในอัตราที่เท่ากัน โดยดัชนีที่ใช้วัดความเป็นธรรมตามแนวนอนมีหลายตัว เช่น อรรถประโยชน์ รายได้และรายจ่าย แต่เมื่อใช้อรรถประโยชน์เป็นตัววัดความเป็นธรรม ความเป็นธรรมตามแนวนอน หมายความว่า ผู้เสียภาษีสองคนที่มีอรรถประโยชน์เท่ากันก่อนเก็บภาษีทั้งสองคนก็ควรยังมีอรรถประโยชน์เท่ากันหลังภาษี แต่เนื่องจากอรรถประโยชน์นั้นไม่สามารถวัดได้จริง ในทางปฏิบัติ จึงนิยมใช้รายได้และรายจ่ายเป็นตัวแทนในการวัดความเป็นธรรมตามแนวนอน แต่ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ถูกจัดเก็บภาษีจากฐานรายได้ จึงใช้รายได้ในการวัดความเป็นธรรมตามแนวนอน โดยการใช้รายได้เป็นฐานภาษี (Income) เป็นตัววัดความสามารถในการเสียภาษีในแง่ความเป็นธรรมตามแนวนอน หากคนสองคนมีเงินได้เท่าเทียมกันก็ควรเสียภาษีเท่ากัน แต่การใช้เงินเป็นตัววัด อาจจะไม่ได้บ่งบอกถึงความสามารถในการเสียภาษีของคนสองคนที่มีเงินได้เท่ากัน เนื่องจาก คนทั้งสองคนให้คุณค่าหรือมีรสนิยมกับการพักผ่อนไม่เหมือนกัน

2.2 **ภาษีตามความเป็นธรรมตามแนวตั้ง** คือ บุคคลหนึ่งมีความสามารถทางเศรษฐกิจในการเสียภาษีมากกว่าอีกบุคคลหนึ่ง ดังนั้นบุคคลที่มีความสามารถในการเสียภาษีมาก ก็ควรเสียภาษีมาก แต่ถ้าบุคคลใดมีความสามารถในการเสียภาษีน้อย ก็ควรเสียภาษีน้อย โดยดัชนีที่ใช้วัดความเป็นธรรมตามแนวตั้ง เช่น อรรถประโยชน์ ภาระภาษี อัตราภาษี โดยในการศึกษาความเป็นธรรมในแนวตั้งจะใช้ทฤษฎีการเสียสละเท่ากัน และใช้ความก้าวหน้าของภาษีอากร เป็นหลักในการวิเคราะห์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.2.1 อรรถประโยชน์และความเป็นธรรมตามแนวตั้ง

Richard Musgrave (1959) ได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นธรรมตามแนวตั้งกับอรรถประโยชน์ โดยได้เสนอทฤษฎีการเสียสละเท่ากัน (Equal Sacrifice Rules) ซึ่งมี 3 ประเภทได้แก่ การเสียสละเท่ากันแบบสัมบูรณ์ การเสียสละเท่ากันแบบสัดส่วน และการเสียสละหน่วยสุดท้ายเท่ากัน

1. การเสียสละเท่ากันแบบสัมบูรณ์ (absolute equal sacrifice) หมายความว่า ผู้เสียภาษีควรเสียอรรถประโยชน์เท่ากัน ถ้าใช้เกณฑ์ภาระภาษี จะถือว่ามีความเป็นธรรมตามแนวตั้ง เนื่องจากว่า ภาระภาษีของคนที่มีรายได้มาก จะมากกว่าภาระภาษีของอีกคนที่ซึ่งมีรายได้น้อยกว่า แต่ถ้าใช้เกณฑ์อัตราภาษีเฉลี่ยเป็นตัววัด สัดส่วนของภาระภาษีต่อรายได้ของคนที่รายได้มาก อาจจะมากกว่าหรือน้อยกว่า ของอีกคนที่มีรายได้น้อยกว่าก็ได้

2. การเสียสละเท่ากันแบบสัดส่วน (proportional equal sacrifice) หมายความว่า ผู้เสียภาษีควรเสียสละสัดส่วนของการลดลงของอรรถประโยชน์ต่ออรรถประโยชน์รวมเท่ากัน

3. การเสียสละหน่วยสุดท้ายเท่ากัน (marginal equal sacrifice) หมายความว่า ผู้เสียภาษีแต่ละคนควรเสียสละรายได้ จนกระทั่งอรรถประโยชน์ส่วนเพิ่มเท่ากัน

2.2.2 ความก้าวหน้าของภาษีอากร

ความเป็นธรรมตามแนวตั้ง สามารถวัดได้จากความก้าวหน้า (Progressive) ของอัตราภาษีที่ทำการจัดเก็บ ซึ่งจะสามารถวัดได้จากอัตราภาษีแบบเฉลี่ย (Average Tax Rate) หรืออัตราภาษีส่วนเพิ่ม (Marginal Tax Rate)

โดยถ้า อัตราภาษีแบบเฉลี่ย เท่ากับ 0 อัตราภาษีแบบเฉลี่ยเป็นแบบสัดส่วนคงที่ คือเมื่อเงินได้เพิ่มขึ้น อัตราภาษีเท่าเดิม

อัตราภาษีแบบเฉลี่ย น้อยกว่า 1 อัตราภาษีแบบเฉลี่ยเป็นแบบถดถอย คือเมื่อเงินได้เพิ่มขึ้น อัตราภาษีลดลง

อัตราภาษีแบบเฉลี่ย มากกว่า 1 อัตราภาษีแบบเฉลี่ยเป็นแบบก้าวหน้า คือเมื่อเงินได้เพิ่มขึ้น อัตราภาษีเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่า

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ในการศึกษาครั้งนี้ จะทำการวัดความก้าวหน้าของภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยใช้อัตราภาระภาษีเฉลี่ย (Average Tax Rate) เป็นเครื่องมือในการวัดความก้าวหน้าของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งจะเป็นการวัดความเป็นธรรมตามแนวตั้ง โดยอาศัยหลักของความสามารถในการเสียภาษี (ability to pay) จากการที่ใช้อัตราภาษีเฉลี่ย (Average Tax Rate) เนื่องจากลักษณะหรือข้อจำกัดของข้อมูลแบบการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ที่มีลักษณะเป็นข้อมูลภาคตัดขวาง (Cross Section) และข้อมูลรายจ่ายในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จะเป็นข้อมูลรายจ่ายต่อครัวเรือน ดังนั้นจึงทำให้ไม่สามารถใช้ อัตราภาษีส่วนเพิ่ม (Marginal Tax Rate) ในการวัดความก้าวหน้าของภาษีได้ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นนี้ จึงทำให้การวัดความก้าวหน้าของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในการศึกษาครั้งนี้ จะทำการใช้อัตราภาษีเฉลี่ย (Average Tax Rate) แทนที่จะเป็นอัตราภาษีส่วนเพิ่ม (Marginal Tax Rate)

แนวคิดเกี่ยวกับประเภทของการกระจายรายได้

การกระจายรายได้ (Income Distribution) หมายถึง การที่รายได้รวมของประเทศถูกจัดสรรไปยังประชาชนกลุ่มต่างๆ ในประเทศอย่างไร โดยทั่วไปไม่มีประเทศใดในโลกที่มีการกระจายรายได้เท่าเทียมกันหมด ทั้งนี้เพราะมนุษย์เรามีความสามารถแตกต่างกัน มีโอกาสไม่เท่ากัน นอกจากนี้ยังมีปัจจัยภายนอกอื่นๆ ที่มีผลต่อการกระจายรายได้ เช่น ภาวะเงินเฟ้อ การว่างงาน และการใช้นโยบายการคลังในการเก็บภาษีและใช้จ่ายเงินของรัฐบาล เป็นต้น ซึ่งรัฐบาลเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการลดช่องว่างของรายได้ในสังคมโดยใช้นโยบายการคลัง (ประพันธ์ เศวตนันทน์ และ ไพศาล เล็กอุทัย, 2535)

ในการศึกษาทฤษฎีการกระจายรายได้นั้น ได้แบ่งวิธีการศึกษาออกเป็น 3 ประเภท (Kakwani,1980) ได้แก่

1. การกระจายรายได้แบ่งตามปัจจัยการผลิตหรือหน้าที่ในการผลิต

2. การกระจายรายได้ตามส่วนแบ่งในรายได้ประชาชาติที่เจ้าของปัจจัยการผลิตแต่ละชนิดได้รับ

3. การกระจายรายได้ตามชั้นของรายได้หรือตามขนาดของรายได้

การกระจายรายได้ 2 ประเภทแรก จะสัมพันธ์กับการกำหนดรายได้ ระหว่างปัจจัยการผลิตชนิดต่างๆ แต่ในการศึกษา ถึงผลของนโยบายเศรษฐกิจที่มีต่อการกระจายรายได้นั้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การนำเสนอการกระจายรายได้ในรูปแบบดังกล่าว อาจมีข้อบกพร่อง คือ บุคคลบางคนอาจได้รับรายได้จากหลายทางทั้งในรูป ค่าจ้าง ดอกเบี้ย ค่าเช่า และกำไร พร้อมๆกัน ซึ่งไม่สามารถแสดงได้โดยการกระจายรายได้ในรูปแบบนี้ สำหรับประเภท 3 การกระจายรายได้ตามชั้นของรายได้หรือตามขนาดของรายได้นั้น จะเป็นการกระจายความถี่ทางสถิติของจำนวนผู้มีรายได้ ในกลุ่มรายได้กลุ่มต่างๆ เรียงตามขนาดของรายได้ การนำเสนอในรูปแบบนี้ เป็นการแสดงถึง รายได้รวมทั้งหมดที่แต่ละบุคคลได้รับ ความสำคัญของการกระจายรายได้ประเภทนี้จะอยู่ตรงที่ การใช้บุคคลหรือครัวเรือนเป็นหน่วยในการศึกษาและเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำของรายได้ว่ากลุ่มบุคคลได้รับรายได้มากน้อยแตกต่างกันเพียงไร ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อการวางนโยบายทางเศรษฐกิจมากกว่าการพิจารณาผลตอบแทนของปัจจัยการผลิตเช่นใน 2 ประเภทแรก

แนวคิดเกี่ยวกับการวัดความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้

ในการศึกษาการวัดความเหลื่อล้ำของการกระจายรายได้ มีวิธีการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. **วิธีแสดงโดยเส้นลอเรนซ์** (Lorenz Curve)

การวัดการกระจายรายได้ในปัจจุบันนิยมใช้เส้นลอเรนซ์ (Lorenz Curve) ซึ่งทำได้โดยจัดระดับรายได้เป็นชั้นๆ เพื่อพิจารณาว่ามีจำนวนครัวเรือนในชั้นรายได้ต่างๆ มากน้อยแตกต่างเพียงใด โดยแสดงรายได้และจำนวนครัวเรือนในรูปของเปอร์เซ็นต์สะสม แล้วนำข้อมูลที่ได้นี้ไปเขียนแผนภาพ ดังแสดงในภาพที่ 2 โดยให้แกนตั้งแสดงเปอร์เซ็นต์สะสมของรายได้ ส่วนแกนนอนแสดงเปอร์เซ็นต์สะสมของครัวเรือน

ถ้าระบบเศรษฐกิจมีการกระจายรายได้อย่างเท่าเทียม เส้น Lorenz จะเป็นเส้นทแยงมุม 45 องศา ถ้าการกระจายรายได้ไม่เท่าเทียม เส้นดังกล่าวจะโค้งออกมาทางขวา หากเส้นดังกล่าวยิ่งโค้งไปใกล้แกนจำนวนประชากรและรายได้มาก แสดงว่าการกระจายรายได้มีความเหลื่อมล้ำมาก หากเส้นดังกล่าวเป็นเส้นทแยงมุม 45 องศา แสดงว่าการกระจายรายได้เป็นไปอย่างเท่าเทียมกันสิ้นเชิง และหากเส้นดังกล่าวเป็นเส้นตั้งฉากแสดงว่าการกระจายรายได้เป็นไปอย่างไม่เท่าเทียมกันสิ้นเชิง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. **ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้** (Gini coefficient)

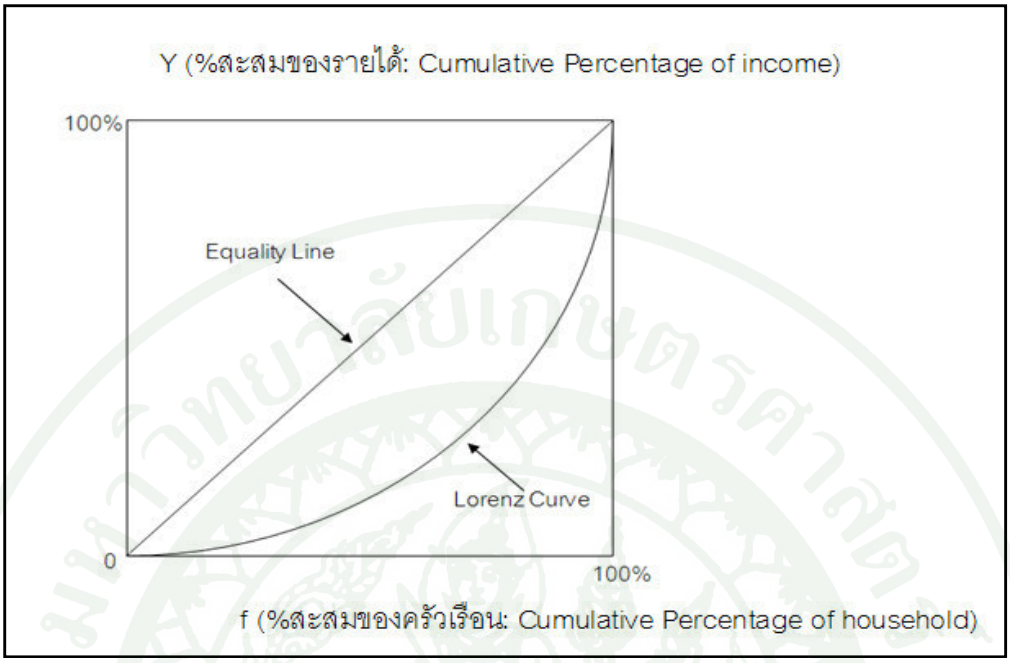

ภาพที่ 2 เส้นลอเรนซ์ (Lorenz Curve)

ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ (Gini coefficient) ในการวัดความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ตามชั้นหรือขนาดของรายได้ เป็นวิธีวัดการกระจายของข้อมูลทางสถิติอย่างหนึ่งที่นิยมใช้เป็นตัวบ่งชี้ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้หรือการกระจายความร่ำรวย ถูกพัฒนาขึ้นโดยนักสถิติชาวอิตาลีชื่อ คอร์ราโด จีนี ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ จะมีค่าระหว่าง 0 และ 1

ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ที่ต่ำจะแสดงถึงความเท่าเทียมกันในการกระจายรายได้ หากค่านี้สูงขึ้นจะบ่งชี้ถึงการกระจายรายได้ที่เหลื่อมล้ำกันมากขึ้น การคำนวณ Gini Coefficient อยู่บนสมมติฐานว่าไม่มีใครมีรายได้ต่ำกว่าศูนย์ สูตรของค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ (Gini coefficient) สามารถแสดงได้ดังนี้

$$\text{ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้} = \frac{\text{พื้นที่ระหว่างเส้น Lorenz Curve กับเส้นทแยงมุม}}{\text{พื้นที่ทั้งหมดของรูปสามเหลี่ยมใต้เส้นทแยงมุม}}$$

ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ ที่เท่ากับ 0 หมายถึงความเท่าเทียมกันอย่างสมบูรณ์ และ 1 หมายถึงความเหลื่อมล้ำอย่างสมบูรณ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การตรวจเอกสารที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นการตรวจเอกสารจากงานวิจัยที่ศึกษาในต่างประเทศ

ส่วนที่ 2 เป็นการตรวจเอกสารจากงานวิจัยที่ศึกษาในประเทศไทย

งานวิจัยที่งานวิจัยที่ศึกษาในต่างประเทศที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มีดังนี้

Ahuja (1966) ได้ศึกษาเกี่ยวกับวิธีการวัดดัชนีภาระภาษี กรณีเปรียบเทียบในแต่ละรัฐของประเทศอินเดีย โดยใช้ข้อมูลในช่วงของปี ค.ศ. 1960-1961 โดยในส่วนแรกจะเป็นวิธีดั้งเดิม 2 วิธี คือ การใช้ภาระภาษีรวมหารด้วยจำนวนรัฐ พบว่าดัชนีภาระภาษีจะมีค่าอยู่ในช่วง 6-224 โดย 6 จะเป็นของรัฐ Kashmar และค่า 224 จะเป็นของรัฐ Maharashtra วิธีดั้งเดิมที่ศึกษากันในประเทศอินเดีย คือการนำภาระภาษีรวมมาหารด้วยจำนวนประชากรในแต่ละรัฐเป็นดัชนี ในการวัดภาระภาษีแบบดั้งเดิม โดยค่าที่ออกมาจะอยู่ในช่วง 48-162 โดย 48 จะเป็นของรัฐ Kashmer และ 162 จะเป็นของรัฐ Maharashtra พบว่าผลการศึกษาแบบวิธีการดั้งเดิมนั้นจะออกมาไม่แตกต่างกันมากนักต่อมาจะเป็นวิธีที่มีการเพิ่มในเรื่องของรายได้เฉลี่ยของแต่ละรัฐเข้าไปในการศึกษา โดยจะเป็นการภาระภาษีรวมหารด้วยรายได้เฉลี่ยของแต่ละรัฐ โดยดัชนีจะออกมาอยู่ในช่วง 57-130 โดย 57 จะเป็นของรัฐ Kashmar เช่นเดียวกัน แต่ 130 จะเป็นของรัฐ Andhra Prades และเมื่อพิจารณาเป็นรายได้เฉลี่ยต่อหัว พบว่า ดัชนีภาระภาษี จะมีค่าอยู่ในช่วง 65-149 โดย 65 จะเป็นของรัฐ Jammu และรัฐ Kashmar ส่วนสำหรับ 149 จะเป็นของรัฐ Andhra Prades และรัฐ Bihar สำหรับวิธีการสุดท้ายจะเป็นการวัดดัชนีภาระภาษี โดยใช้สมการภาษี โดยจะเป็นสมการ log อัตราภาษี และมีตัวแปรอิสระเพียงตัวเดียว คือ log รายได้ต่อหัว (income per capital) พบว่า ค่าจะอยู่ในช่วง 61-140 จะเป็นของรัฐ Jammu และรัฐ Kashmar ส่วนสำหรับ 140 จะเป็นของรัฐ Andhra Prades ซึ่งจะเห็นว่าผลออกมาเป็นไปในทิศทางเดียวกับ กรณีพิจารณาเป็นรายได้เฉลี่ยต่อหัว

Kakwani (1977) ได้ศึกษาการวัดโครงสร้างความก้าวหน้าของภาษี เป็นกรณีเปรียบเทียบระหว่างประเทศ โดยใช้ข้อมูลหลักจาก 4 แหล่ง ได้แก่ ข้อมูลสถิติการเสียภาษีของออสเตรเลีย ปี ค.ศ. 1961-1971 และข้อมูลสถิติการเสียภาษีจากแคนาดา ปี ค.ศ. 1966-1972 และข้อมูลรายได้จากการเก็บภาษีจากอินเดีย และข้อมูลสถิติรายได้ ซึ่งเป็นข้อมูลในส่วนผลตอบแทนรายได้จากภาษีปี ค.ศ. 1958-1970 จาก U.S. Internal Revenue Service.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผลการศึกษาในส่วนของดัชนีชี้วัดความก้าวหน้า และในส่วนของภาระภาษีเฉลี่ย (Average Tax Rate) จะพบว่า กรณีประเทศออสเตรเลียจะแบ่งออกเป็น 4 ปีการศึกษา ดังนี้ ปี 1968-1969 1969-1970 1970-1971 1971-1972 โดยจะมีดัชนีชี้วัดความก้าวหน้าอยู่ในช่วง 0.1893-0.2052 และมีภาระภาษีเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0.1396-0.1570 สำหรับกรณีของประเทศแคนาดา ซึ่งจะทำการศึกษา 3 ปี คือ ปี 1968 1969 และ 1970 โดยจะมีค่าดัชนีชี้วัดความก้าวหน้าอยู่ในช่วง 0.1692-0.2001 และมีค่าภาระภาษีเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0.1175-0.1260 สำหรับกรณีประเทศอังกฤษ จะทำการศึกษา 3 ปี คือ ปี 1964-1965 1965-1966 1966-1967 โดยจะมีดัชนีชี้วัดความก้าวหน้าอยู่ในช่วง 0.2540-0.2821 และมีค่าภาระภาษีเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0.1373-0.1424 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกันแล้วพบว่าทั้ง 3 ประเทศที่ทำการศึกษามีแนวโน้มในทิศทางเดียวกัน โดยจะมีโครงสร้างภาษีที่ก้าวหน้าเพิ่มมากขึ้น

งานวิจัยที่ศึกษาในประเทศที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มีดังนี้

พรพิมล ผกาแก้ว (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีผลต่อรายได้ของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และคำนวณอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่อำนวยรายได้สูงสุดของประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ แบบอนุกรมเวลารายปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534-2549 ซึ่งได้จากสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยการวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression analysis) แล้วนำแบบจำลองที่ได้มาคำนวณหาอัตราภาษีที่อำนวยรายได้สูงสุดโดยการหาอนุพันธ์

ผลการศึกษาพบว่า อัตราภาษีที่แท้จริง อัตราภาษีที่แท้จริงยกกำลังสอง อัตราการมีงานทำของปีก่อน และรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของปีก่อน สามารถอธิบายสัดส่วนรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเบื้องต้น (GDP) ร้อยละ 63.11 โดยอัตราภาษีที่แท้จริง อัตราการมีงานทำของปีก่อนและรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของปีก่อน มีผลต่อรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปีปัจจุบันของไทย ในทิศทางเดียวกันกับสัดส่วนรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเบื้องต้น (GDP) เป็นไปตามสมมติฐาน อย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และสำหรับอัตราภาษีที่แท้จริงยกกำลังสองพบว่า มีความสัมพันธ์กับสัดส่วนรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้น ในทิศทางตรงกันข้าม เป็นไปตามสมมติฐานอย่างมี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แต่สำหรับปริมาณเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ประเภทเงินฝากประจำ ไม่มีนัยสำคัญในการอธิบาย ในส่วนของอัตราภาษีที่ทำรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสูงสุดคือ ร้อยละ 48.13

อัญชลี วสุนธราภิวัฒก์ (2537) ได้ศึกษาเรื่อง วิเคราะห์โครงสร้างและประมาณการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทยในระหว่างปี พ.ศ. 2524-2536 โดยพิจารณาถึงลักษณะของการเปลี่ยนแปลงในส่วนประกอบต่างๆ ของโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา รวมทั้งเหตุผลของการเปลี่ยนแปลงและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดความยืดหยุ่น และคาดคะเนรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในช่วง ปี พ.ศ. 2537-2540 โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิประเภทอนุกรมเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2520-2536 ซึ่งได้จากสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กรมสรรพากร ธนาคารแห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผลการศึกษาพบว่า มูลค่าภาษีเฉลี่ยต่อคนได้เพิ่มขึ้นจาก 3,579 บาทต่อคนในปี พ.ศ. 2524 เป็น 15,270 บาทต่อคน ในปี พ.ศ. 2536 ผลการประมาณการทั้งหมดของแบบจำลองทั้ง 2 ชุด จะเห็นได้ว่า ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากการประมาณการส่วนใหญ่ มีนัยสำคัญทางสถิติและมีเครื่องหมายสอดคล้องกับทฤษฎีและค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ที่เก็บจากการทำงานต่อการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีค่าเท่ากับ 1.62 ส่วนความยืดหยุ่น ของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ที่เก็บจากดอกเบี้ยต่อการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีค่าเท่ากับ 2.69 ดังนั้น นโยบายของรัฐบาลหรือภาคธุรกิจ ในการเพิ่มค่าจ้างเงินเดือนจะมีผลต่อการเพิ่มรายรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้น้อยกว่านโยบายส่งเสริมการออมในรูปเงินฝากประจำหรือกองทุนส่งเสริมเลี้ยงชีพ

ลักษิกา วรรณจิตจรูณ (2552) ได้ศึกษาเรื่องภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและผลกระทบของรายได้ครัวเรือน มีวัตถุประสงค์ 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรกจะเป็นการศึกษาเกี่ยวกับภาระภาษีเฉลี่ยของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยจะจำแนกออกเป็น 3 ลักษณะคือ จำแนกตามกลุ่มรายได้ จำแนกออกตามภูมิภาค และจำแนกออกตามกลุ่มอาชีพ ส่วนที่สองจะทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง รายได้ที่เป็นตัวเงินของครัวเรือนที่ส่งต่อภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพื่อนำไปสู่การหาความยืดหยุ่น โดยใช้ข้อมูลจากผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปี พ.ศ. 2531 2533 2545 และ 2547 และใช้ Pooled Cross Section Tobit Regression Model เป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษา

จากผลการศึกษา พบว่า ภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเฉลี่ย จะไม่แตกต่างกับงานอดีตที่ผ่านมา กล่าวคือ เมื่อพิจารณาตามกลุ่มรายได้ พบว่าภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีโครงสร้างก้าวหน้า กลุ่มรายได้สูงจะมีภาระภาษีเฉลี่ยสูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มรายได้น้อย ส่วนสำหรับการจำแนกตามภูมิภาค พบว่ากรุงเทพมหานครและภาคกลาง จะมีการรับภาระภาษีเฉลี่ยสูง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะเป็นภาคที่มีภาระภาษีเฉลี่ยต่ำที่สุด สำหรับการจำแนกตามกลุ่มอาชีพ พบว่า กลุ่มอาชีพลูกจ้างวิชาชีพจะมีภาระภาษีเฉลี่ยสูงที่สุด และกลุ่มอาชีพเกษตรกรจะมีภาระเฉลี่ยต่ำที่สุด สำหรับในส่วนที่สองจะพบว่า ความยืดหยุ่นของปี พ.ศ. 2547 มีแนวโน้มลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2531 โดยเมื่อจำแนกตามกลุ่มรายได้ พบว่ากลุ่มรายได้ปานกลางจะได้รับประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามากที่สุด และกลุ่มรายได้สูงจะได้รับประโยชน์น้อยที่สุด ต่อมาเมื่อทำการจำแนกตามภูมิภาค พบว่ากรุงเทพมหานครจะได้รับประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างดังกล่าวมากที่สุด รองลงมาเป็นภาคกลาง และสุดท้ายคือภาคใต้ และเมื่อจำแนกตามกลุ่มอาชีพ พบว่ากลุ่มอาชีพลูกจ้างวิชาชีพจะได้รับประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสูงที่สุด รองลงมาคือลูกจ้างทั่วไป และสุดท้ายคือ ผู้ประกอบการที่จะได้รับประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวน้อยที่สุด

อุษาศรี เขียวระยับ (2539) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีต่อการกระจายรายได้ในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปี พ.ศ. 2533 และโครงสร้างของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปี พ.ศ. 2535 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ส่งผลให้การกระจายดีขึ้นหรือเลวลง โดยใช้ข้อมูล จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมในปี พ.ศ. 2533 และ 2535 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ใช้วิธีการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์จีนี่

ผลการศึกษาพบว่า ในปี พ.ศ. 2533 การกระจายรายได้หลังจากเรียกเก็บภาษีแล้วในระหว่างกลุ่มครัวเรือนจากภูมิภาค และทั่วประเทศดีขึ้น แต่สำหรับในปี พ.ศ. 2535 โครงสร้างของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทำให้การกระจายรายได้หลังเรียกเก็บภาษีแล้วดีขึ้นในทุกภูมิภาค ยกเว้นภาคใต้ และการกระจายรายได้ในระดับทั่วประเทศมีสภาพเลวลงเนื่องจาก เมื่อเรียกเก็บภาษีแล้วกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ปานกลางมีสัดส่วนรายได้ลดลง ขณะที่กลุ่มผู้มีรายได้สูงมีส่วนแบ่งรายได้เพิ่มขึ้น สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปี พ.ศ. 2535 มิได้มี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนช่วยบรรเทาปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ และอาจมีส่วนทำให้ภาวการณ์กระจายรายได้เลวร้ายลงแทนที่จะดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระหว่างกลุ่มครัวเรือนและระหว่างภูมิภาคต่างๆ

เมธี ครองแก้ว (2522) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบของระบบการคลังต่อการกระจายรายได้ของไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะคำนวณผลกระทบของระบบการคลัง หรือนโยบายการคลังสาธารณะทั้งด้านรายรับและรายจ่ายที่มีต่อการกระจายรายได้ของครอบครัวไทย ในปี พ.ศ. 2515 พร้อมทั้งการเปรียบเทียบกับ ปี พ.ศ. 2506 และ ปี พ.ศ. 2512

ผลการศึกษา พบว่า ระบบภาษีอากรและรายได้อื่นๆ ของไทยในปี พ.ศ. 2515 มีลักษณะที่เรียกว่า มีความถดถอย กล่าวคือ สัดส่วนระหว่างภาระของภาษีและรายได้อื่นๆ ของรัฐและรายได้ของครอบครัวมีลักษณะที่ลดลง เมื่อครอบครัวมีรายได้สูงขึ้น แต่ลักษณะถดถอยนี้เห็นได้ชัดเฉพาะในกลุ่มรายได้แรกๆ เท่านั้น เมื่อรายได้สูงขึ้น ลักษณะถดถอยก็เปลี่ยนไปเป็นลักษณะที่ภาระนั้นเป็นสัดส่วนค่อนข้างจะคงที่กับรายได้ ลักษณะของผลกระทบดังกล่าวทำให้การกระจายรายได้ของครอบครัวภายหลังระบบรายได้ของรัฐบาลมีความเหลื่อมล้ำกันมากขึ้น เพราะรายได้ส่วนใหญ่ของรัฐบาลมาจากภาษีทางอ้อมหรือภาษีจากฐานการบริโภค ไม่ใช่ภาษีทางตรง เช่น ภาษีเงินได้ ภาษีทรัพย์สิน หรือภาษีมรดก จึงทำให้ครอบครัวรายได้น้อยต้องแบกภาระไว้มากกว่าโดยเปรียบเทียบ สรุปได้ว่า การศึกษาถึงผลกระทบต่อการกระจายรายได้ของระบบการคลังของปี พ.ศ. 2515 ไม่แตกต่างไปจากผลกระทบของปี พ.ศ. 2506 และ ปี พ.ศ. 2512 เท่าใดนัก จากผลการวิจัยของทั้งสามช่วงเวลา ทำให้เราพอจะสรุปได้ว่า ในระยะเวลาประมาณ 10 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2506 และ ปี พ.ศ. 2515 รัฐบาลมิได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการกระจายรายได้ของครอบครัวไทยโดยผ่านทางนโยบายการคลัง แต่กลับพบว่ารัฐบาลมีส่วนทำให้การกระจายรายได้มีความเหลื่อมล้ำกันมากขึ้น

สุปีรย์ ชมบูรณ์ (2548) ได้ศึกษาเรื่องโครงสร้างภาษีกับการกระจายรายได้ของประเทศไทย กรณีศึกษา: ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของไทย เพื่อนำมาวิเคราะห์ผลของการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อการกระจายรายได้ของประเทศไทย โดยนำปัจจัยที่เชื่อว่ามีผลกระทบต่อบทบาทของภาษีในการบรรเทาความเหลื่อมล้ำของรายได้ ได้แก่ อัตราเงินเฟ้อ และค่าลดหย่อนที่กรมสรรพากรให้สิทธิ์แก่ผู้มีเงินได้ การศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลผลการจัดเก็บภาษี และข้อมูลการกระจายรายได้ของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2539 ถึงปี พ.ศ. 2545 มาพิจารณาผลกระทบของภาษีต่อการกระจายรายได้ของไทย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผลการศึกษา พบว่า การกระจายรายได้ของไทยยังมีความไม่เท่าเทียมกันอยู่มาก และโครงสร้างอัตราภาษีที่ใช้จะเป็นอัตราก้าวหน้า แต่ยังไม่สามารถช่วยให้การกระจายรายได้ของไทยดีขึ้นเท่าที่ควร เนื่องจากการกระจายภาระภาษีอยู่ในกลุ่มผู้ที่มีรายได้น้อยและปานกลางมากกว่าผู้ที่มีรายได้มากและเมื่อพิจารณาผลกระทบของปัจจัยด้านเงินเฟ้อ และปัจจัยค่าลดหย่อนต่อภาระภาษีภายใต้โครงสร้างภาษีในปี พ.ศ. 2548 พบว่า ปัจจัยทั้งสองมีผลกระทบต่อกลุ่มชนชั้นของผู้มีรายได้ในระดับที่ต่ำกว่ารับภาระภาษีจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราภาษีที่แท้จริงมากกว่ากลุ่มชั้นผู้มีรายได้สูงกว่า โดยสาเหตุที่ภาระภาษีของผู้มีรายได้น้อยมากกว่าภาระภาษีของผู้มีรายได้มาก เนื่องจากฐานภาษีเงินได้ของไทยมีการแบ่งจำนวนชั้นของอัตราภาษียังน้อยอยู่ และกลุ่มผู้มีรายได้บางระดับได้รับการยกเว้นภาษีจึงมีผลต่อการกระจายตัวของภาษีที่ผู้มีรายได้แต่ละกลุ่มเผชิญ ซึ่งกลุ่มผู้มีรายได้ส่วนใหญ่ของประเทศไทยคือ ผู้มีรายได้ระดับปานกลางมากกว่ากลุ่มอื่นจึงมีผลต่อภาระภาษี

ฉลองภพ สุสังกร์กาญจน์ และคณะ (2542) ได้ศึกษาเรื่องลักษณะการกระจายภาระภาษีและผลประโยชน์ด้านการคลังและภาษีอากรของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2529-2539 โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ประการแรก เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างภาระภาษีอากร ประการที่สอง เพื่อศึกษาการกระจายประโยชน์โดยตรงจากรายจ่ายรัฐบาล โดยจะทำการแยกครัวเรือนออกเป็นตามระดับชั้นรายได้ 10 กลุ่ม แยกครัวเรือนที่อยู่เหนือและใต้เส้นความยากจน กลุ่มอาชีพ และกลุ่มภูมิภาค โดยใช้ข้อมูล ปี พ.ศ. 2529 2533 และ 2537 โดยจะทำการศึกษาภาระภาษีอากรทุกชนิดทั้งภาษีทางตรงและภาษีทางอ้อม

ผลการศึกษาพบว่า ภาระภาษีอากร โดยรวมมีแนวโน้มสูงขึ้น จากร้อยละ 18.8 ของรายได้รวมทั้งประเทศ ในปี พ.ศ. 2529 เป็นร้อยละ 23.4 รายได้รวมทั้งประเทศ ในปี พ.ศ. 2533 และร้อยละ 26.2 รายได้รวมทั้งประเทศ ในปี พ.ศ. 2537 ส่วนโครงสร้างภาษี สำหรับกรณีของภาษีทางตรงจะมีลักษณะก้าวหน้า ส่วนสำหรับโครงสร้างภาษีทางอ้อม จะมีโครงสร้างถดถอย แต่ถ้าพิจารณาเป็นภาษีรายกรณี จะพบว่าภาษีที่มีโครงสร้างถดถอย ได้แก่ ภาษีการค้า ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีศุลกากร ส่วนภาษีที่มีโครงสร้างก้าวหน้า ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาเรื่อง ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อการกระจายรายได้ในประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน (สศส.) ปี 2546-2555 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อการกระจายรายได้ในประเทศไทย จะแบ่งหัวข้อออกเป็น 2 หัวข้อหลักๆ ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง โครงสร้างความก้าวหน้าของภาระภาษีของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเฉลี่ย โดยจะใช้อัตราภาระภาษีเฉลี่ย (Average Tax Rate) เพื่อพิจารณาโครงสร้างความก้าวหน้า

ส่วนที่สอง ผลของนโยบายการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีต่อการกระจายรายได้ของครัวเรือนในประเทศไทย โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ (Gini Coefficient) และ เส้นลอเรนซ์ (Lorenz Curve) เพื่อพิจารณาการกระจายรายได้

ส่วนที่หนึ่ง การวิเคราะห์โครงสร้างความก้าวหน้าของภาระภาษีภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเฉลี่ย

การศึกษาในส่วนนี้จะเป็นการศึกษา เพื่อพิจารณาว่าภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทย มีโครงสร้างอย่างไร ข้อมูลที่ใช้ศึกษาได้มาจากการสำรวจภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี พ.ศ. 2546-2555 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติคือ ข้อมูลรายได้ที่เป็นตัวเงิน ซึ่งประกอบด้วย ค่าจ้างและเงินเดือน รายได้จากการประกอบธุรกิจ และรายได้จากการประกอบธุรกิจการเกษตร เงินรางวัล เงินโบนัส รายได้จากทรัพย์สิน เช่น ค่าเช่าที่ดิน ค่าลิขสิทธิ์ ดอกเบี้ย และเงินปันผล เงินได้รับเป็นการช่วยเหลือ บำเหน็จ บำนาญ เงินทุนการศึกษา นอกจากนี้ยังมีรายได้ที่ไม่เป็นตัวเงิน ซึ่งได้แก่ มูลค่าของสิ่งของและบริการที่ได้รับเป็นส่วนหนึ่งของค่าแรง เงินเดือน แต่ในการศึกษาภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดานี้ จะใช้เฉพาะรายได้ที่เป็นตัวเงินเท่านั้น การที่ทำเช่นนี้มิได้หมายความว่า รายได้ที่ไม่ได้เป็นตัวเงินไม่สำคัญ แต่เนื่องมาจากว่ามีความ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คลาดเคลื่อนเป็นอย่างมาก ประกอบกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จะทำการจัดเก็บจากเงินที่ได้ที่อยู่ในรูปของตัวเงินเป็นส่วนใหญ่

ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จะทำการศึกษาเฉพาะรายได้ที่เป็นตัวเงินของครัวเรือนเท่านั้น โดยรายได้ที่เป็นตัวเงินของครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2546-2555 ซึ่งเป็นข้อมูลที่รวมรายได้ทุกประเภทของครัวเรือนไว้อย่างละเอียด แต่ในการศึกษาครั้งนี้จะทำการศึกษาเฉพาะรายได้ที่เป็นตัวเงิน ซึ่งจะแบ่งกลุ่มรายได้ ออกเป็น 10 ประเภท ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงข้อมูลรายได้ที่เป็นตัวเงินของครัวเรือน ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2546-2555

รายได้ที่เป็นตัวเงิน
1. ค่าจ้างและเงินเดือน
2. กำไรสุทธิจากการประกอบธุรกิจ
3. กำไรสุทธิจากการประกอบการเกษตร
4. บำเหน็จ บำนาญ เบี้ยหวัด เงินสงเคราะห์ต่างๆ
5. เงินชดเชยหรือเงินทดแทนจากการออกจากงาน
6. เงินช่วยเหลือที่ได้รับจากบุคคลอื่นนอกครัวเรือน
7. เงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุและผู้พิการรวมทั้งเงินช่วยเหลืออื่นๆจากรัฐและองค์กรต่างๆ
8. รายรับจากการให้เช่าห้อง/ที่ดินและสินทรัพย์อื่นๆ
9. ค่าลิขสิทธิ์ และสิทธิบัตรต่างๆ ดอกเบี้ยเงินฝาก พันธบัตร เงินปันผลจากหุ้น และการลงทุนอื่นๆ
10. ดอกเบี้ยแชร์ และการให้กู้ยืมเงินแก่เอกชน

ที่มา: จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน (2555)

จากตารางที่ 6 แสดงข้อมูลรายได้ที่เป็นตัวเงินของครัวเรือน ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2546-2555 พบว่า ข้อมูลรายได้ที่เป็นตัวเงินของครัวเรือนจะแบ่งออกเป็น 10 ประเภท ได้แก่ 1) ค่าจ้างและเงินเดือน 2) กำไรสุทธิจากการประกอบธุรกิจ 3) กำไรสุทธิจากการประกอบการเกษตร 4) บำเหน็จ บำนาญ เบี้ยหวัด เงินสงเคราะห์ต่างๆ 5) เงินชดเชยหรือเงินทดแทนจากการออกจากงาน 6) เงินช่วยเหลือที่ได้รับจากบุคคลอื่นนอกครัวเรือน 7) เงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุและผู้พิการรวมทั้งเงินช่วยเหลืออื่นๆจากรัฐและองค์กรต่างๆ 8) รายรับจากการให้เช่าห้อง/ที่ดินและสินทรัพย์อื่นๆ 9) ค่าลิขสิทธิ์ และสิทธิบัตรต่างๆ ดอกเบี้ยเงินฝาก พันธบัตร เงินปันผลจากหุ้น และการลงทุนอื่นๆ 10) ดอกเบี้ยแชร์ และการให้กู้ยืมเงินแก่เอกชน ก็จะนำข้อมูลรายได้ที่เป็นตัวเงินของครัวเรือนทำ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การจำแนกออกตามกลุ่มรายได้ 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้มีรายได้สูงสุด กลุ่มผู้มีรายได้สูง กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลาง กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำ และกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำสุด โดยใช้เกณฑ์การแบ่งรายได้ที่เป็นตัวเงินตามช่วงเงินได้สุทธิตามอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปี พ.ศ. 2552 – 2554

เกณฑ์การแบ่งรายได้ที่เป็นตัวเงิน ดังต่อไปนี้

การศึกษาครั้งนี้จะทำการจำแนกกลุ่มผู้มีรายได้ออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้มีรายได้สูงสุด กลุ่มผู้มีรายได้สูง กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลาง กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำ และกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำสุด โดยใช้เกณฑ์การแบ่งรายได้ที่เป็นตัวเงินตามช่วงเงินได้สุทธิตามอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปี พ.ศ. 2552 – 2554 ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงเกณฑ์การแบ่งรายได้ที่เป็นตัวเงินตามช่วงเงินได้สุทธิตามอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปี พ.ศ. 2552 - 2554

กลุ่มรายได้ที่เป็นตัวเงิน (กลุ่ม)	**ช่วงรายได้ (บาทต่อปี)**
กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำสุด	0-150,000
กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำ	150,001-500,000
กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลาง	500,001-1,000,000
กลุ่มผู้มีรายได้สูง	1,000,001-4,000,000
กลุ่มผู้มีรายได้สูงสุด	4,000,000 ขึ้นไป

ที่มา: ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร ปี พ.ศ. 2552 - 2554 (2556)

จากตารางที่ 7 แสดงเกณฑ์การแบ่งรายได้ที่เป็นตัวเงินตามช่วงเงินได้สุทธิตามอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปี พ.ศ. 2552 – 2554 จะทำการจำแนกกลุ่มผู้มีรายได้ออกเป็น 5 กลุ่ม พบว่ากลุ่มผู้มีรายได้ต่ำสุดจะมีรายได้อยู่ในช่วง 0-150,000 บาทต่อปี กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำจะมีรายได้อยู่ในช่วง 150,001-500,000 บาทต่อปี กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางจะมีรายได้อยู่ในช่วง 500,001-1,000,000 บาทต่อปี กลุ่มผู้มีรายได้สูงจะมีรายได้อยู่ในช่วง 1,000,001-4,000,000 บาทต่อปี และกลุ่มผู้มีรายได้สูงสุดจะมีรายได้ 4,000,000 บาทต่อปีขึ้นไป สาเหตุที่ใช้เกณฑ์การแบ่งรายได้ที่เป็นตัวเงินตามช่วงเงินได้สุทธิตามอัตราภาษีเงินได้เงินได้บุคคลธรรมดา เพราะ เรากำลังศึกษาภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเฉลี่ยของประเทศไทยว่ามีโครงสร้างอย่างไร เราจึงใช้ช่วงเงินได้สุทธิตามอัตราภาษีเงินได้เงินได้บุคคลธรรมดา มาเป็นเกณฑ์การแบ่งรายได้ที่เป็นตัวเงิน เพื่อที่จะได้ทราบ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ว่า กลุ่มผู้มีรายได้ช่วงชั้นใดที่ทำให้ภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเฉลี่ยของประเทศไทยมีโครงสร้างก้าวหน้าหรือโครงสร้างถดถอย ซึ่งมีวิธีการศึกษา โดยจะทำการหา ภาระภาษีรามซึ่งจะหาได้จากผลรวมของจำนวนภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของครัวเรือนที่ i ในกลุ่มรายได้ที่ j โดยมีขั้นตอนการศึกษาดังนี้

การหาภาระภาษีรวม มีสูตรดังนี้

$$B_j = \sum_{i=1}^{n} b_{ij}$$

โดย n คือ จำนวนของครัวเรือนทั้งหมด

i คือ ครัวเรือนที่ i = 1, 2, ..., n

j คือ กลุ่มผู้มีรายได้แบ่งตามช่วงเงินได้สุทธิตามอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

B_j คือ ภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดารวมในกลุ่มรายได้ที่ j

b_{ij} คือ ภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของครัวเรือนที่ i ในกลุ่มรายได้ที่ j

เมื่อได้ภาระภาษีรวมของครัวเรือนในกลุ่มรายได้นั้นๆ ต่อมาก็จะนำมาหา อัตราภาษีเฉลี่ยหาได้จาก การนำภาระภาษีรวมมาหารด้วยรายได้รวมของครัวเรือนในกลุ่มรายได้นั้น เพื่อที่จะพิจารณาว่าอัตราภาระภาษีเฉลี่ยมีลักษณะเป็นโครงสร้างก้าวหน้าหรือโครงสร้างถดถอย

การหา อัตราภาระภาษีเฉลี่ย มีสูตรดังนี้

$$AT_j = \left(\frac{B_j}{\sum Y_j} \right) * 100$$

โดย AT_j คือ อัตราภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเฉลี่ยในกลุ่มรายได้ที่ j

$\sum Y_j$ คือ รายได้รวมของครัวเรือนในกลุ่มรายได้ที่ j

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนที่สอง ผลของนโยบายการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีต่อการกระจายรายได้ของครัวเรือนในประเทศไทย

การศึกษาในส่วนนี้จะเป็นการศึกษา เพื่อพิจารณาว่าผลของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีต่อการกระจายรายได้ในประเทศไทย ข้อมูลที่ใช้ศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน (สศส.) ปี 2546-2554 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยการศึกษาได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ (Gini Coefficient) ของรายได้ก่อนหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และหลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพื่อดูผลของภาษีดังกล่าวต่อการกระจายรายได้ของครัวเรือน ในการคำนวณรายได้หลังหักภาษีนั้น ได้วิเคราะห์โดยจำลองสถานการณ์การเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยหักค่าใช้จ่ายเฉพาะบางส่วนที่สำคัญตามวิธีการคำนวณภาษีตามประมวลกฎหมายรัษฎากรปี พ.ศ. 2546 - 2555 โดยมีขั้นตอนการศึกษาดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ (Gini Coefficient) เป็นวิธีวัดการกระจายของข้อมูลทางสถิติอย่างหนึ่งที่นิยมใช้เป็นตัวบ่งชี้ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้หรือการกระจายความร่ำรวย ถูกพัฒนาขึ้นโดยนักสถิติชาวอิตาลีชื่อ คอร์ราโด จีนี ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ โดยนิยามให้เป็นอัตราส่วนซึ่งมีค่าระหว่าง 0 และ 1 ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ที่ต่ำจะแสดงถึงความเท่าเทียมกันในการกระจายรายได้ หากค่านี้สูงขึ้นจะบ่งชี้ถึงการกระจายรายได้ที่เหลื่อมล้ำกันมากขึ้น ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ที่เท่ากับ 0 หมายถึงความเท่าเทียมกันอย่างสมบูรณ์ (ทุกคนมีรายได้เท่ากัน) และ 1 หมายถึงความเหลื่อมล้ำอย่างสมบูรณ์ (มีคนที่มีรายได้เพียงคนเดียว ส่วนคนที่เหลือไม่มีรายได้เลย) การคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ (Gini Coefficient) อยู่บนสมมติฐานว่าไม่มีใครมีรายได้ต่ำกว่าศูนย์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

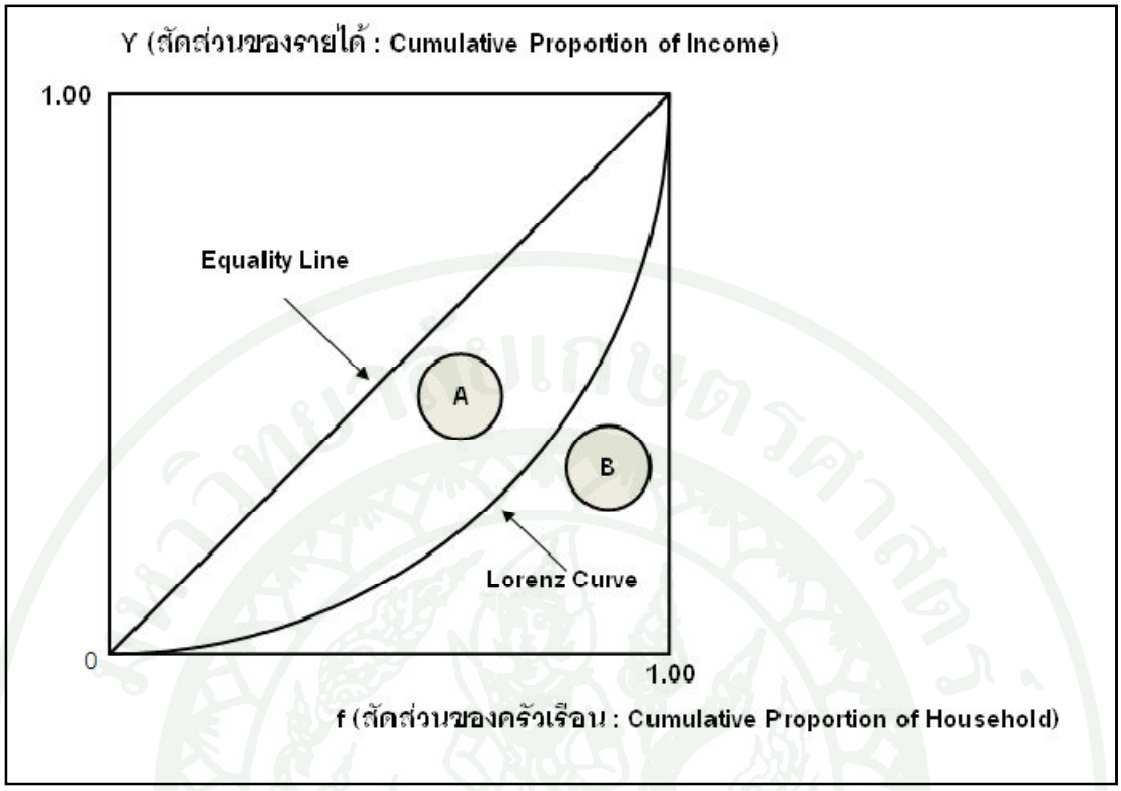

ภาพที่ 3 เส้นลอเรนซ์ (Lorenz Curve)

จากภาพที่ 3 สมมติให้ พื้นที่สี่เหลี่ยมจัตุรัสทั้งหมด = 1 และ พื้นที่ A+B = $\frac{1}{2}$

$$\text{Gini Coefficient} = \frac{A}{A+B}$$

$$= \frac{A}{1/2}$$

$$= 2A$$

และ พื้นที่ $A = \frac{1}{2} - B$

โดยที่ A หมายถึง พื้นที่ระหว่างเส้น Lorenz Curve กับเส้นทแยงมุม

B หมายถึง พื้นที่มุมฉากขวามือสุดถึงเส้น Lorenz Curve

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

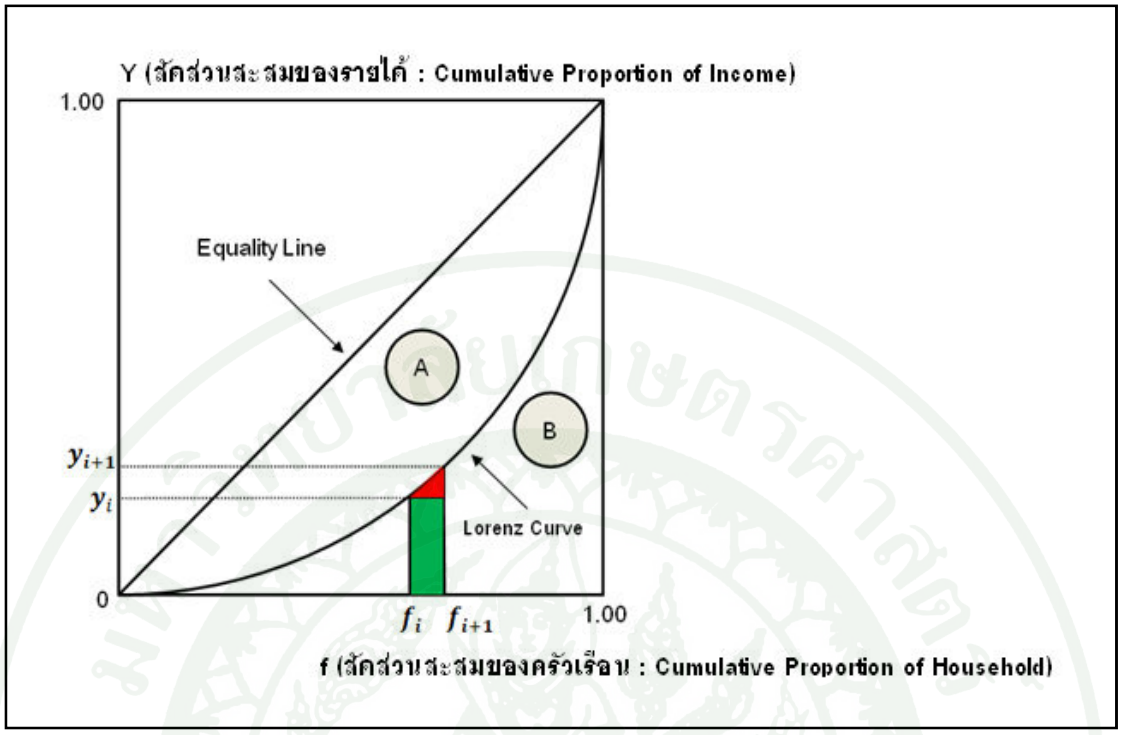

ภาพที่ 4 วิธีคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ (Gini Cofficient)

การหาพื้นที่ B โดย การแบ่งพื้นที่ B ให้เป็นช่วง ๆ และประมาณค่าโดยสมมติให้เส้น Lorenz Curve แต่ละช่วงระหว่างเป็นเส้นตรง แล้วคำนวณพื้นที่แต่ละส่วน จากนั้นก็นำมารวมกันทั้งหมด จะได้เป็นพื้นที่ B ถ้ายิ่งแบ่งพื้นที่ B ให้เป็นพื้นที่เล็กๆ มากเท่าไหร่ค่าประมาณที่ได้ก็จะใกล้เคียงค่าจริงมากเท่านั้น

$$\text{พื้นที่ B} = \sum_{j}^{k} \left[(f_{i+1} - f_i)y_i + \{\frac{1}{2}(f_{i+1} - f_i)(y_{i+1} - y_i)\} \right]$$

$$\text{พื้นที่ A} = \frac{1}{2} - B$$

$$= \frac{1}{2} - \sum_{j}^{k} \left[(f_{i+1} - f_i)y_i + \{\frac{1}{2}(f_{i+1} - f_i)(y_{i+1} - y_i)\} \right]$$

$$= \frac{1}{2} - \sum_{j}^{k} (f_{i+1} - f_i)\{(y_i) + \left(\frac{y_{i+1} - y_i}{2} \right)\}$$

$$= \frac{1}{2} - \sum_{j}^{k} (f_{i+1} - f_i)\{\left(\frac{2y_i + y_{i+1} - y_i}{2} \right)\}$$

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

$$= \frac{1}{2} - \sum_{j}^{k} (f_{i+1} - f_i)\left\{\left(\frac{y_i + y_{i+1}}{2}\right)\right\}$$

$$= \frac{1}{2} - \frac{1}{2}\sum_{j}^{k} (f_{i+1} - f_i)(y_{i+1} + y_i)$$

$$\text{พื้นที่ A} = \frac{1}{2} - \frac{1}{2}\sum_{j}^{k} (f_{i+1} - f_i)(y_{i+1} + y_i)$$

$$\therefore \text{ Gini Coefficient} = 2A = 1 - \sum_{j}^{k} (f_{i+1} - f_i)(y_{i+1} + y_i) \quad \text{--------} \quad (1)$$

โดยที่ f_i หมายถึง สัดส่วนสะสมของจำนวนครัวเรือนที่ i

f_{i+1} หมายถึง สัดส่วนสะสมของจำนวนครัวเรือนที่ i+1

y_i หมายถึง สัดส่วนสะสมของรายได้ของครัวเรือนที่ i

y_{i+1} หมายถึง สัดส่วนสะสมของรายได้ของครัวเรือนที่ i+1

ค่า Gini Coefficient จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ถ้าตัวเลขของ Gini Coefficient มีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงถึงการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม แต่ถ้าเข้าใกล้ 1 แสดงถึงการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม

การวิเคราะห์ผลของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อการกระจายรายได้

โดยการคำนวณรายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา วิเคราะห์โดยจำลองสถานการณ์การเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยการหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนเฉพาะบางส่วนที่สำคัญ และคำนวณภาษีตามที่กำหนดในประมวลกฎหมายรัษฎากรปี พ.ศ. 2546 - 2555 จากนั้นคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ก่อนหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และนำค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ก่อนหักภาษีและรายได้หลังหักภาษีมาเปรียบเทียบกันเพื่อดูว่าภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทำให้การกระจายรายได้ดีขึ้นหรือเลวลง ดังนั้นการวิเคราะห์ซึ่งเป็น 2 ส่วนดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ก่อนหักภาษี

รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน ที่ได้มาจากผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน (สศส.) ปีพ.ศ. 2546-2555 ที่นำมาวิเคราะห์ คือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่เป็นตัวเงิน แบ่งเป็น 10 ประเภทได้แก่ 1) ค่าจ้างและเงินเดือน 2) กำไรสุทธิจากการประกอบธุรกิจ 3) กำไรสุทธิจากการประกอบการเกษตร 4) บำเหน็จ บำนาญ เบี้ยหวัด เงินสงเคราะห์ต่างๆ 5) เงินชดเชยหรือเงินทดแทนจากการออกจากงาน 6) เงินช่วยเหลือที่ได้รับจากบุคคลอื่นนอกครัวเรือน7) เงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุและผู้พิการรวมทั้งเงินช่วยเหลืออื่นๆจากรัฐและองค์กรต่างๆ 8) รายรับจากการให้เช่าห้อง/ที่ดินและสินทรัพย์อื่นๆ 9) ค่าลิขสิทธิ์ และสิทธิบัตรต่างๆ ดอกเบี้ยเงินฝาก พันธบัตร เงินปันผลจากหุ้น และการลงทุนอื่นๆ 10) ดอกเบี้ยแชร์ และการให้กู้ยืมเงินแก่เอกชน ซึ่งในแต่ละประเภทจะเป็นรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยจะนำรายได้ทั้ง 10 ประเภท ดังกล่าวนี้มารวมกัน จากนั้นก็นำมาคูณด้วย12เดือน เพื่อทำเป็นเงินได้รวมเฉลี่ยต่อปี การคำนวณเพื่อที่จะได้ผลลัพธ์ตามสมการที่ (1) จึงต้องคำนวณหาตัวแปรสำคัญ คือ สัดส่วนสะสมของครัวเรือน(f_i) และสัดส่วนสะสมของรายได้(y_i) จากนั้นนำตัวแปรทั้งสองมาคูณกันตามสมการ แล้วก็นำค่าที่ได้มาลบ กับ 1 ก็จะได้ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ก่อนหักภาษี

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษี

โดยการใช้ข้อมูลรายได้ของครัวเรือนชุดเดิมทั้ง 10 ประเภทมาคำนวณภาษี ภายใต้การจำลองสถานการณ์ (Simulation) การเก็บภาษี จากนั้นคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษี โดยการจำลองสถานการณ์ (Simulation) การเก็บภาษีมี 2 ขั้นตอนดังนี้

1. **การคำนวณเงินได้พึงประเมินและการหักค่าใช้จ่าย**

เงินได้พึงประเมินที่ต้องนำมาคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา แบ่งเป็น 8 ประเภทตามลักษณะของการได้เงินมา [มาตรา 40(1)-(8)] ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากฎหมายกำหนดให้เงินได้แต่ละประเภทสามารถหักค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ออกก่อน (มาตรา 42 ทวิถึงมาตรา 46) จากนั้นจึงนำเงินได้ที่หักค่าใช้จ่ายแล้วทั้งหมดไปหักค่าลดหย่อน เพื่อให้ได้เงินได้สุทธิไปคิดภาษีตามอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อไป ซึ่งเงินได้ที่อยู่ในเกณฑ์เป็นเงินได้พึงประเมินที่จะใช้ในการหักค่าใช้จ่ายประกอบด้วยเงินได้ 6 ประเภทต่อไปนี้

1) ค่าจ้างและเงินเดือน เป็นเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2) บำเหน็จ บำนาญ เบี้ยหวัด เงินสงเคราะห์ต่างๆ เป็นเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 2

สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 และ 2 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายกำหนดให้นำเงินได้พึงประเมินทั้งสองประเภทรวมกันแล้วหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ร้อยละ 40 แต่ไม่เกิน 60,000 บาท

3) ค่าลิขสิทธิ์ และสิทธิบัตรต่างๆ ดอกเบี้ยเงินฝาก พันธบัตร เงินปันผลจากหุ้น และการลงทุนอื่นๆ เป็นเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 4 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายไม่ยอมให้หักค่าใช้จ่ายใดๆทั้งสิ้น เนื่องจากค่าลิขสิทธิ์ และสิทธิบัตรต่างๆ ควรเป็นเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 3 แต่ในการหักค่าใช้จ่ายของเงินได้ประเภทที่ 3 สามารถหักค่าใช้จ่ายได้เพียงค่าลิขสิทธิ์ ส่วนค่าสิทธิบัตรต่างๆไม่สามารถหักค่าใช้จ่ายได้ ซึ่งเหมือนกันกับการหักค่าใช้จ่ายประเภทที่ 4 การศึกษาครั้งนี้จึงสมมติให้รายได้ประเภทนี้อยู่ในเงินได้ประเภทที่ 4 และเงินปันผลจากหุ้น สามารถนำมาเครดิตภาษีโดยจะนำมาหักออกจากภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตอนสิ้นปีภาษี แต่การศึกษาครั้งนี้ไม่มาสามารถคำนวณเครดิตภาษีได้ เนื่องจากข้อจำกัดด้านข้อมูลซึ่งไม่สามรถแยกรายได้ประเภทนี้ออกจากกันได้

4) รายรับจากการให้เช่าห้อง/ที่ดิน เป็นเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 5 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากฎหมายให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ร้อยละ 30 เนื่องจากสมมติให้รายรับจากการให้เช่าห้อง/ที่ดิน คือรายได้ที่ให้เช่าเป็นบ้าน โรงเรือน สิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น หรือแพในกรณีที่เจ้าของเป็นผู้ให้เช่า

5) กำไรสุทธิจากการประกอบธุรกิจ เป็นเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 8 เนื่องจากแต่ละธุรกิจมีอัตราการหักค่าใช้จ่ายที่ไม่เท่ากัน เช่น การทำน้ำแข็งสามารถหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ร้อยละ 80 การค้าเครื่องเงิน ทอง นาก เพชรพลอยหรืออัญมณี สามารถหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ร้อยละ 75 เป็นต้น การศึกษาครั้งนี้จึงนำอัตราการหักค่าใช้จ่ายของธุรกิจทั้งหมดมาหาค่าเฉลี่ย ดังนั้นในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจึงสามารถหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ร้อยละ 77.08

6) กำไรสุทธิจากการประกอบการเกษตร เป็นเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 8 เนื่องจากแต่ละประเภทของการประกอบการเกษตรมีอัตราการหักค่าใช้จ่ายที่ไม่เท่ากัน เช่น การทำเหมืองแร่สามารถหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ร้อยละ 80 การทำนาเกลือสามารถหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ร้อยละ 85 เป็นต้น การศึกษาครั้งนี้จึงนำอัตราการหักค่าใช้จ่ายของการประกอบการเกษตร

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ทั้งหมดมาหาค่าเฉลี่ย ดังนั้นในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจึงสามารถหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ร้อยละ 84.00

นั่นคือรายได้ที่สามารถนำมาหักค่าใช้จ่าย มีเพียง 5 รายได้ดังกล่าวข้างต้น และรายได้ส่วนที่เหลือไม่อยู่ในเกณฑ์ เงินได้พึงประเมินทั้ง 8 ประเภท ดังนั้น จึงไม่สามารถนำมาหักค่าใช้จ่ายได้ ดั้งนั้นเมื่อนำรายได้มาหักค่าใช้จ่ายแล้ว ก็จะได้รายได้หลังหักค่าใช้จ่ายของแต่ละครัวเรือน

2. การคำนวณเงินได้สุทธิ

เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษี จึงมีการกำหนดให้หักค่าลดหย่อน (มาตรา 47) ก่อนนำเงินได้ที่เหลือซึ่งเรียกว่าเงินได้สุทธิไปคำนวณภาษีตามบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา รายการหักลดหย่อนบางส่วนที่สำคัญที่จะใช้ในการวิเคราะห์ มี 5 ประเภทดังนี้

1) ค่าลดหย่อนผู้มีเงินได้ สามารถหักลดหย่อนได้ 30,000 บาท

2) ค่าลดหย่อนสามีหรือภรรยาของผู้มีเงินได้ สามารถหักลดหย่อนได้ 30,000 บาท

3) ค่าลดหย่อนบุตร สามารถลดหย่อนได้คนละ 17,000 บาท แต่ต้องไม่เกิน 3 คน

4) ค่าลดหย่อนอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา สามารถลดหย่อนได้คนละ 30,000 บาท

5) ค่าลดหย่อนอุปการะเลี้ยงดูผู้พิการหรือคนทุพพลภาพ สามารถลดหย่อนได้คนละ 60,000 บาท

ข้อสมมติประกอบการคำนวณเงินได้สุทธิ

ค่าลดหย่อนสามีหรือภรรยาของผู้มีเงินได้ อยู่ภายใต้ข้อสมมติที่ว่า ผู้ที่มีสถานภาพสมรสปรากฏในข้อมูลสถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือนเท่านั้นที่จะสามารถหักลดหย่อนสามีหรือภรรยาของผู้มีเงินได้

ค่าลดหย่อนบุตร อยู่ภายใต้ข้อสมมติที่ว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ที่อาศัยอยู่ในครัวเรือน และบุตรเกิดหลังปี พ.ศ. 2552 หรือที่ได้รับเป็นบุตรบุญธรรมในหรือหลัง พ.ศ. 2552 และได้ทำการศึกษาอยู่ในประเทศไทย

ค่าลดหย่อนอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา อยู่ภายใต้ข้อสมมติที่ว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในครัวเรือน เป็นบิดามารดาของผู้มีเงินได้ รวมทั้ง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บิดามารดาของสามีหรือภรรยาของผู้มีเงินได้ มีอายุ 60 ปีขึ้นไป และมีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ คือ มีรายได้ไม่เกิน 30,000 บาทต่อปี และอยู่ในการอุปการะเลี้ยงดูของผู้มีเงินได้

ค่าลดหย่อนอุปการะเลี้ยงดูผู้พิการหรือคนทุพพลภาพ ใช้ข้อมูลจากในรายการจำนวนผู้พิการทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในครัวเรือน การหักค่าลดหย่อนผู้พิการอยู่ภายใต้ข้อสมมติที่ว่า ผู้พิการมีบัตรประจำตัวคนพิการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ มีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ คือ มีรายได้ไม่เกิน 30,000 บาทต่อปี และอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของผู้มีเงินได้ ดังต่อไปนี้ เป็นบิดามารดาของผู้มีเงินได้ สามีหรือภริยา ที่บุตรชอบด้วยกฎหมายหรือบุตรบุญธรรมของผู้มีเงินได้ บิดามารดาหรือบุตรชอบด้วยกฎหมายของสามีหรือภริยาของผู้มีได้

เมื่อสามารถคำนวณรายได้รวมเฉลี่ยต่อปี ค่าใช้จ่ายทั้งหมด ค่าลดหย่อนทั้งหมดของแต่ละครัวเรือน ก็จะสามารถหาเงินได้สุทธิที่จะนำไปคำนวณภาษีได้ ดังสมการ เงินได้สุทธิ = เงินได้พึงประเมิน – ค่าใช้จ่าย – ค่าลดหย่อน จากนั้นนำเงินได้สุทธิมาคำนวณภาษีตามอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปี พ.ศ. 2546-2555

ปี พ.ศ. 2546-2555	
ช่วงเงินได้สุทธิ (บาท)	**อัตราภาษี (ร้อยละ)**
0-100,000	5
100,000-500,000	10
500,001-1,000,000	20
1,000,001-4,000,000	30
4,000,000 ขึ้นไป	37

หมายเหตุ: อัตราภาษีปี พ.ศ. 2546-2555 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2547 เป็นต้นไป สำหรับเงินได้สุทธิส่วนที่ไม่เกิน 100,000 บาทแรกได้รับการยกเว้น และตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2551 เป็นต้นไป สำหรับเงินได้สุทธิส่วนที่ไม่เกิน 150,000 บาทแรกได้รับการยกเว้น

ที่มา: ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร ปี พ.ศ. 2546 และ 2555 (2556)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รายได้หลังหักภาษีที่จะนำไปคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ คำนวณได้โดยนำรายได้รวมเฉลี่ยต่อปีมาลบกับภาษีที่ต้องจ่ายของครัวเรือน จะจึงนำมาใช้ในการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ภายหลังการเก็บภาษี มาคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ตามสมการที่ (1)

การคำนวณเพื่อที่จะได้ผลลัพธ์จากสมการที่ (1) จึงต้องคำนวณหาตัวแปรสำคัญ คือ สัดส่วนสะสมของครัวเรือน(f_i) และสัดส่วนสะสมของรายได้(y_i) เมื่อหาตัวแปรทั้งสองได้แล้วก็นำมาคูณกันตามสมการ จากนั้นรวมค่าที่ได้ แล้วก็นำค่าที่ได้มาลบกับ 1 ก็จะได้ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 4

โครงสร้างและหลักการจัดเก็บ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทย

ความเป็นมาของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทย

การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเริ่มจัดเก็บครั้งแรกในประเทศไทย หลังจากมีการเปลี่ยนแปลงจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตย โดยออกพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ พ.ศ. 2475 และต่อมาก็ได้ถูกยกเลิกและตราประมวลรัษฎากรขึ้นใหม่ในปี พ.ศ. 2481 เพื่อปรับปรุงการจัดเก็บภาษีอากรจากประชาชนให้มีความเป็นระบบและทันสมัยมากขึ้น โดยมีการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในส่วนต่างๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงในส่วนของจำนวนเงินที่ใช้ในการหักค่าใช้จ่าย ค่าลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในกรณีการหักค่าใช้จ่ายจะมีการเปลี่ยนแปลง เช่น ในปี พ.ศ. 2531 การหักเงินได้ในประเภทที่ 1 และ 2 ซึ่งเป็นเงินได้จากการจ้างงานและเงินได้จากค่าสิทธิ์ต่างๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงจากหักในอัตราเหมาร้อยละ 30 แต่ไม่เกิน 40,000 บาท ในปี พ.ศ. 2533 เป็นร้อยละ 30 แต่ไม่เกิน 50,000 บาท และในปี พ.ศ. 2534 เป็นร้อยละ 40 แต่ไม่เกิน 60,000 บาท จนกระทั่งถึงปัจจุบัน ส่วนสำหรับเงินได้ประเภทอื่นๆนั้น ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงจนกระทั่งถึงปัจจุบัน (หนังสือพิมพ์เดลินิวส์, 2555)

สำหรับทางด้านค่าลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทย จะมีการเปลี่ยนแปลงในหลายส่วน เช่น ค่าลดหย่อนสำหรับคู่สมรส ค่าลดหย่อนสำหรับเบี้ยประกันชีวิต ค่าลดหย่อนเงินปันผลสำหรับกองทุนรวม ค่าลดหย่อนสำหรับเงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ค่าลดหย่อนดอกเบี้ยเพื่อเงินกู้ยืม ค่าลดหย่อนเบี้ยประกันสุขภาพบิดามารดาของผู้มีเงินได้และคู่สมรส ค่าลดหย่อนอุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพ สำหรับค่าลดหย่อนทางด้านอื่นๆ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลา 28 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531-2556

1. ค่าลดหย่อนสำหรับคู่สมรส เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของครัวเรือน โดยในปี พ.ศ. 2531 อนุญาตให้หักได้ไม่เกิน 13,000 บาท ในปี พ.ศ. 2533 มีการเปลี่ยนแปลงเป็น 15,000 บาท ในปี พ.ศ. 2534 เพิ่มขึ้นเป็น 20,000 บาท ในปี พ.ศ. 2535 เพิ่มขึ้นเป็นเป็น 30,000 บาท และใช้เรื่อยมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. ค่าลดหย่อนสำหรับเบี้ยประกันชีวิต เพื่อจูงใจให้ผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและครอบครัวมีการออมทรัพย์เพิ่มขึ้นในรูปแบบของการประกันชีวิต ซึ่งเป็นการสร้างความมั่นคงทางการเงินสำหรับครอบครัวในระยะยาว โดยในปี พ.ศ. 2531 กำหนดให้หักได้ตามที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 7,000 บาท ในปี พ.ศ. 2536 เพิ่มขึ้นเป็นไม่เกิน 10,000 บาท และใช้เรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบัน

3. ค่าลดหย่อนเงินปันผลสำหรับกองทุนรวม เพื่อบรรเทาภาระภาษีซ้ำซ้อนของเงินปันผลที่ได้รับจากกองทุนรวม เนื่องจากรัฐบาลได้มีการเก็บภาษีในรูปของกำไรของบริษัทในฐานะนิติบุคคลมาแล้วครึ่งหนึ่ง โดยในปี พ.ศ. 2536 กฎหมายยอมให้หักได้ตามจำนวนแต่ไม่เกิน 10,000 บาท และหากมีเงินปันผลเหลืออีกเท่าไหร่ให้หักได้อีกร้อยละ 30 สำหรับส่วนที่ไม่เกิน 400,000 บาท และใช้มาจนกระทั่งปัจจุบัน

4. ค่าลดหย่อนสำหรับเงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดสวัสดิการให้แก่ลูกจ้างพนักงานเมื่อออกจากงานและยังเป็นการส่งเสริมการออมทรัพย์อีกด้วย โดยในปี พ.ศ. 2531 กฎหมายให้หักได้จริงตามจำนวนแต่ไม่เกิน 7,000 บาท ในปี พ.ศ. 2536 เพิ่มขึ้นเป็น 10,000 บาท และใช้มาจนกระทั่งปัจจุบัน

5. ค่าลดหย่อนดอกเบี้ยเพื่อเงินกู้ยืม เพื่อส่งเสริมผู้มีรายได้น้อยและรายได้ปานกลางให้มีที่อยู่อาศัยเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองและเป็นการกระตุ้นอุตสาหกรรมการก่อสร้างอีกทางหนึ่งด้วย โดยในปี พ.ศ. 2531 กฎหมายยอมให้หักได้ตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 7,000 บาท ในปี พ.ศ. 2534 เพิ่มขึ้นเป็น 10,000 บาท และใช้มาจนกระทั่งปัจจุบัน

6. ค่าลดหย่อนเบี้ยประกันสุขภาพบิดามารดาของผู้มีเงินได้และคู่สมรส โดยในปี พ.ศ. 2549 สามารถลดหย่อนได้จำนวนที่จ่ายจริงไม่เกินคนละ 15,000 บาท และใช้มาจนกระทั่งปัจจุบัน

7. ค่าลดหย่อนอุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพ โดยในปี พ.ศ. 2552 สามารถลดหย่อนได้คนละ 60,000 บาท และใช้มาจนกระทั่งปัจจุบัน (กรมสรรพากร, 2554)

การหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาดังที่กล่าวไปแล้วนั้นจะเป็นการช่วยบรรเทาภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ครัวเรือนจะต้องรับภาระ แต่ไม่ได้เป็นการลดช่องว่างของความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นจากความแตกต่างทางด้านรายได้ของครัวเรือนเลย แต่ยังมีการเปลี่ยนแปลงในอีกส่วนที่จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำดังกล่าวนั้น ซึ่งก็คือ การเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างอัตราภาษี โดยโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทย มีการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เปลี่ยนแปลง 2 ครั้งด้วยกัน ในช่วงระยะเวลา 25 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 – 2556 และโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบใหม่สำหรับปี พ.ศ. 2557 ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แสดงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 -2557

ปี พ.ศ. 2532-2534		**ปี พ.ศ. 2535-2556**		**ปี พ.ศ. 2557 (ใหม่)**	
ช่วงเงินได้สุทธิ (บาท)	**อัตราภาษี (ร้อยละ)**	**ช่วงเงินได้สุทธิ (บาท)**	**อัตราภาษี (ร้อยละ)**	**ช่วงเงินได้สุทธิ (บาท)**	**อัตราภาษี (ร้อยละ)**
0-50,000	5	0-100,000	5	1 - 150,000	ได้รับยกเว้น
50,001-200,000	10	100,001-500,000	10	150,001 - 300,000	5
200,001-500,000	20	500,001-1,000,000	20	300,001 - 500,000	10
500,001-1,000,000	30	1,000,001-4,000,000	30	500,001 - 750,000	15
1,000,001-2,000,000	40	4,000,000 ขึ้นไป	37	750,001-1,000,000	20
2,000,000 ขึ้นไป	50			1,000,001-2,000,000	25
				2,000,001-4,000,000	30
				4,000,000 ขึ้นไป	35

หมายเหตุ: อัตราภาษีปี พ.ศ. 2535-2556 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2547 เป็นต้นไป สำหรับเงินได้สุทธิส่วนที่ไม่เกิน 100,000 บาทแรกได้รับการยกเว้น และตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2551 เป็นต้นไป สำหรับเงินได้สุทธิส่วนที่ไม่เกิน 150,000 บาทแรกได้รับการยกเว้น

ที่มา: ประมวลรัษฎากรฉบับสมบูรณ์ ปี พ.ศ. 2532 และ 2535 และกระทรวงการคลัง (2556)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 9 แสดงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 -2557 พบว่า อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 -2534 โครงสร้างอัตราภาษีมีทั้งหมด 6 ขั้น โดยมีอัตราภาษีต่ำสุดร้อยละ 5 สำหรับผู้มีเงินได้ไม่เกิน 50,000 บาท และมีอัตราภาษีสูงสุดร้อยละ 50 สำหรับผู้มีเงินได้เกิน 2,000,000 บาทขึ้นไป สำหรับปี พ.ศ. 2535 – 2556 โครงสร้างอัตราภาษีจะลดลงเหลือ 5 ขั้น โดยปรับลดอัตราภาษีต่ำสุดเหลือร้อยละ 5 สำหรับผู้มีเงินได้สุทธิไม่เกิน 100,000 บาท ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2547 เป็นต้นไป สำหรับเงินได้สุทธิส่วนที่ไม่เกิน 100,000 บาทแรกได้รับการยกเว้น และวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2551 เป็นต้นไป สำหรับเงินได้สุทธิส่วนที่ไม่เกิน 150,000 บาทแรกได้รับการยกเว้นตามพระราชกฤษฎีกา (ฉบับที่ 470) และอัตราภาษีสูงสุดร้อยละ 37 สำหรับผู้มีเงินได้สุทธิเกิน 4,000,000 บาทขึ้นไป

เนื่องจากวันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2556 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้นำร่างเสนอพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร โดยมีสาระสำคัญดังนี้ ปรับปรุงอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพื่อนำมาปรับใช้ในปี พ.ศ. 2557 โดยปรับอัตราภาษีใหม่ซึ่งรัฐบาลจะปรับเพดานอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้ลดลงจากร้อยละ 37 เหลือ 35 และมีการแบ่งร้อยละลำดับขั้นอัตราภาษีให้ถี่ขึ้นเป็น 5-10-15-20-25-30-35 เพื่อปรับให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจในปัจจุบัน จะส่งผลให้สามารถลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมและ อัตราภาษีของไทยเป็นที่จูงใจสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ดียิ่งขึ้น รองรับการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

งานวิจัยชิ้นนี้จึงเน้นศึกษาผลของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีต่อการกระจายรายได้ในประเทศไทยและภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยจะใช้โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบปัจจุบันตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2535 – 2556 แต่เนื่องจากโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ใช้ในปัจจุบัน จะมีการยกเลิกใช้ในระหว่างการทำงานวิจัยชิ้นนี้ ดังนั้น ผู้วิจัยจะศึกษาโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบใหม่ ปี พ.ศ. 2557 เพิ่มเติมเข้าไปด้วย

ลักษณะโดยทั่วไปของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คือ ภาษีที่จัดเก็บจากบุคคลทั่วไป หรือจากหน่วยภาษีที่มีลักษณะพิเศษ ตามที่กฎหมายกำหนดและมีรายได้เกิดขึ้นตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยปกติจัดเก็บเป็นรายปี รายได้ที่เกิดขึ้นในปีใดๆ ผู้มีรายได้มีหน้าที่ต้องนำไปแสดงรายการตนเองตามแบบแสดงรายการภาษีที่กำหนดภายในเดือนมกราคมถึงมีนาคมของปีถัดไป สำหรับผู้มีเงินได้บางกรณี กฎหมายยังกำหนดให้ยื่นแบบฯ เสียภาษีตอนครึ่งปี สำหรับรายได้ ที่เกิดขึ้นจริงในช่วงครึ่งปีแรก เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีที่ต้องชำระและเงินได้บางกรณี กฎหมายกำหนดให้ ผู้จ่ายทำหน้าที่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หักภาษี ณ ที่จ่ายจากเงินได้ที่จ่ายบางส่วน เพื่อให้มีการทยอยชำระภาษีขณะที่มีเงินได้เกิดขึ้นอีกด้วย (กรมสรรพากร, 2554)

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เป็นหนึ่งในภาษีทางตรงที่มีความสำคัญมากที่สุดประเภทหนึ่ง เนื่องจากเป็นภาษีที่ทำการจัดเก็บจากฐานของรายได้ ซึ่งเป็นภาษีที่ใช้กันอย่างแพร่หลายมากที่สุดฐานหนึ่ง ซึ่งเป็นภาษีที่เก็บตามความสามารถในการเสียภาษี (ability to pay) คือ ผู้ที่มีความสามารถในการเสียภาษีมาก ก็ควรจะเสียภาษีมาก ส่วนผู้ที่มีความสามารถในการเสียภาษีน้อย ก็ควรจะเสียภาษีน้อย

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ได้แก่ ผู้ที่มีเงินได้เกิดขึ้นระหว่างปีที่ผ่านมาโดยมีสถานะ อย่างหนึ่งอย่างใด ดังนี้

1. บุคคลธรรมดา หมายถึง บุคคลตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่บัญญัติไว้ว่า “สภาพบุคคลย่อมเริ่มตั้งแต่เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก และสิ้นสุดลงเมื่อตาย” ดังนั้นบุคคลธรรมดาจะรวมถึง ผู้เยาว์ บุคคลที่ศาลสั่งเป็นคนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ รวมถึงสภาพบุคคลทุกคนโดยไม่จำกัด เพศ เชื่อชาติ ศาสนา แต่อย่างไรก็ตามบุคคลธรรมดาที่กล่าวไปข้างต้นนั้น ถ้ามีเงินได้ถึงเกณฑ์ที่ประมวลรัษฎากรที่กำหนดก็ต้องมีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษี โดยผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล ผู้พิทักษ์ สามี ผู้มีเงินได้แล้วแต่กรณี

2. ห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่ไม่ใช่นิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่ไม่ใช่นิติบุคคล หมายถึง การดำเนินกิจการในรูปห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือคณะบุคคลที่ซึ่งมีวัตถุประสงค์ ที่จะแบ่งกำไรจากการดำเนินกิจการ หรือไม่มีวัตถุประสงค์ที่จะแบ่งกำไรจากการดำเนินกิจการ โดยถ้ามีเงินได้ถึงเกณฑ์ที่ประมวลรัษฎากรกำหนดที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากผลกำไรหรือเงินได้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจการ โดยผู้ที่เป็นผู้จัดการหรือผู้อำนวยการ เป็นผู้ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีและชำระภาษีแทน

3. ผู้ถึงแก่ความตายระหว่างปีภาษี บุคคลธรรมดา บางกรณีมีเงินได้ถึงเกณฑ์ที่จะต้องยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษี แต่ถึงแก่ความตายก่อนยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษี ตามประมวลรัษฎากรจะถือว่า ผู้ถึงแก่ความตายยังมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอยู่ โดยจะกำหนดให้ผู้จัดการกองมรดก หรือทายาท หรือผู้ครอบครองทรัพย์มรดกของเขา แล้วแต่กรณี เป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการยื่นในแบบแสดงรายการเสียภาษีแทนในนามของผู้เสียภาษี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. กองมรดกที่ยังไม่ได้แบ่ง กองมรดกที่ไม่ใช่นิติบุคคล และมิใช่บุคคลธรรมดา อันเนื่องมาจากเจ้าของได้ถึงแก่ความตายไปแล้วนั้น ตามประมวลกฎหมายรัษฎากร ระบุว่ามีความจำเป็นที่จะต้องทำการเสียภาษี ดังนั้นจึงทำการตั้งสมมติฐานในทางปฏิบัติว่า แม้เจ้าของทรัพย์ได้ตายไปแล้วแต่กองมรดกเขายังอยู่ ยังไม่ได้แบ่ง เมื่อกองมรดกมีเงินได้ จึงให้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในนามของกองมรดกของผู้ตาย โดยให้ผู้จัดการกองมรดก เป็นผู้มีหน้าที่ในการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีแทน (ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร, 2555)

แบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

อธิบดีกำหนดให้ใช้แบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ดังต่อไปนี้

1. ภ.ง.ด. 90 เป็นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาใช้สำหรับผู้มีเงินได้ทุกประเภทหรือเงินได้พึงประเมินทุกประเภท กองมรดกของผู้ตายที่ยังมิได้แบ่งและมีเงินได้ และผู้มีเงินได้ที่เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มิใช่นิติบุคคล

2. ภ.ง.ด. 91 เป็นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาใช้สำหรับผู้มีเงินได้จากการจ้างแรงงานหรือเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 ตามมาตรา 40(1) แห่งประมวลรัษฎากร แต่เพียงประเภทเดียว โดยยื่นแบบ ภ.ง.ด. 91 และชำระภาษีภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป (มกราคมถึงมีนาคม)

3. ภ.ง.ด. 93 เป็นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สำหรับผู้มีเงินได้ที่ขอชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาก่อนถึงกำหนดเวลายื่นแบบแสดงรายการเสียภาษี ตามมาตรา 52 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร กล่าวคือ ผู้มีเงินได้พึงประเมินประเภทที่ไม่ต้องถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย มีเงินได้พึงประเมินตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไป จะนำภาษีไปชำระ ณ ที่ว่าการอำเภอ

4. ภ.ง.ด. 94 เป็นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาครึ่งปี ใช้สำหรับผู้มีเงินได้จากการให้เช่าทรัพย์สินฯ เงินได้จากวิชาชีพอิสระ เงินได้จากการรับเหมาฯ หรือเงินได้จากการประกอบธุรกิจ หรือเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 5 6 7 8 ตามมาตรา 40(5) (6) (7) หรือ (8) แห่งประมวลรัษฎากร ที่ได้รับตั้งแต่เดือนมกราคมถึงมิถุนายน ไม่ว่าจะมีเงินได้ประเภทอื่นรวมอยู่ด้วยหรือไม่ โดยต้องยื่นแบบ ภ.ง.ด. 94 และชำระภาษีภายในเดือนกันยายน (กรกฎาคมถึงกันยายน) ของทุกปีภาษี (ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร, 2555)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เนื่องจาก ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ในส่วนของรายได้ที่เป็นตัวเงินของครัวเรือนในปี พ.ศ. 2546-2555 ซึ่งเป็นข้อมูลที่รวมรายได้ทุกประเภทของครัวเรือนในการศึกษาครั้งนี้จะทำการศึกษา โดยใช้รูปแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภ.ง.ด. 90 ซึ่งเป็นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาใช้สำหรับผู้มีเงินได้ทุกประเภทหรือเงินได้พึงประเมินทุกประเภท

ผู้มีหน้าที่ยื่นแบบ ภ.ง.ด.90 ได้แก่ ผู้มีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(1) ถึง (8) แห่งประมวลรัษฎากรหลายประเภทหรือประเภทเดียว ตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. ผู้ที่เป็นโสด มีเงินได้พึงประเมินเกิน 30,000 บาท

2. ผู้ที่มีคู่สมรส มีเงินได้พึงประเมินไม่ว่าฝ่ายเดียวหรือทั้งสองฝ่าย รวมกันเกิน 60,000 บาท

3. กองมรดกที่ยังมิได้แบ่ง มีเงินได้พึงประเมินเกิน 30,000 บาท

4. ห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มิใช่นิติบุคคล มีเงินได้พึงประเมินเกิน 30,000 บาท

5. วิสาหกิจชุมชน ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เฉพาะที่เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือคณะบุคคลที่มิใช่นิติบุคคลต้องจดทะเบียนและได้รับใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนจากกรมส่งเสริมการเกษตรตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ถ้ามีเงินได้พึงประเมินเกิน 1,800,000 บาทในปีภาษีให้นำเงินได้ทั้งหมดมาคำนวณภาษี (กรมสรรพากร , 2555)

ประเภทของเงินได้พึงประเมินและการหักค่าใช้จ่าย

เงินได้พึงประเมินที่ต้องนำมาคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งแบ่งได้เป็น 8 ประเภทตามลักษณะของการได้เงินมา (มาตรา 40(1)-(8)) ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากฎหมายกำหนดให้เงินได้แต่ละประเภทสามารถหักค่าใช้จ่ายออกก่อน แล้วจึงนำเงินได้ที่หักค่าใช้จ่ายแล้วทั้งหมดไปหักลดหย่อน เพื่อให้ได้เงินได้สุทธิไปคิดภาษีตามบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (สามารถพิจารณารูปแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. 90) ปีภาษี 2547-2554 เพิ่มเติมในภาคผนวก)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อ 1 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(1) (2)

เงินได้ตามมาตรา 40 (1) ได้แก่ เงินได้เนื่องจากการจ้างแรงงานไม่ว่าจะเป็นเงินเดือน ค่าจ้าง เบี้ยเลี้ยง โบนัส เบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เงินค่าเช่าบ้าน เงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้อยู่บ้านที่นายจ้างให้อยู่โดยไม่เสียค่าเช่า เงินที่นายจ้างจ่ายชำระหนี้ใดๆ ซึ่งลูกจ้างมีหน้าที่ต้องชำระ และเงิน ทรัพย์สิน หรือ ประโยชน์ใดๆ บรรดาที่ได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน

เงินได้ตามมาตรา 40(2) ได้แก่ เงินได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำหรือจากการรับทำงานให้ ไม่ว่าจะเป็นค่าธรรมเนียม ค่านายหน้า ค่าส่วนลด เงินอุดหนุนในงานที่ทำ เบี้ยประชุม บำเหน็จ โบนัส เงินค่าเช่าบ้าน เงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้อยู่บ้านที่ผู้จ่ายเงินได้ให้อยู่โดยไม่เสียค่าเช่า เงินที่ผู้จ่ายเงินได้จ่ายชำระหนี้ใดๆ ซึ่งผู้มีเงินได้มีหน้าที่ต้องชำระ และเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใดๆ บรรดาที่ได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำหรือหรือ จากการรับทำงานให้นั้นไม่ว่าหน้าที่หรือตำแหน่งงานหรืองานที่รับทำให้นั้นจะเป็นการประจำหรือชั่วคราว

การหักค่าใช้จ่าย

เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(1) (2) หักค่าใช้จ่ายได้ร้อยละ 40 ของเงินได้ แต่รวมกันต้องไม่เกิน 60,000 บาท

ข้อ 2 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(3)

เงินได้ตามมาตรา 40 (3) ได้แก่ ค่าแห่งกู๊ดวิลล์ ค่าแห่งลิขสิทธิ์หรือสิทธิอย่างอื่น หรือเงินได้มีลักษณะเป็นเงินรายปีอันได้มาจากพินัยกรรม นิติกรรมอย่างอื่น หรือคำพิพากษาของศาล

การหักค่าใช้จ่าย

เงินได้อื่นตามมาตรา 40(3) ไม่ให้หักค่าใช้จ่ายเว้นแต่ค่าแห่งลิขสิทธิ์ ให้หักค่าใช้จ่ายได้ร้อยละ 40 ของเงินได้แต่ไม่เกิน 60,000 บาท

ข้อ 3 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(4)

เงินได้ตามมาตรา 40 (4) ได้แก่

1. ดอกเบี้ยพันธบัตร เงินฝาก หุ้นกู้ ตั๋วเงิน หรือเงินกู้ยืม ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่อยู่ในบังคับต้องถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่ายตามกฎหมายว่าด้วยภาษีเงินได้ปิโตรเลียมเฉพาะส่วนที่เหลือจากถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย ตามกฎหมายดังกล่าว รวมทั้งเงินได้ที่มีลักษณะทำนองเดียวกันกับดอกเบี้ย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผลประโยชน์หรือค่าตอบแทนอื่นๆ ที่ได้จากการให้กู้ยืม หรือจากสิทธิเรียกร้องในหนี้ทุกชนิด ผลต่างระหว่างราคาไถ่ถอนกับราคาจำหน่ายตั๋วเงิน หรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ใดๆ ที่นิติบุคคลเป็นผู้ออกและจำหน่ายครั้งแรกในราคาต่ำกว่าราคาไถ่ถอน และผู้มีเงินได้เป็นผู้ทรงคนแรก (เฉพาะที่ไม่เลือกเสียภาษีในอัตราร้อยละ 15)

2. เงินปันผล เงินส่วนแบ่งของกำไร หรือประโยชน์อื่นใดที่ได้จากกองทุนรวม(ที่เป็นคณะบุคคล) หรือสถาบันการเงินที่มีกฎหมายโดยเฉพาะของประเทศไทยจัดตั้งขึ้นสำหรับให้กู้ยืมเงินเพื่อส่งเสริมเกษตรกรรม พาณิชยกรรม หรืออุตสาหกรรม เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (เฉพาะที่ไม่เลือกเสียภาษีในอัตราร้อยละ 10)

3. เงินปันผล เงินส่วนแบ่งของกำไรหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้รับจากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศ

4. เงินปันผล เงินส่วนแบ่งของกำไรหรือผลประโยชน์อื่นใดที่ได้รับจากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย (เฉพาะที่ไม่เลือกเสียภาษีในอัตราร้อยละ 10)

5. เครดิตภาษีเงินปันผล ให้ถือเครดิตเงินปันผลตาม 4. เป็นเงินได้พึงประเมินเพื่อเสียภาษีด้วยเฉพาะผู้มีเงินได้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทยหรือเป็นผู้อยู่ในประเทศไทย (อยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่งหรือหลายระยะเวลารวมกันถึง 180 วัน ในปีภาษี) โดยให้เครดิตภาษีเท่ากับอัตราภาษีเงินได้ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลผู้จ่ายเงินปันผลนั้นต้องเสียหารด้วย ผลต่างของ 100 ลบ ด้วยอัตราภาษีเงินได้ดังกล่าวนั้น เช่น จ่ายจากกำไรที่เสียภาษีเงินได้ในอัตราร้อยละ 15

เครดิตภาษี = 15/(100 - 15) = 3/17 ของเงินปันผล

จากนั้นให้นำไปหักออกจากภาษีที่ต้องชำระ โดยยกไปรวมในข้อ 10 การคำนวณภาษี ข้อย่อย 15

6. อื่นๆ ได้แก่

6.1 เงินโบนัสที่จ่ายให้แก่ผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วนในบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล

6.2 เงินลดทุนของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลเฉพาะส่วนที่จ่ายไม่เกินกว่ากำไรและเงินที่กันไว้รวมกัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

6.3 เงินเพิ่มทุนของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งตั้งจากกำไรที่ได้มาหรือเงินที่กันไว้รวมกัน

6.4 ผลประโยชน์ที่ได้จากการที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลควบเข้ากันหรือรับช่วงกันหรือเลิกกัน ซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าเงินทุน

6.5 ผลประโยชน์ที่ได้จากการโอนการเป็นหุ้นส่วนหรือโอนหุ้น หุ้นกู้ พันธบัตร ตั๋วเงิน หรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือนิติบุคคลอื่นเป็นผู้ออก ทั้งนี้ เฉพาะซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน

การหักค่าใช้จ่าย

เงินได้ตามมาตรา 40(4) ทั้งหมด ไม่ให้หักค่าใช้จ่าย

ข้อ 4 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(5)

เงินได้ตามมาตรา 40 (5) ได้แก่

1. การให้เช่าทรัพย์สิน

2. การผิดสัญญาเช่าซื้อทรัพย์สิน การผิดสัญญาซื้อขายเงินผ่อน ซึ่งผู้ขายได้รับคืนทรัพย์สินที่ซื้อขายนั้น โดยไม่ต้องคืนเงินหรือประโยชน์ที่ได้รับไว้แล้ว

กรณีตาม 2 ให้ถือเอาเงินหรือประโยชน์ที่ได้รับไว้แล้วตั้งแต่ วันทำสัญญาจนถึงวันผิดสัญญาทั้งสิ้น เป็นเงินได้พึงประเมินของปีที่ มีการผิดสัญญานั้น

การหักค่าใช้จ่าย

เงินได้อื่นตามมาตรา 40(5) สามารถหักค่าใช้จ่ายได้ ดังนี้

1. การให้เช่าทรัพย์สิน ผู้มีเงินได้เลือกหักตามวิธีใดวิธีหนึ่ง ดังนี้

วิธีที่ 1 หักค่าใช้จ่ายจริงตามความจำเป็นและสมควร

วิธีที่ 2 หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาในอัตราดังนี้

(ก) บ้าน โรงเรือน สิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นหรือแพ ร้อยละ 30

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

(ข) ที่ดินที่ใช้ในการเกษตรกรรม ร้อยละ 20

(ค) ที่ดินที่มิได้ใช้ในการเกษตรกรรม ร้อยละ 15

(ง) ยานพาหนะ ร้อยละ 30

(จ) ทรัพย์สินอย่างอื่น ร้อยละ 10

2. การผิดสัญญาเช่าซื้อทรัพย์สิน หรือการผิดสัญญาซื้อขายเงินผ่อนฯ ผู้มีเงินได้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาในอัตราร้อยละ 20 ได้วิธีเดียว

ข้อ 5 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(6)

เงินได้ตามมาตรา 40 (5) ได้แก่ เงินได้จากวิชาชีพอิสระ คือ วิชากฎหมาย การประกอบโรคศิลป วิศวกรรม สถาปัตยกรรม การบัญชี ประณีตศิลปกรรม

การหักค่าใช้จ่าย

การหักค่าใช้จ่าย ผู้มีเงินได้เลือกหักตามวิธีใดวิธีหนึ่ง ดังนี้

วิธีที่ 1 หักค่าใช้จ่ายจริงตามความจำเป็นและสมควร

วิธีที่ 2 หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาในอัตราดังนี้

(1) การประกอบโรคศิลป ร้อยละ 60

(2) วิชาชีพอิสระอื่นนอกจากการประกอบโรคศิลป ร้อยละ 30

ข้อ 6 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(7)

เงินได้ตามมาตรา 40 (7) ได้แก่ เงินได้จากการรับเหมาที่ผู้รับเหมาต้องลงทุนด้วยการจัดหาสัมภาระในส่วนสำคัญนอกจากเครื่องมือ

การหักค่าใช้จ่าย

การหักค่าใช้จ่าย ผู้มีเงินได้เลือกหักตามวิธีใดวิธีหนึ่งดังนี้

วิธีที่ 1 หักค่าใช้จ่ายจริงตามความจำเป็นและสมควร

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิธีที่ 2 หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาในอัตราร้อยละ 70

ข้อ 7 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8)

เงินได้ตามมาตรา 40 (8) ได้แก่

1. เงินได้จากการธุรกิจ การพาณิชย์ การเกษตร การอุตสาหกรรม การขนส่งหรือการอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในมากตรา 40(1) ถึง (7) แล้ว รวมทั้งการขายอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยมุ่งในทางการค้าหรือหากำไร

การหักค่าใช้จ่าย

การหักค่าใช้จ่าย ผู้มีเงินได้เลือกหักตามวิธีใดวิธีหนึ่งดังนี้

วิธีที่ 1 หักค่าใช้จ่ายจริงตามความจำเป็นและสมควร

วิธีที่ 2 หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาในอัตราร้อยละตามที่กฎหมายกำหนด

การหักลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

การหักลดหย่อน หมายถึง รายการต่างๆ ที่กฎหมายได้กำหนดให้หักได้เพิ่มขึ้นหลังจากได้หักค่าใช้จ่ายแล้ว เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีให้แก่ผู้เสียภาษีก่อนนำเงินได้ที่เหลือซึ่งเรียกว่าเงินได้สุทธิไปคำนวณภาษีตามบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา รายการหักลดหย่อนกรณีต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้

1. ผู้มีเงินได้ 30,000 บาท

2. คู่สมรส กรณีคู่สมรสไม่มีเงินได้หรือรวมคำนวณภาษี ให้หักค่าลดหย่อน 30,000 บาท

2.1 สามีหรือภรรยาของผู้มีเงินได้ที่มีสิทธิหักลดหย่อน จะต้องเป็นสามีหรือภรรยาชอบด้วยกฎหมาย การสมรสไม่ครบปีภาษีก็มีสิทธิหักลดหย่อน

2.2 สามีหรือภรรยาของผู้มีเงินได้ที่จะนำมาหักลดหย่อนจะต้องไม่มีเงินได้พึงประเมินหรือมีแต่ไม่ได้แยกคำนวณภาษี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. บุตร กรณีบุตรมิได้ศึกษาหรือศึกษาอยู่ในต่างประเทศ ให้หักลดหย่อน ได้คนละ 30,000 บาท กรณีบุตรศึกษาอยู่ในประเทศให้หักลดหย่อนได้คนละ 17,000 บาท บุตรที่มีสิทธิหักลดหย่อน ได้แก่

3.1 เป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือบุตรบุญธรรมของสามีหรือภรรยาผู้มีเงินได้

3.2 เป็นบุตร ผู้เยาว์ หรือเป็นผู้ที่ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ หรือบุตรที่อายุไม่เกิน 25 ปี และยังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยหรือขั้นอุดมศึกษา

3.3 อยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของผู้มีเงินได้ กรณีบุตรที่เกิดหลัง พ.ศ. 2522 หรือที่ได้รับเป็นบุตรบุญธรรมหลัง พ.ศ. 2522 รวมกันต้องไม่เกิน 3 คน โดยการนับจำนวนบุตรให้นับเฉพาะบุตรที่มีชีวิตอยู่ตามลำดับอายุสูงสุดของบุตร โดยให้นับรวมทั้งบุตรที่ไม่อยู่ในเกณฑ์ได้รับการหักลดหย่อนด้วย การหักลดหย่อนสำหรับบุตรดังกล่าว ให้หักได้ตลอดปีภาษีไม่ว่ากรณีที่จะหักได้นั้นจะมีอยู่ตลอดปีภาษีหรือไม่ และในกรณีบุตรบุญธรรมนั้นให้หักลดหย่อนในฐานะบุตรบุญธรรมได้แต่ฐานะเดียว

4. อุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา

4.1 บิดามารดาต้องมีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของผู้มีเงินได้ แต่ต้องไม่มีเงินได้พึงประเมินในปีภาษีที่ขอหักลดหย่อนเกิน 30,000 บาทขึ้นไป

4.2 ผู้มีเงินได้หรือสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ต้องเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย (บุตรบุญธรรมไม่มีสิทธิหักลดหย่อน) และการหักลดหย่อนหักได้ตลอดปีภาษี

4.3 หักลดหย่อนบิดามารดาของผู้มีเงินได้คนละ 30,000 บาท และหักลดหย่อนได้สำหรับบิดามารดาของคู่สมรสที่ไม่มีเงินได้อีกคนละ 30,000 บาท

4.4 ถ้าเกิดต่างฝ่ายต่างหักบิดามารดาของตนอยู่แล้ว ต่อมาสมรสกันในปีแรกที่สมรสนั้นต่างฝ่ายต่างหักบิดามารดาของตนได้คนละ 30,000 บาท และในปีที่อยู่ร่วมกันตลอดปีภาษีนั้นหากภริยาไม่ใช้ สิทธิแยกยื่นเสียภาษี ผู้มีเงินได้หักลดหย่อนได้ทั้งฝ่ายของตนและภริยา แต่หากภริยาแยกยื่นแบบเสียภาษีให้ต่างฝ่ายต่างหักบิดามารดาของตน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5. อุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพ

การหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพ ผู้มีเงินได้เป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพ ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ คนละ 60,000 บาท โดยบุคคลดังกล่าวต้องเป็นคนพิการซึ่งมีบัตรประจำตัวคนพิการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการหรือเป็นคนทุพพลภาพ ตามมาตรา 47(1)(ฎ) แห่งประมวลรัษฎากร

6. เบี้ยประกันสุขภาพบิดามารดาของผู้มีเงินได้และคู่สมรส

6.1 บิดามารดาต้องไม่มีเงินได้พึงประเมินในปีภาษีที่ใช้สิทธิยกเว้นภาษีเงินได้เกิน 30,000 บาทขึ้นไป

6.2 ผู้มีเงินได้หรือสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ต้องเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย (บุตรบุญธรรมไม่มีสิทธิยกเว้นฯ) และใช้สิทธิยกเว้นฯ ได้ตลอดปีภาษี

6.3 ผู้มีเงินได้จ่ายค่าเบี้ยประกันให้บิดามารดาของตนและบิดามารดาของค่าสมรสที่ไม่มีเงินได้ให้ยกเว้นภาษีเงินได้ตามจำนวนที่จ่ายแต่ไม่เกิน 15,000 บาท

7. เบี้ยประกันชีวิต

เบี้ยประกันชีวิตของผู้มีเงินได้ตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 10,000 บาท ทั้งนี้เฉพาะในกรณีที่กรมธรรม์ประกันชีวิตมีกำหนดเวลาตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป และการประกันชีวิตนั้นได้เอาประกันไว้กับผู้รับประกันภัยที่ประกอบกิจการประกันชีวิตในประเทศไทย

8. เงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

เงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ หักลดหย่อนได้ตามจำนวนที่ได้จ่ายไปจริงในปีภาษี 2554 แต่ไม่เกิน 10,000 บาท (ส่วนที่ไม่เกิน 10,000 บาท แต่ไม่เกิน 490,000 บาท ซึ่งไม่เกินร้อยละ 15 ของค่าจ้าง ให้แสดงหักจากเงินได้) ในกรณีคู่สมรสของผู้มีเงินได้จ่ายเงินสะสมฯ และความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษี ให้หักลดหย่อนได้ตามเกณฑ์เดียวกัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

9. ค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ

เงินได้เท่าที่จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพตามกฎหมาย ว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่จะได้รับยกเว้นไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด

10. ค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาว

เงินได้เท่าที่ได้จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาวตามกฎหมาย ว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่จะได้รับยกเว้นไม่ต้องนำมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด

11. ดอกเบี้ยเงินกู้ยืม จากการกู้ยืมเงินเพื่อซื้อ เช่าซื้อ หรือสร้างอาคารอยู่อาศัย โดยจำนองอาคารที่ซื้อหรือสร้างเป็นประกันการกู้ยืมนั้นให้ได้รับลดหย่อนและยกเว้นภาษีตามจำนวนเงินที่จ่ายจริงในปีภาษี 2554 แต่ไม่เกิน 100,000 บาท

12. เงินสมทบกองทุนประกันสังคม

เงินสมทบกองทุนประกันสังคมในปีภาษี 2554 หักลดหย่อนได้ตามจำนวนที่จ่ายจริงไม่เกิน 9,000 บาท ตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม

การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสิ้นปี

โดยทั่วไปผู้มีเงินได้ต้องนำเงินได้พึงประเมินทุกประเภทของตน ตลอดปีภาษี ไม่รวมเงินได้ที่กฎหมายยกเว้นภาษีหรือที่ไม่ต้องเสียภาษี ไปคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสิ้นปีเพื่อยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีภายในเดือนมีนาคมของปีถัดจากปีที่มีเงินได้ การคำนวณภาษีให้ทำเป็น 3 ขั้น คือ

<u>ขั้นที่หนึ่ง</u> คำนวณหาจำนวนภาษีตาม **วิธีที่** 1 เสียก่อน

การคำนวณภาษีตามวิธีที่ 1

เงินได้พึงประเมินทุกประเภทรวมกันตลอดปีภาษี	xxxx (1)
หัก ค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายกำหนด	xxxx (2)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

(1)-(2) เหลือเงินได้หลังจากหักค่าใช้จ่าย	xxxx	(3)
หัก ค่าลดหย่อนต่าง ๆ (ไม่รวมค่าลดหย่อนเงินบริจาค) ตามที่กฎหมายกำหนด	xxxx	(4)
(3)-(4) เหลือเงินได้หลังจากหักค่าลดหย่อนต่าง ๆ	xxxx	(5)
หัก ค่าลดหย่อนเงินบริจาค ไม่เกินจำนวนที่กฎหมายกำหนด	xxxx	(6)
(5-6) เหลือเงินได้สุทธิ	xxxx	(7)
นำเงินได้สุทธิตาม (7) ไปคำนวณภาษีตามอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา		
จำนวนภาษีตามการคำนวณภาษีวิธีที่ 1	xxxx	(8)

<u>ขั้นที่สอง</u> ให้พิจารณาว่าจะต้องคำนวณภาษีตาม **วิธีที่ 2** หรือไม่ ถ้าเข้าเงื่อนไขที่จะต้องคำนวณภาษีตามวิธีที่ 2 จึงคำนวณภาษีตามวิธีที่ 2 อีกวิธีหนึ่ง

กรณีที่ต้องคำนวณภาษีตามวิธีที่ 2 ได้แก่ กรณีที่เงินได้พึงประเมินทุกประเภทในปีภาษี แต่ไม่รวมเงินได้พึงประเมินตามประเภทที่ 1 มีจำนวนรวมกันตั้งแต่ 60,000 บาทขึ้นไป การคำนวณภาษีตามวิธีที่ 2 นี้ ให้คำนวณในอัตราร้อยละ 0.5 ของยอดเงินได้พึงประเมิน (เงินได้พึงประเมินทุกประเภทลบเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 คูณด้วย 0.005) ดังกล่าวนั้น อนึ่งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 ถ้าภาษีที่คำนวณตามวิธีที่ 2 นี้ มีจำนวนไม่เกิน 5,000 บาท ให้ยกเว้นภาษี

การคำนวณภาษีตามวิธีที่ 2

ยอดเงินได้พึงประเมินทุกประเภทลบเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1	xxxx	(9)
จำนวนภาษีตามการคำนวณภาษีวิธีที่ 2 = จำนวนตาม (9) x 0.005	xxxx	(10)

<u>ขั้นที่สาม</u> สรุปจำนวนภาษีที่ต้องเสียภาษี

กรณีที่ไม่ต้องเสียภาษีตามวิธีที่ 2 เช่น มีเงินได้ประเภทเงินเดือนเท่านั้น จำนวนภาษีที่ต้องเสีย ได้แก่ จำนวนภาษีตามการคำนวณภาษีวิธีที่ 1 คือ (8) แต่ถ้าเป็นกรณีที่ต้องคำนวณภาษีตามวิธีที่ 2 ด้วยนั้น หลังจากได้จำนวนภาษีตามการคำนวณภาษีวิธีที่ 2 คือ (10) แล้วให้นำจำนวนภาษีตาม (8) หรือ (10) ที่คำนวณได้จากวิธีทั้ง 2 มาเปรียบเทียบกัน ถ้าเท่ากันให้ถือจำนวนภาษีที่เท่ากันนั้นเป็นจำนวนที่ต้องเสียสำหรับปีภาษีนั้น แต่ถ้าไม่เท่ากัน จำนวนภาษีที่คำนวณได้ตาม (8) หรือ (10) วิธีใดมีจำนวนสูงกว่า ให้ถือจำนวนภาษีนั้นเป็นจำนวนภาษีที่ต้องเสียสำหรับปีภาษีนั้น และเศษของบาทจากการคำนวณภาษีให้ยกเว้นเสีย อนึ่งจำนวนภาษีหัก ณ ที่จ่าย ภาษีเงินได้ครึ่ง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปี ภาษีเงินได้ชำระล่วงหน้า และเครดิตเงินปันผล ให้นำมาเครดิตหักออกจากจำนวนภาษีเงินได้สิ้นปีที่ต้องให้เสียในขั้นตอนนี้ได้

สรุป จำนวนภาษีเงินได้สิ้นปีที่ต้องเสีย เทียบ (8) และ (10) จำนวนที่สูงกว่า			xxxx (11)
หัก ภาษีที่ถูกหัก ณ ที่จ่ายแล้ว		xx	
ภาษีเงินได้ครึ่งปีที่ชำระไว้แล้ว		xx	
ภาษีเงินได้ชำระล่วงหน้า		xx	
เครดิตภาษีเงินปันผล		xx	xx (12)
(11) – (12) เหลือ ภาษีเงินได้ที่ต้องเสีย (หรือที่เสียไว้เกินขอคืนได้)			xx

ที่มา: ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร (2555)

เปรียบเทียบโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ตารางที่ 10 แสดงเปรียบเทียบโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตั้งแต่ ปีภาษี 2547 – 2557

ปีภาษี	ความแตกต่างเงินได้พึงประเมิน	ความแตกต่างค่าใช้จ่าย	ความแตกต่างค่าลดหย่อน	ความแตกต่างโครงสร้างอัตราภาษี
2547	-	-	ไม่มีอุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพ,เบี้ยประกันสุขภาพบิดามารดาของผู้มีเงินได้และคู่สมรส	เงินได้สุทธิส่วนที่ไม่เกิน 100,000 บาทแรกได้รับยกเว้น
2549	-	-	ไม่มีอุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพ	เงินได้สุทธิส่วนที่ไม่เกิน 100,000 บาทแรกได้รับยกเว้น
2550	-	-	ไม่มีอุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพ	เงินได้สุทธิส่วนที่ไม่เกิน 100,000 บาทแรกได้รับยกเว้น
2552	-	-	-	เงินได้สุทธิส่วนที่ไม่เกิน 150,000 บาทแรกได้รับยกเว้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 10 (ต่อ)

2554	-	-	-	-
2557	-	-	-	อัตราภาษีลดลงจากร้อยละ 37 เหลือ 35 และมีการซอยร้อยละลำดับขั้นอัตราภาษีให้ถี่ขึ้นเป็น 5-10-15-20-25-30-35

ที่มา: รายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. 90) ปีภาษี 2547 – 2557 (2556)

จากตารางที่ 10 แสดงเปรียบเทียบโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตั้งแต่ ปีภาษี 2547 – 2557 โดยใช้ปีภาษี 2554 เป็นปีฐาน พบว่า โครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตั้งแต่ ปีภาษี 2547 – 2557 ได้แก่ เงินได้พึงประเมินและค่าใช้จ่ายไม่ได้แตกต่างกัน แต่ค่าลดหย่อนและโครงสร้างอัตราภาษีแตกต่างกัน โดยในปีภาษี 2547 ไม่มีค่าลดหย่อนอุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพ และเบี้ยประกันสุขภาพบิดามารดาของผู้มีเงินได้และคู่สมรส ซึ่งแตกต่างจากปีภาษี 2554 ส่วนโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้สุทธิส่วนที่ไม่เกิน 100,000 บาทแรกได้รับยกเว้นซึ่งแตกต่างจากปีภาษี 2554 ในปีภาษี 2549 และ 2550 ไม่มีค่าลดหย่อนอุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพซึ่งแตกต่างจากปีภาษี 2554 ส่วนโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้สุทธิส่วนที่ไม่เกิน 100,000 บาทแรกได้รับยกเว้นซึ่งแตกต่างจากปีภาษี 2554 ในปีภาษี 2552 ค่าลดหย่อนจะไม่แตกต่างจากปีภาษี 2554 ส่วนโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้สุทธิส่วนที่ไม่เกิน 150,000 บาทแรกได้รับยกเว้นซึ่งแตกต่างจากปีภาษี 2554 ในปีภาษี 2557 ค่าลดหย่อนจะไม่แตกต่างจากปีภาษี 2554 ส่วนโครงสร้างอัตราภาษีลดลงจากร้อยละ 37 เหลือ 35 และมีการซอยร้อยละลำดับขั้นอัตราภาษีให้ถี่ขึ้นเป็น 5-10-15-20-25-30-35

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สรุปขั้นตอนของเงินได้ที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

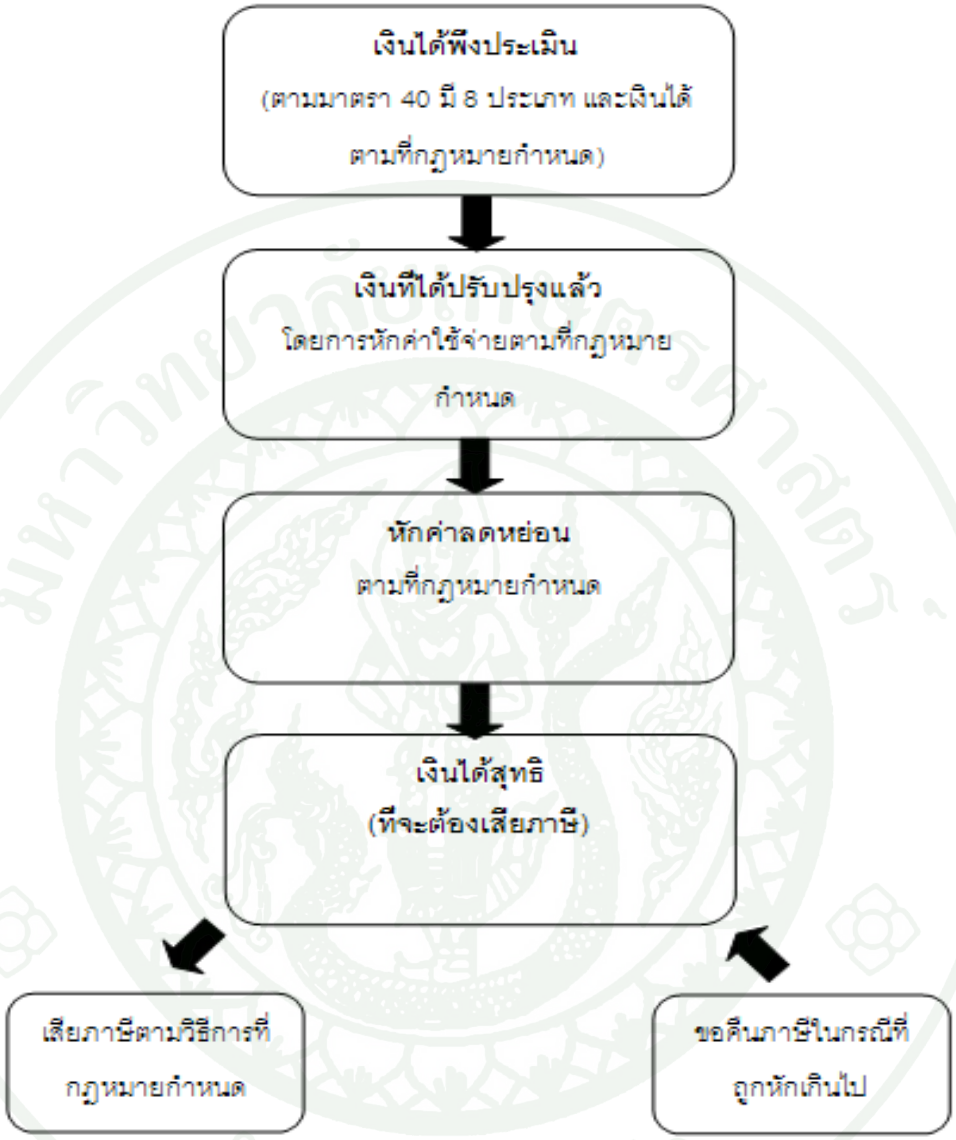

ภาพที่ 5 แสดงสรุปขั้นตอนของเงินได้ที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
ที่มา: หนังสือการคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย (2556)

จากภาพที่ 5 แสดงสรุปขั้นตอนของเงินได้ที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ประมวลรัษฎากรนั้นพอจะลำดับเป็นขั้นตอน ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

(1) เงินได้ที่อยู่ในข่ายที่จะต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ได้แก่ เงินได้ที่กฎหมายกำหนดและเงินได้ตามมาตรา 40 นั้น มีอยู่ด้วยกัน 8 ประเภท หรือเรียกว่า “เงินได้พึงประเมิน”

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

(2) เงินได้พึงประเมินที่จะต้องเสียภาษีเงินได้นั้น จะถูกหักค่าใช้จ่ายต่างๆตามที่กฎหมายกำหนดให้หักเป็นค่าใช้จ่ายจากเงินได้นั้น ซึ่งเงินที่ถูกหักค่าใช้จ่ายแล้วจะกลายเป็นเงินได้ที่ปรับปรุงแล้ว

(3) เงินได้ที่ปรับปรุงแล้วก่อนที่จะนำไปคำนวณเสียภาษี จะสามารถหักค่าลดหย่อนเพื่อบรรเทาภาระของผู้เสียภาษี

(4) เงินได้ที่ปรับปรุงแล้วเมื่อได้หักค่าลดหย่อนต่างๆ ออกไปแล้วก็กลายเป็นเงินได้สุทธิ ที่จะต้องไปคำนวณเสียภาษีตามโครงสร้างของอัตราภาษีที่กำหนดไว้ในประมวลรัษฎากร

(5) ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะต้องเสียภาษีตามวิธีการและภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ในกรณีผู้ที่ถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายเอาไว้เกินกว่าเงินที่ตนจะต้องเสียภาษีนั้น มีสิทธิที่จะเรียกคืนเงินส่วนเกินนั้นคืนได้ภายในกำหนด 3 ปี นับตั้งแต่วันสุดท้ายแห่งปีที่ถูกหักภาษีเกินไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 5

ผลการศึกษา

ในบทนี้จะกล่าวถึงผลการศึกษาที่ได้มาจากวิธีการศึกษาในบทก่อนหน้านี้ โดยจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนแรกจะเป็นผลการศึกษาภาระภาษีเฉลี่ยของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยใช้อัตราภาษีเฉลี่ย (Average Tax Rate) เป็นเครื่องมือในการศึกษา โดยจะจำแนกตามกลุ่มรายได้ออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้มีรายได้สูงสุด กลุ่มผู้มีรายได้สูง กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลาง กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำ และกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำสุด ส่วนที่สองจะเป็นผลการศึกษาภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีต่อการกระจายรายได้ของครัวเรือน โดยทำการศึกษาการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ก่อนหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และหลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยใช้เส้นลอเรนซ์ (Lorenz Curve) และค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ (Gini coefficient) เป็นเครื่องมือในการศึกษา ในการคำนวณรายได้หลังหักภาษีนั้น ได้วิเคราะห์โดยจำลองสถานการณ์การเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ผลการศึกษาภาระภาษีเฉลี่ยของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยใช้อัตราภาระภาษีเฉลี่ย (Average Tax Rate) เป็นเครื่องมือในการวัดความก้าวหน้าของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยในการศึกษาภาระภาษีเฉลี่ยจะจำแนกตามกลุ่มรายได้ออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้มีรายได้สูงสุด กลุ่มผู้มีรายได้สูง กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลาง กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำ และกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำสุด เพื่อพิจารณาโครงสร้างความก้าวหน้าของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ทำการศึกษา โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน (สศส.) ในปี พ.ศ. 2547 2549 2550 2552 และ 2554 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ผลการศึกษาภาระภาษีเฉลี่ยของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ของปี พ.ศ. 2547 2549 2550 2552 และ 2554 จำแนกตามกลุ่มรายได้ออกเป็น 5 กลุ่ม สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 11

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 11 แสดงร้อยละภาระภาษีเฉลี่ยของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจำแนกตามกลุ่มรายได้ ปี พ.ศ. 2547 2549 2550 2552 และ 2554

(หน่วย: ร้อยละ)

จำแนกตามกลุ่มรายได้	2547	2549	2550	2552	2554
กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำสุด 0 - 150,000 บาท	0.001	0.002	0.021	0.000	0.000
กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำ 150,001 - 500,000 บาท	1.384	1.509	2.354	0.624	0.986
กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลาง 500,001 - 1,000,000 บาท	5.254	5.332	6.373	4.423	4.744
กลุ่มผู้มีรายได้สูง 1,000,001 - 4,000,000 บาท	9.653	9.759	9.484	9.055	9.495
กลุ่มผู้มีรายได้สูงสุด 4,000,000 บาทขึ้นไป	9.868	9.986	9.486	11.250	10.586
รวม	26.160	26.588	27.717	25.352	25.812

หมายเหตุ: ปี พ.ศ. 2547 – 2550 โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยเงินได้สุทธิส่วนที่ไม่เกิน 100,000 บาทแรกได้รับยกเว้น ส่วนในปี พ.ศ. 2552 – 2554 โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยเงินได้สุทธิส่วนที่ไม่เกิน 150,000 บาทแรกได้รับยกเว้น จึงทำให้ในปี พ.ศ. 2552 – 2554 กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำสุด มีรายได้ตั้งแต่ 0 - 150,000 บาทได้รับยกเว้น จึงทำให้ร้อยละภาระภาษีเฉลี่ย เท่ากับ 0.000

ที่มา: จากการคำนวณของผู้วิจัย โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี พ.ศ. 2547 2549 2550 2552 และ 2554

จากตารางที่ 11 แสดงร้อยละภาระภาษีเฉลี่ยจำแนกตามกลุ่มรายได้ ปี พ.ศ. 2547 2549 2550 2552 และ 2554 พบว่า ในปี พ.ศ. 2547 2549 2550 2552 และ 2554 โดยกลุ่มผู้มีรายได้ทั้ง 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำสุด กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำ กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลาง กลุ่มผู้มีรายได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สูง และกลุ่มผู้มีรายได้สูงสุด ร้อยละภาระภาษีเฉลี่ยของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะเพิ่มสูงขึ้นตามลำดับ เมื่อพิจารณาจากแผนภาพแสดงให้เห็นว่าโครงสร้างของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีโครงสร้างก้าวหน้า ดังแผนภาพที่ 6

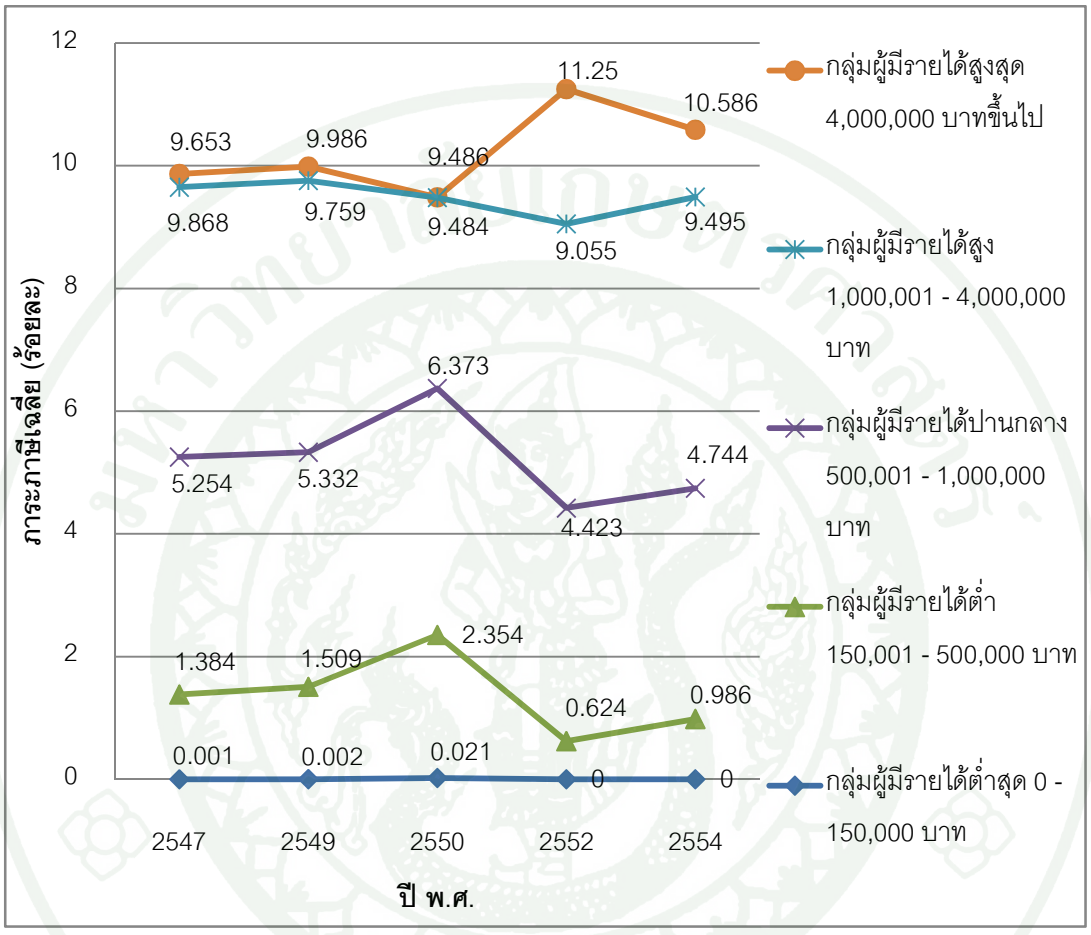

ภาพที่ 6 แสดงร้อยละภาระภาษีเฉลี่ยของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจำแนกตามกลุ่มรายได้ ปี พ.ศ. 2547 2549 2550 2552 และ 2554

ที่มา: จากการคำนวณของผู้วิจัย โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี พ.ศ. 2547 2549 2550 2552 และ 2554

จากภาพที่ 6 แสดงร้อยละภาระภาษีเฉลี่ยของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจำแนกตามกลุ่มรายได้ ปี พ.ศ. 2547 2549 2550 2552 และ 2554 พบว่า กลุ่มผู้มีรายได้ทั้ง 5 กลุ่ม โครงสร้างของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีโครงสร้างก้าวหน้ามีความเป็นธรรมตามแนวตั้ง คือ ครัวเรือนที่มีความสามารถในการเสียภาษีมาก ก็ควรเสียภาษีมาก แต่ถ้าครัวเรือนใดมีความสามารถในการเสียภาษีน้อย ก็ควรเสียภาษีน้อย ดังนั้นครัวเรือนที่มีความสามารถในการเสียภาษีมาก ควรที่จะรับภาระภาษีเฉลี่ยมากกว่าครัวเรือนที่มีความสามารถในการเสียภาษีน้อยกว่า

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เมื่อพิจารณาร้อยละภาระภาษีเฉลี่ยรวม ในปี พ.ศ. 2547 2549 2550 2552 และ 2554 จะมีค่าอยู่สัดส่วนระหว่างร้อยละ 25 – 28 โดยในปี พ.ศ. 2552 และ 2554 ภาระภาษีเฉลี่ยรวมจะมีค่าต่ำสุดเท่ากับร้อยละ 25.352 และ 25.812 ตามลำดับ มีสาเหตุมาจากในปี พ.ศ. 2552 และ 2554 มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยมีการเพิ่มค่าลดหย่อน เช่น อุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพ และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จากเดิมผู้มีเงินได้สุทธิส่วนที่ไม่เกิน 100,000 บาทแรกได้รับยกเว้น เปลี่ยนเป็นผู้มีเงินได้สุทธิส่วนที่ไม่เกิน 150,000 บาทแรกได้รับยกเว้น จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำสุด กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำ และกลุ่มผู้มีรายได้ปานกลาง มีภาระภาษีเฉลี่ยลดลง แต่กลุ่มผู้มีรายได้สูงสุดมีภาระภาษีเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้น เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2547 2549 2550

แสดงให้เห็นว่าจากมาตรการของรัฐบาลในปี พ.ศ. 2552 และ 2554 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยมีการเพิ่มค่าลดหย่อน และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เป็นการแบ่งเบาการรับภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำสุด กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำ และกลุ่มผู้มีรายได้ปานกลาง ทำให้กลุ่มผู้มีรายได้ทั้ง 3 กลุ่ม มีภาระภาษีเฉลี่ยรวมลดลง

ผลการศึกษาภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีต่อการกระจายรายได้ของครัวเรือน

การกระจายรายได้ (Income Distribution) เป็นการพิจารณาความเท่าเทียมทางรายได้ของครัวเรือนในสังคม โดยถ้าทุกครัวเรือนในสังคมมีรายได้เท่ากันหมด จะเรียกว่า มีการกระจายรายได้อย่างเท่าเทียมกันแบบสมบูรณ์ (Perfect Equality) ในทางตรงกันข้าม ถ้ามีเพียงหนึ่งครัวเรือนที่มีรายได้ ในขณะที่ครัวเรือนอื่นๆในสังคมไม่มีรายได้เลย จะเรียกว่า มีการกระจายรายได้อย่างไม่เท่าเทียมกันสมบูรณ์ (Perfect Inequality)

ในการศึกษาการวัดความเหลื่อล้ำของการกระจายรายได้ มีวิธีการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. **ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้** (Gini coefficient)

ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ (Gini coefficient) ในการวัดความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ตามชั้นหรือขนาดของรายได้ เป็นวิธีวัดการกระจายของข้อมูลทางสถิติอย่างหนึ่งที่นิยมใช้เป็นตัวบ่งชี้ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้หรือการกระจายความร่ำรวย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ถูกพัฒนาขึ้นโดยนักสถิติชาวอิตาลีชื่อ คอร์ราโด จีนี ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้จะมีค่าระหว่าง 0 และ 1

ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้เท่ากับ 0 หมายถึงความเท่าเทียมกันอย่างสมบูรณ์ (ทุกคนมีรายได้เท่ากัน) และ 1 หมายถึงความเหลื่อมล้ำอย่างสมบูรณ์ (มีคนที่มีรายได้เพียงคนเดียว ส่วนคนที่เหลือไม่มีรายได้เลย)ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ที่ต่ำจะแสดงถึงความเท่าเทียมกันในการกระจายรายได้ หากค่านี้สูงขึ้นจะบ่งชี้ถึงการกระจายรายได้ที่เหลื่อมล้ำกันมากขึ้น

การศึกษาครั้งนี้ จะทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ก่อนหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และหลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพื่อดูผลของภาษีดังกล่าวต่อการกระจายรายได้ของครัวเรือน ในการคำนวณรายได้หลังหักภาษีนั้น ได้วิเคราะห์โดยจำลองสถานการณ์การเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ (Gini coefficient) ปี พ.ศ. 2547 2549 2550 2552 และ 2554

ปี พ.ศ.	รายได้ก่อนหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	รายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	อัตราการเปลี่ยนแปลง
2547	0.525	0.515	-1.90
2549	0.542	0.530	-2.21
2550	0.529	0.516	-2.46
2552	0.524	0.512	-2.29
2554	0.529	0.515	-2.65

ที่มา: จากการคำนวณของผู้วิจัย โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี พ.ศ. 2547 2549 2550 2552 และ 2554

จากตารางที่ 12 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ (Gini coefficient) ปี พ.ศ. 2547 2549 2550 2552 และ 2554 พบว่า ในปี พ.ศ. 2547 ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ก่อนหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เท่ากับ 0.525 และ ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เท่ากับ 0.515 ปี พ.ศ. 2549 ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เสมอภาคของรายได้ก่อนหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เท่ากับ 0.542 และ ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เท่ากับ 0.530 ปี พ.ศ. 2550 ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ก่อนหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เท่ากับ 0.529 และ ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เท่ากับ 0.516 ปี พ.ศ. 2552 ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ก่อนหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เท่ากับ 0.524 และ ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เท่ากับ 0.512 ปี พ.ศ. 2554 ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ก่อนหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เท่ากับ 0.529 และ ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เท่ากับ 0.515

แสดงให้เห็นว่าค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ก่อนหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสูงกว่าค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เมื่อมีมาตรการทางภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จะส่งผลให้ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีค่าลดลงเพียงเล็กน้อยประมาณ 1-3% เมื่อเทียบกับก่อนเก็บภาษี ซึ่งหมายความว่า เมื่อมีการเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะทำให้การกระจายรายได้ดีขึ้นเล็กน้อย หรืออาจกล่าวได้ว่าภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาช่วยบรรเทาให้ความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ดีขึ้นเล็กน้อย

โดยองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาหรือ Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) ได้ทำการสำรวจค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ก่อนหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวียและประเทศที่พัฒนาแล้วอื่นๆ เช่น เนเธอร์แลนด์ ออสเตรเลีย ซึ่งมีความแตกต่างกันสูงประมาณ 25-40 % เมื่อเทียบกับก่อนเก็บภาษี ดังตารางที่ 13

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ก่อนหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในช่วงปลายยุค 2000 (Late 2000s) ของประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวียและประเทศที่พัฒนาแล้วอื่นๆ

ประเทศ	ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ก่อนหักภาษี	ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษี	อัตราการเปลี่ยนแปลง
สวีเดน	0.426	0.259	-39.20
เดนมาร์ก	0.416	0.248	-40.38
นอร์เวย์	0.410	0.250	-39.02
ฟินแลนด์	0.465	0.259	-44.30
เนเธอร์แลนด์	0.426	0.294	-30.99
ออสเตรเลีย	0.468	0.336	-28.21

ที่มา: Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) (2556)

จากตารางที่ 13 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ก่อนหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวียและประเทศที่พัฒนาแล้วอื่นๆ เช่น เนเธอร์แลนด์ ออสเตรเลีย พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ก่อนหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสูงกว่าค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สังเกตได้ว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ก่อนและหลังหักภาษีของประเทศแถบสแกนดิเนเวียและประเทศที่พัฒนาแล้วอื่นๆ มีความแตกต่างกันสูงประมาณ 25-40 % เมื่อเทียบกับก่อนเก็บภาษี ซึ่งแตกต่างกับประเทศไทยที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ก่อนและหลังหักภาษีเพียง 1-3% เมื่อเทียบกับก่อนเก็บภาษี ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามาตรการทางภาษีของประเทศแถบสแกนดิเนเวียและประเทศพัฒนาแล้วอื่นๆ ทำหน้าที่ลดความเหลื่อมล้ำและช่วยให้การกระจายรายได้ดีขึ้นมากกว่าประเทศไทย เพราะ ประเทศไทยรัฐบาลจัดเก็บรายได้จากภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้น้อยมากเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวียและประเทศที่พัฒนาแล้ว สาเหตุมาจากมีจำนวนผู้เสียภาษีน้อยคือ ผู้ใช้แรงงานและผู้มีรายได้นอกระบบจำนวนมากที่ไม่ได้เข้าสู่ระบบภาษีและประเทศไทยที่มีการเก็บอัตราภาษีใน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อัตราสูงสุดเพียงร้อยละ 37 น้อยมากเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวียและประเทศที่พัฒนาแล้วที่มีการเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอัตราภาษีที่สูงมาก จึงแสดงให้เห็นว่ามาตรการทางภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทยเพียงอย่างเดียวเท่านั้นจะยังไม่เพียงพอในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

2. **วิธีแสดงโดยเส้นลอเรนซ์** (Lorenz Curve)

การวัดการกระจายรายได้ในปัจจุบันนิยมใช้เส้นลอเรนซ์ (Lorenz Curve) ซึ่งทำได้โดยจัดระดับรายได้เป็นชั้นๆ เพื่อพิจารณาว่ามีจำนวนครัวเรือนในชั้นรายได้ต่างๆ มากน้อยแตกต่างเพียงใด โดยแสดงรายได้และจำนวนครัวเรือนในรูปของเปอร์เซ็นต์สะสม แล้วนำข้อมูลที่ได้นี้ไปเขียนแผนภาพ โดยให้แกนตั้งแสดงเปอร์เซ็นต์สะสมของรายได้ ส่วนแกนนอนแสดงเปอร์เซ็นต์สะสมของครัวเรือน

ถ้าระบบเศรษฐกิจมีการกระจายรายได้อย่างเท่าเทียม เส้น Lorenz จะเป็นเส้นทแยงมุม 45 องศาถ้าการกระจายรายได้ไม่เท่าเทียม เส้นดังกล่าวจะโค้งออกมาทางขวา หากเส้นดังกล่าวยิ่งโค้งไปใกล้แกนจำนวนประชากรและรายได้มาก แสดงว่าการกระจายรายได้มีความเหลื่อมล้ำมาก หากเส้นดังกล่าวเป็นเส้นทแยงมุม 45 องศา แสดงว่าการกระจายรายได้เป็นไปอย่างเท่าเทียมกันสิ้นเชิง และหากเส้นดังกล่าวเป็นเส้นตั้งฉากแสดงว่าการกระจายรายได้เป็นไปอย่างไม่เท่าเทียมกันสิ้นเชิง

จากผลการศึกษา เส้นลอเรนซ์ (Lorenz Curve) ของปี พ.ศ. 2547 2549 2550 2552 และ 2554 พบว่า เส้นลอเรนซ์ (Lorenz Curve) มีลักษณะเป็นรูป U-Curve สำหรับเส้นลอเรนซ์ ของรายได้ก่อนเก็บภาษี(Pre-tax Lorenz Curve) และเส้นลอเรนซ์ของรายได้หลังเก็บภาษี (Post-tax Lorenz Curve) มีความแตกต่างกันเล็กน้อย ซึ่งให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันทุกปี ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอแสดงเส้นลอเรนซ์ (Lorenz Curve) ของปี พ.ศ. 2547 เท่านั้น ดังภาพที่ 7

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

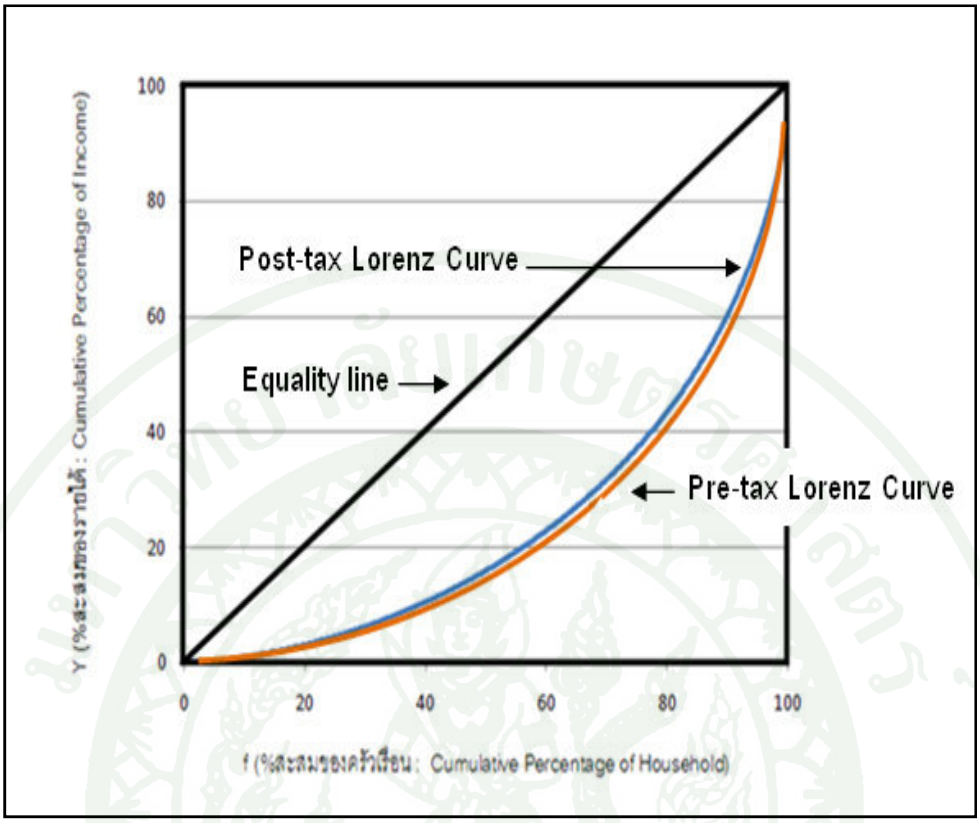

ภาพที่ 7 แสดงเส้นลอเรนซ์ (Lorenz Curve) ของปี พ.ศ. 2547
ที่มา: จากการคำนวณของผู้วิจัย โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี พ.ศ. 2547

จากภาพที่ 7 แสดงเส้นลอเรนซ์ (Lorenz Curve) ของปี พ.ศ. 2547 พบว่า เส้นลอเรนซ์ของรายได้ก่อนเก็บภาษี (Pre-tax Lorenz Curve) และเส้นลอเรนซ์ของรายได้หลังเก็บภาษี (Post-tax Lorenz Curve) มีความแตกต่างกันเล็กน้อย โดยเมื่อ Plot กราฟ เส้นลอเรนซ์ของรายได้หลังเก็บภาษีจะเข้าใกล้เป็นเส้น Equality line มากกว่าเส้นลอเรนซ์ของรายได้ก่อนเก็บภาษี แสดงให้เห็นว่าเมื่อมีการเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะทำให้การกระจายรายได้ดีขึ้นเล็กน้อย หรืออาจกล่าวได้ว่าภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาช่วยบรรเทาให้ความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ดีขึ้นเล็กน้อย

เนื่องจากวันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2556 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้นำร่างเสนอพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากรเพื่อนำมาปรับใช้ในปี พ.ศ. 2557 โดยปรับอัตราภาษีใหม่ซึ่งรัฐบาลจะปรับเพดานอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้ลดลงจากร้อยละ 37 เหลือ 35

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

และมีการแบ่งลำดับขั้นอัตราภาษีให้ถี่ขึ้นเป็น 5-10-15-20-25-30-35 เพื่อปรับให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจในปัจจุบัน จะส่งผลให้สามารถลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม ได้จริงหรือไม่ ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบใหม่ ปี พ.ศ. 2557 เพื่อดูผลของภาษีดังกล่าว โดยมุ่งเปรียบเทียบว่าการกระจายรายได้ของภาษีแบบปัจจุบันตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2546 – 2555 กับการกระจายรายได้ภาษีแบบใหม่ปี พ.ศ. 2557 จะทำให้มีความเท่าเทียมกันมากขึ้นหรือเลวลงอย่างไร

ตารางที่ 14 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีแบบปัจจุบัน เปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ของรายได้หลังหักภาษีแบบใหม่ ปี พ.ศ. 2547 2549 2550 2552 และ 2554

ปี พ.ศ.	รายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบปัจจุบัน	รายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบใหม่
2547	0.515	0.518
2549	0.530	0.534
2550	0.516	0.520
2552	0.512	0.514
2554	0.515	0.518

ที่มา: จากการคำนวณของผู้วิจัย โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี พ.ศ. 2547 2549 2550 2552 และ 2554

จากตารางที่ 14 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีแบบปัจจุบันเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีแบบใหม่ ปี พ.ศ. 2547 2549 2550 2552 และ 2554 พบว่า ในปี พ.ศ. 2547 2549 2550 2552 และ 2554 ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบปัจจุบันจะมีค่าต่ำกว่าค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบใหม่ แสดงให้เห็นว่า จากมาตรการของรัฐบาลที่จะเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จะทำให้การกระจายรายได้เลวลง จึงไม่สามารถสามารถช่วยลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมลงได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ที่เกิดจากปัจจัยภายในของหน่วยทางเศรษฐกิจที่เล็กที่สุดแต่มีความสำคัญมากที่เรียกว่า ครัวเรือนจะส่งผลต่อการรับภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงในรายได้ที่เป็นตัวเงินของครัวเรือนซึ่งเป็นแหล่งรายได้หลักที่นำมาคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยการเปลี่ยนแปลงในรายได้ที่เป็นตัวเงินของครัวเรือนกับภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จะมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกันคือ ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงในรายได้ของครัวเรือนในทิศทางที่เพิ่มขึ้น จะส่งผลให้ครัวเรือนมีการแบกรับภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มมากขึ้น และในทำนองเดียวกัน ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงในรายได้ครัวเรือนในทิศทางที่ลดลง ก็จะส่งผลให้ครัวเรือนมีการแบกรับภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาลดลงเช่นเดียวกัน

วัตถุประสงค์การศึกษาเรื่อง ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อการกระจายรายได้ในประเทศไทย จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลักๆ คือ ในส่วนแรก จะทำการศึกษาเกี่ยวกับภาระภาษีเฉลี่ยของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยจะจำแนกตามกลุ่มรายได้ออกเป็น 5 กลุ่ม หลังจากนั้นในส่วนที่สองจะทำการศึกษาผลของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีต่อการกระจายรายได้ของครัวเรือน โดยทำการศึกษาการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ก่อนหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และหลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ขอบเขตการศึกษาครั้งนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลักๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น โดยส่วนแรก จะทำการศึกษาเกี่ยวกับภาระภาษีเฉลี่ยของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยจะจำแนกตามกลุ่มรายได้ออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้มีรายได้สูงสุด กลุ่มผู้มีรายได้สูง กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลาง กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำ และกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำสุด โดยใช้เกณฑ์การแบ่งรายได้ที่เป็นตัวเงินตามช่วงเงินได้สุทธิตามอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพื่อพิจารณาโครงสร้างความก้าวหน้าของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา หลังจากนั้นในส่วนที่สอง จะทำการศึกษาผลของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีต่อการกระจายรายได้ของครัวเรือน โดยทำการศึกษาการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ก่อนหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และหลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพื่อดูผลของภาษีดังกล่าวต่อการกระจายรายได้ของครัวเรือน ในการคำนวณรายได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หลังหักภาษีนั้น ได้วิเคราะห์โดยจำลองสถานการณ์การเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา การศึกษาในครั้งนี้โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน (สศส.) ปี พ.ศ. 2546-2555 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาซึ่งใช้ข้อมูล 10 ปี โดยข้อมูลมีการสุ่มตัวอย่างทั่วทั้งประเทศ

ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ทฤษฎีภาระภาษีอากร ทฤษฎีความเป็นธรรมของภาษีอากร ทฤษฎีการกระจายรายได้ ทฤษฎีการวัดความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ โดยในการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมา จะทำการแบ่งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น 2 ส่วนหลักๆ คือในส่วนแรกงานวิจัยที่ทำการศึกษาภาระภาษีของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในงานวิจัยในอดีตได้มีการใช้เครื่องมือในการวัดโครงสร้างภาระภาษี โดยใช้ Effective tax rate ได้แก่ Average tax rate หรือ Marginal tax rate ในส่วนที่สองงานวิจัยที่ทำการศึกษาภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อการกระจายรายได้ในประเทศไทย ในงานวิจัยในอดีตนิยมใช้เครื่องมือในการวัดการกระจายรายได้ ได้แก่ เส้นลอเรนซ์ (Lorenz Curve) ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ (Gini Coefficient)

ในการศึกษาครั้งนี้ จะทำการศึกษา โครงสร้างความก้าวหน้าของภาระภาษีเฉลี่ยของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และการกระจายรายได้ โดยใช้เครื่องมือ อัตราภาษีเฉลี่ย (Average Tax Rate) ในการวัดโครงสร้างความก้าวหน้าของภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และใช้ Gini Coefficient และ Lorenz curve เป็นเครื่องมือในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการกระจายรายได้ โดยใช้ข้อมูลจากจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน (สศส.) ปี พ.ศ. 2546-2555 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

จากผลการศึกษา ในส่วนของภาระภาษีเฉลี่ยของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พบว่า ภาระภาษีเฉลี่ย เมื่อจำแนกตามกลุ่มรายได้ ภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะมีโครงสร้างก้าวหน้า คือ กลุ่มมีรายได้สูงจะมีภาระภาษีเฉลี่ยสูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มรายได้ต่ำ เมื่อพิจารณาภาระภาษีเฉลี่ยรวม ในปี พ.ศ. 2547 2549 2550 2552 และ 2554 จะมีค่าอยู่สัดส่วนระหว่างร้อยละ 25 – 28 โดยในปี พ.ศ. 2552 และ 2554 ภาระภาษีเฉลี่ยรวมจะมีค่าต่ำสุดเท่ากับร้อยละ 25.352 25.812 ตามลำดับ มีสาเหตุมาจากในปี พ.ศ. 2552 และ 2554 มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยมีการเพิ่มค่าลดหย่อน เช่น อุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพ และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จากเดิมผู้มีเงินได้สุทธิส่วนที่ไม่เกิน 100,000 บาทแรกได้รับยกเว้น เปลี่ยนเป็นผู้มีเงินได้สุทธิส่วนที่ไม่เกิน 150,000 บาทแรกได้รับยกเว้น จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำสุด กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำ และกลุ่มผู้มี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รายได้ปานกลาง ภาระภาษีเฉลี่ยลดลง แต่กลุ่มผู้มีรายได้สูงสุดภาระภาษีเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้น เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2547 2549 2550 แสดงให้เห็นว่าจากมาตรการของรัฐบาลในปี พ.ศ. 2552 และ 2554 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เป็นการแบ่งเบาการรับภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำสุด กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำ และกลุ่มผู้มีรายได้ปานกลาง ทำให้กลุ่มผู้มีรายได้ทั้ง 3 กลุ่ม มีภาระภาษีเฉลี่ยรวมลดลง

สำหรับผลการศึกษา ในส่วนของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อการกระจายรายได้ในประเทศไทย โดยใช้สัมประสิทธิ์วัดการกระจายรายได้ ได้แก่ Lorenz Curve และ Gini Coefficient เป็นเครื่องมือในการศึกษา เมื่อพิจารณาการกระจายรายได้ ในปี พ.ศ. 2547 2549 2550 2552 และ 2554 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ก่อนหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสูงกว่าค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เมื่อมีมาตรการทางภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จะส่งผลให้ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีค่าลดลงเพียงเล็กน้อย เช่น ในปี พ.ศ. 2547 ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ก่อนหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เท่ากับ 0.525 และ ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เท่ากับ 0.515 ปี พ.ศ. 2549 ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ก่อนหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เท่ากับ 0.542 และ ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เท่ากับ 0.530 ปี พ.ศ. 2550 ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ก่อนหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เท่ากับ 0.529 และ ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เท่ากับ 0.516 ปี พ.ศ. 2552 ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ก่อนหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เท่ากับ 0.524 และ ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เท่ากับ 0.512 ปี พ.ศ. 2554 ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ก่อนหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เท่ากับ 0.529 และ ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เท่ากับ 0.515 ซึ่งหมายความว่า เมื่อมีการเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะทำให้การกระจายรายได้ดีขึ้นเล็กน้อย หรืออาจกล่าวได้ว่าภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาช่วยบรรเทาให้ความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ดีขึ้นเล็กน้อย แต่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ก็ยังถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยซึ่งยังไม่เพียงพอที่จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในสังคม จึงแสดงให้เห็นว่ามาตรการทางภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพียงอย่างเดียวเท่านั้นจะยังไม่เพียงพอในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ส่วนทางด้านของเส้นลอเรนซ์ โดยเส้นลอเรนซ์ของรายได้ก่อนเก็บภาษี (Pre-tax Lorenz Curve) และเส้นลอเรนซ์ของรายได้หลังเก็บภาษี (Post-tax Lorenz Curve) มีความ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แตกต่างกันเล็กน้อย โดยเมื่อ Plot กราฟ เส้นลอเรนซ์ของรายได้หลังเก็บภาษีจะเข้าใกล้เป็นเส้น Equality line มากกว่าเส้นลอเรนซ์ของรายได้ก่อนเก็บภาษี แสดงให้เห็นว่าเมื่อมีการเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะทำให้การกระจายรายได้ดีขึ้นเล็กน้อย หรืออาจกล่าวได้ว่าภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาช่วยบรรเทาให้ความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ดีขึ้นเล็กน้อย ซึ่งจะให้ผลสอดคล้องเช่นเดียวกันกับการวัดโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้

จากการศึกษาผลภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีต่อการกระจายรายได้ของครัวเรือนในประเทศไทย ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2546-2555 ตลอดระยะเวลา 10 ปี พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ก่อนหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสูงกว่าค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพียงเล็กน้อย โดยที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ก่อนและหลังหักภาษีเพียง 1-3% เมื่อเทียบกับก่อนเก็บภาษี หมายความว่าจากการที่มีมาตรการเก็บภาษีแสดงให้เห็นว่าเมื่อมีการเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะทำให้การกระจายรายได้ดีขึ้นเล็กน้อย

เนื่องจากตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษาทั้ง 10 ปี โครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ใช้กันตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 เป็นส่วนใหญ่จนกระทั่งถึงปัจจุบัน ถ้าหากยังไม่ได้รับการแก้ไขให้ดีขึ้น เช่น รัฐบาลจัดเก็บรายได้จากภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้น้อยมาก เพราะผู้ใช้แรงงานและผู้มีรายได้นอกระบบจำนวนมากที่ไม่ได้เข้าสู่ระบบภาษี และประเทศไทยที่มีการเก็บอัตราภาษีในอัตราสูงสุดเพียงร้อยละ 37 น้อยมากเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวียและประเทศที่พัฒนาแล้วที่มีการเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอัตราภาษีที่สูงมาก และมาตรการทางภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทยเพียงอย่างเดียวเท่านั้นจะยังไม่เพียงพอในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม รัฐบาลต้องใช้นโยบายต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความเป็นธรรมควบคู่ไปด้วย ดังนั้นถ้าหากประเทศไทยยังไม่ได้รับการแก้ไขให้ดีขึ้น ก็ยังคงมีแนวโน้มที่จะเกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมเหมือน 10 ปีที่ผ่านมาหรือยังไม่สามารถแก้ปัญหาลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ จะเป็นการเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาให้กับภาครัฐบาล ซึ่งปัญหาดังกล่าว จะเป็นปัญหาหลักๆที่เกิดขึ้น หรือเป็นผลการศึกษาที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ จึงมีแนวทางข้อเสนอแนะ ที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไขปัญหาและอุปสรรค เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม ทำให้คนไทยส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น ดังนี้

1. จากมาตรการของรัฐบาลในปี พ.ศ. 2552 และ 2554 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จากเดิมผู้มีเงินได้สุทธิส่วนที่ไม่เกิน 100,000 บาทแรกได้รับยกเว้น เปลี่ยนเป็นผู้มีเงินได้สุทธิส่วนที่ไม่เกิน 150,000 บาทแรกได้รับยกเว้น และมีการเพิ่มค่าลดหย่อน เช่น อุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพ จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำสุด กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำ และกลุ่มผู้มีรายได้ปานกลาง มีภาระภาษีเฉลี่ยลดลง แต่กลุ่มผู้มีรายได้สูงสุดมีภาระภาษีเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้น เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2547 2549 2550 แสดงให้เห็นว่า โครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทย มีลักษณะก้าวหน้ามากขึ้น แสดงว่าการดำเนินนโยบายของรัฐบาลเป็นการช่วยแบ่งเบาการรับภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำสุด กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำ และกลุ่มผู้มีรายได้ปานกลาง

2. จากการศึกษาของผู้วิจัย โดยเปรียบเทียบโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบปัจจุบันตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2546 – 2555 และโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบใหม่ ปี พ.ศ. 2557 โดยมุ่งเปรียบเทียบว่าการกระจายรายได้ของภาษีแบบปัจจุบันตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2546 – 2555 กับการกระจายรายได้ภาษีแบบใหม่ปี พ.ศ. 2557 จะทำให้มีความเท่าเทียมกันมากขึ้นหรือเลวลงอย่างไร ซึ่งผลการศึกษา พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบปัจจุบันจะมีค่าต่ำกว่าค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบใหม่ แสดงให้เห็นว่าจากมาตรการของรัฐบาลที่จะเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จะทำให้การกระจายรายได้เลวลง จึงไม่สามารถสามารถช่วยลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมลงได้ ดังนั้นรัฐบาลควรยกเลิกโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบใหม่แล้วกลับมาใช้โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบปัจจุบัน

3. จากผลการศึกษา พบว่า เมื่อมีมาตรการทางภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จะส่งผลให้ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีค่าลดลงเพียงเล็กน้อย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประมาณ 1-3% เมื่อเทียบกับก่อนเก็บภาษี ซึ่งหมายความว่า เมื่อมีการเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะทำให้การกระจายรายได้ดีขึ้นเล็กน้อย หรืออาจกล่าวได้ว่าภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาช่วยบรรเทาให้ความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ดีขึ้นเล็กน้อย แสดงให้เห็นว่า มาตรการทางภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทยเพียงอย่างเดียวเท่านั้นจะยังไม่เพียงพอในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ดังนั้นรัฐบาลต้องมีนโยบาย โครงการหรือมาตรการต่างๆทำควบคู่ไปกับมาตรการทางภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพื่อให้เกิดความเสมอภาคในการกระจายรายได้ในสังคมมากยิ่งขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมสรรพากร. 2551. **โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา** (Online). www.rd.go.th/publish/1780.0.html, 9 ธันวาคม 2555.

_____. 2554. **ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา** (Online). www.rd.go.th/publish/309.0.html, 10 ตุลาคม 2555.

_____. 2555. **รายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. 90)** (Online). http://www.rd.go.th/publish/40239.0.html, 10 มีนาคม 2557.

กระทรวงการคลัง. 2555. **โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบใหม่** (Online). www.mof.go.th/home/Press_release/News2013/076.pdf, 31 ตุลาคม 2556

กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร. 2552. **ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. 2546. **การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ฉลองภพ สุสังกร์กาญจน์ และคณะ. 2542. **ลักษณะการกระจายและประโยชน์ด้านการคลังและภาษีอากรของประเทศไทยปี 2529 - 2539**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

ชัยรัตน์ เอี่ยมกุลวัฒน์. 2546. **เศรษฐศาสตร์สาธารณะ**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

บุญธรรม ราชรักษ์. 2547. **การคลังว่าด้วยการกระจายความเป็นธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บริษัทธรรมนิติการบัญชีและภาษีอากร. 2532. **ประมวลรัษฎากรฉบับสมบูรณ์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บริษัท.

_____. 2535. **ประมวลรัษฎากรฉบับสมบูรณ์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บริษัท.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปัณณ์ อนันอภิบุตร. 2555 **การปฏิรูประบบภาษีเพื่อสังคมไทยเสมอหน้า**. สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง: กระทรวงการคลัง.

ประพันธ์ เศวตนันทน์ และ ไพศาล เล็กอุทัย. 2535. **หลักเศรษฐศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรพิมล ผกาแก้ว. 2550. **ปัจจัยที่มีผลต่อรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทย**. สารนิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เมธี ครองแก้ว. 2522. **ผลกระทบของระบบการคลังต่อการกระจายรายได้ของไทย**. รายงานผลการวิจัย. 01 สิงหาคม 2522. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. 2550. **ราชกิจจานุเบกษา** (Online). www.ombudsman.go.th/10/documents/law/Constitution2550.pdf, 10 ตุลาคม 2556.

ลักษิกา วรรณจิตจรูณ. 2552. **ภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและผลกระทบของรายได้ครัวเรือน**. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันวิทยาการเศรษฐกิจและการคลัง. 2553. **รายงานการสัมมนาวิชาการประจำปี 2553 เรื่อง ลดความเหลื่อมล้ำและการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ, 30 พฤศจิกายน 2553**.

สุปีรย์ ชมบูรณ์. 2548. **โครงสร้างภาษีกับการกระจายรายได้ของประเทศไทย กรณีศึกษา: ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา**. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาการเศรษฐกิจ, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สมคิด เรืองโรจน์. 2551. **โครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา**. สารนิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สมชัย จิตสุชน. 2553. **มาตรการการคลังเพื่อความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคม: การขยายฐานภาษี**. รายงานการวิจัยนำเสนอต่อ สำนักงานของทุนสนับสนุนการวิจัย โดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 27 กรกฎาคม 2553. สำนักงานของทุนสนับสนุนการวิจัย: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สำนักงบประมาณแผ่นดิน. 2553. **ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ** (Online). www.bb.go.th/budget_book/e-Book2555, 8 ธันวาคม 2555.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2555. **รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน** (Online). www.service.nso.go.th/nso/nsopublish/BaseStat/basestat.html, 8 ธันวาคม 2555.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2554. **การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร** (Online). www.service.nso.go.th/nso/nsopublish/download/files/lfsSum54.pdf, 8 ธันวาคม 2555.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2555. **ค่าสัมประสิทธิ์จีนี่ของประเทศไทย** (Online). www.social.nesdb.go.th/SocialStat/StatReport_Final.aspx?reportid=469&template=1R1C&yeartype=M&subcatid=68, 9 ธันวาคม 2555.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2555. **การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน**. (CD-Rom). กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. 2555. **ผลการจัดเก็บรายได้ของรัฐบาล** (Online). www.fpo.go.th/FPO/index2.php?mod=Category&file=categoryview&categoryID=CAT0001203, 7 ธันวาคม 2555.

หนังสือพิมพ์เดลินิวส์. 2550. **ประวัติการจัดเก็บภาษีเงินได้** (Online). www.prasitwiset.is.in.th/?md=content&ma=show&id=256, 20 กุมภาพันธ์ 2556

อัญชลี วสุนธราภิวัฒก์. 2537. **วิเคราะห์โครงสร้างและประมาณการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา**. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

อุษาศรี เขียวระยับ. 2539. **ผลกระทบของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีต่อการกระจายรายได้ในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Ahuja, S.P. 1966. “Tax burden in different states.” **a comparison,Economic and Political Weekly** (November 1, 1966): 507-510.

Kakwani, N.C. “Measurement of tax progressivity an international comparison.” **The Economic Journal** (March 1, 1977): 71-80.

KPMG International. 2012. **KPMG’s Individual income tax and Social Security rate survey** (Online).www.kpmg.com/global/en/pages/default.aspx, December 10, 2011.

Musgrave, R. A. 1959. **Theory of Public Finance.** New York: McGraw-Hill.

Organization for Economic Cooperation and Development. 2011. **Personal Income Tax** (Online). www.oecd.org, December 9, 2011.

United Nations Development Programme. 2011. **Inequality-adjusted Human Development Index** (Online). www.data.un.org, February 12, 2012.

World Bank. 2012. **Ranking Gini Coefficient** (Online). www.data.worldbank.org/indicator/SI.POV.GINI, December 9, 2011.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

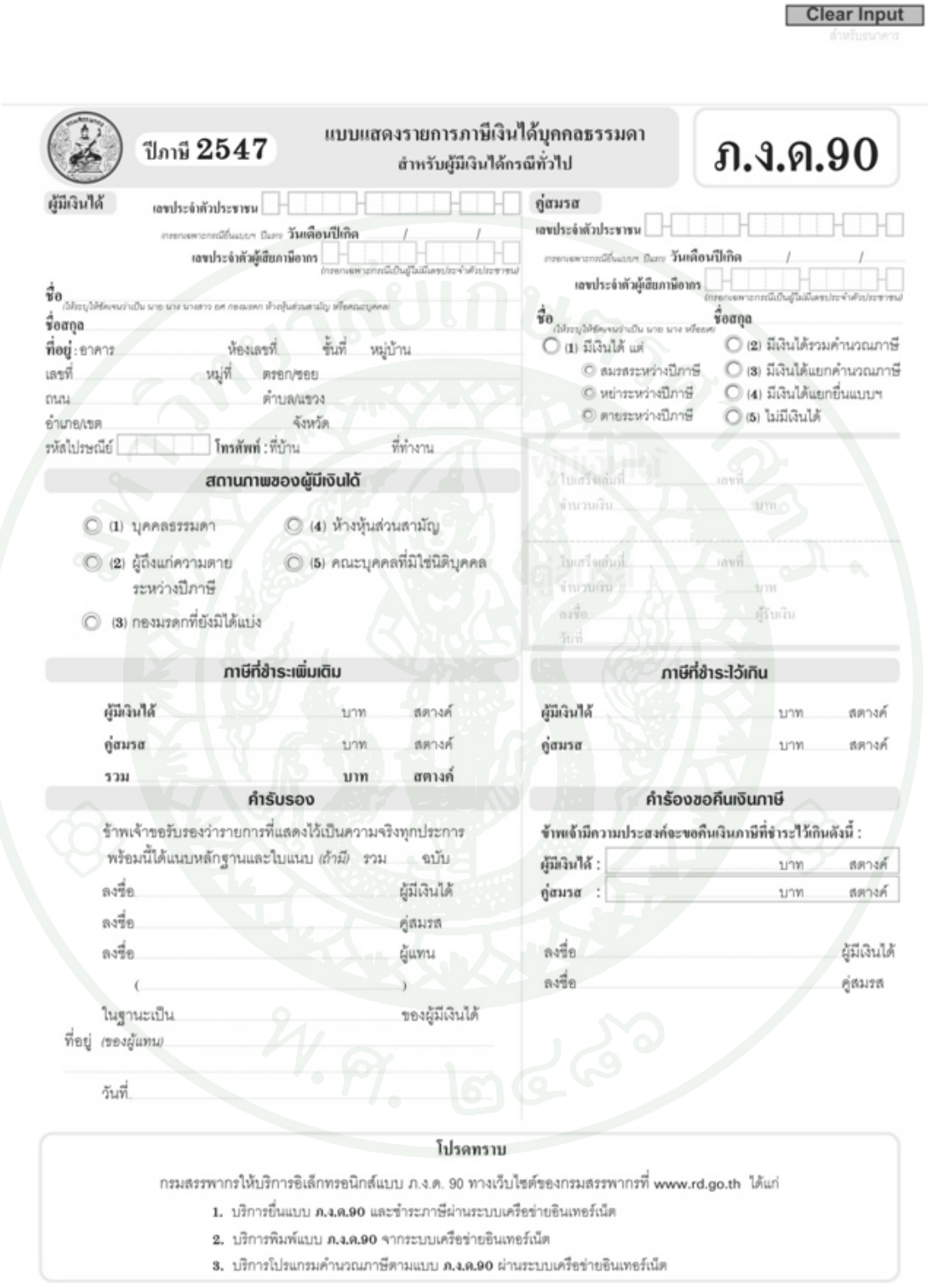
Clear Input

ปีภาษี 2547

แบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
สำหรับผู้มีเงินได้กรณีทั่วไป

ภ.ง.ด.90

ผู้มีเงินได้ เลขประจำตัวประชาชน

วันเดือนปีเกิด / /

เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร

ชื่อ

ชื่อสกุล

ที่อยู่ : อาคาร ห้องเลขที่ ชั้นที่ หมู่บ้าน
เลขที่ หมู่ที่ ตรอก/ซอย
ถนน ตำบล/แขวง
อำเภอ/เขต จังหวัด
รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์ : ที่บ้าน ที่ทำงาน

สถานภาพของผู้มีเงินได้

(1) บุคคลธรรมดา
(2) ผู้ถึงแก่ความตายระหว่างปีภาษี
(3) กองมรดกที่ยังมิได้แบ่ง
(4) ห้างหุ้นส่วนสามัญ
(5) คณะบุคคลที่มิใช่นิติบุคคล

คู่สมรส เลขประจำตัวประชาชน

วันเดือนปีเกิด / /

เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร

ชื่อ ชื่อสกุล

(1) มีเงินได้ แต่
สมรสระหว่างปีภาษี
หย่าระหว่างปีภาษี
ตายระหว่างปีภาษี
(2) มีเงินได้รวมคำนวณภาษี
(3) มีเงินได้แยกคำนวณภาษี
(4) มีเงินได้แยกยื่นแบบฯ
(5) ไม่มีเงินได้

ภาษีที่ชำระเพิ่มเติม

	บาท	สตางค์
ผู้มีเงินได้		
คู่สมรส		
รวม	บาท	สตางค์

ภาษีที่ชำระไว้เกิน

	บาท	สตางค์
ผู้มีเงินได้		
คู่สมรส		

คำรับรอง

ข้าพเจ้าขอรับรองว่ารายการที่แสดงไว้เป็นความจริงทุกประการ พร้อมนี้ได้แนบหลักฐานและใบแนบ (ถ้ามี) รวม ฉบับ

ลงชื่อ ผู้มีเงินได้
ลงชื่อ คู่สมรส
ลงชื่อ ผู้แทน
( )
ในฐานะเป็น ของผู้มีเงินได้
ที่อยู่ (ของผู้แทน)
วันที่

คำร้องขอคืนเงินภาษี

ข้าพเจ้ามีความประสงค์จะขอคืนเงินภาษีที่ชำระไว้เกินดังนี้ :

	บาท	สตางค์
ผู้มีเงินได้ :		
คู่สมรส :		

ลงชื่อ ผู้มีเงินได้
ลงชื่อ คู่สมรส

โปรดทราบ

กรมสรรพากรให้บริการอิเล็กทรอนิกส์แบบ ภ.ง.ด. 90 ทางเว็บไซต์ของกรมสรรพากรที่ www.rd.go.th ได้แก่

1. บริการยื่นแบบ **ภ.ง.ด.90** และชำระภาษีผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
2. บริการพิมพ์แบบ **ภ.ง.ด.90** จากระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
3. บริการโปรแกรมคำนวณภาษีตามแบบ **ภ.ง.ด.90** ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ภาพผนวกที่ 1 รูปแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. 90) ปีภาษี 2547 สำหรับผู้มีเงินได้กรณีทั่วไป หน้า 1

ที่มา: กรมสรรพากร (2555)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

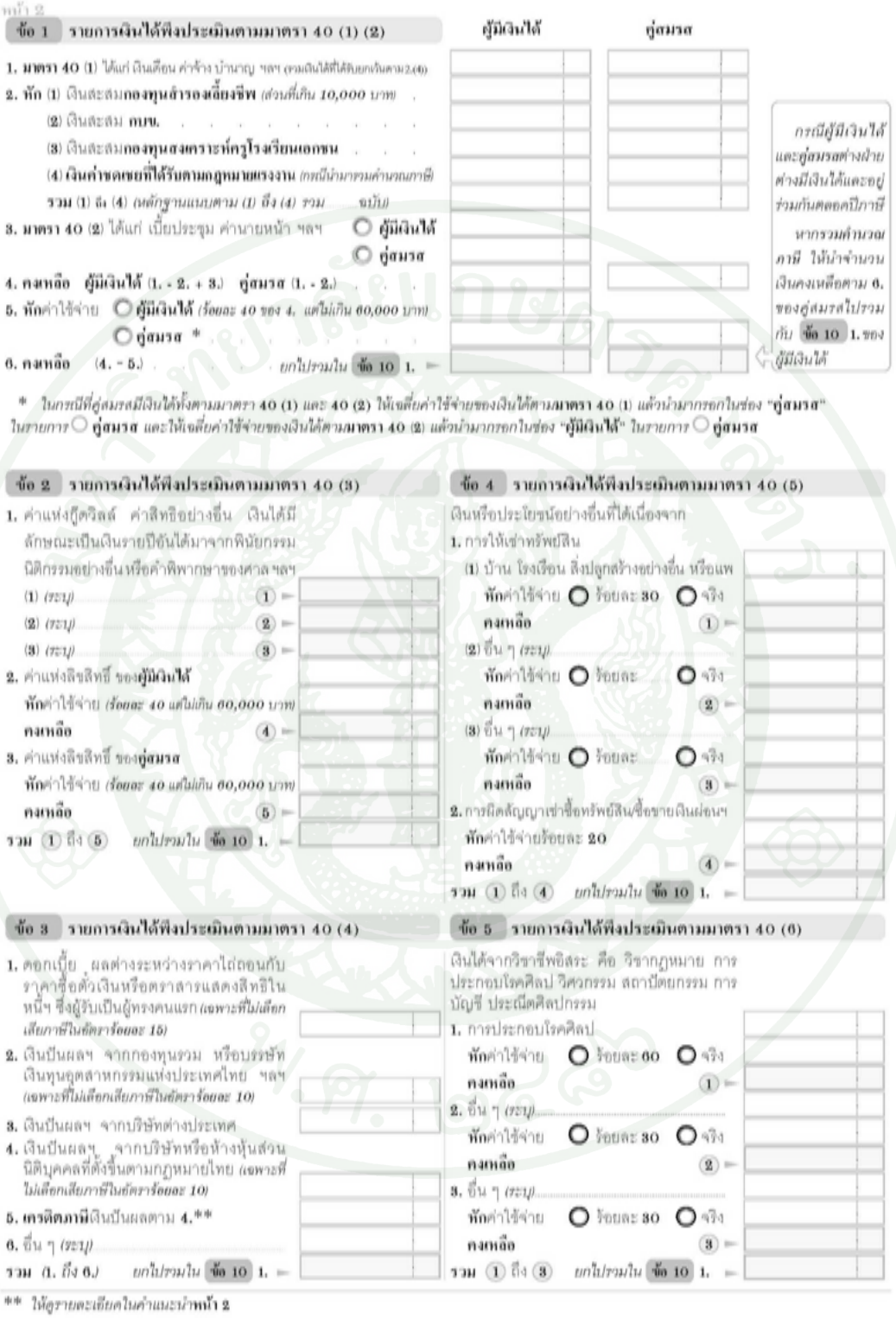

หน้า 2

ข้อ 1 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (1) (2) — ผู้มีเงินได้ / คู่สมรส

1. มาตรา 40 (1) ได้แก่ เงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ ฯลฯ (รวมเงินได้ที่ได้รับยกเว้นตาม 2.(4))
2. หัก (1) เงินสะสมกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (ส่วนที่เกิน 10,000 บาท)
   (2) เงินสะสม กบข.
   (3) เงินสะสมกองทุนสงเคราะห์ครูโรงเรียนเอกชน
   (4) เงินค่าชดเชยที่ได้รับตามกฎหมายแรงงาน (กรณีนำมารวมคำนวณภาษี)
   รวม (1) ถึง (4) (หลักฐานแนบตาม (1) ถึง (4) รวม ฉบับ)
3. มาตรา 40 (2) ได้แก่ เบี้ยประชุม ค่านายหน้า ฯลฯ ○ ผู้มีเงินได้ ○ คู่สมรส
4. คงเหลือ ผู้มีเงินได้ (1. - 2. + 3.) คู่สมรส (1. - 2.)
5. หักค่าใช้จ่าย ○ ผู้มีเงินได้ (ร้อยละ 40 ของ 4. แต่ไม่เกิน 60,000 บาท) ○ คู่สมรส *
6. คงเหลือ (4. - 5.) ยกไปรวมใน ข้อ 10 1.

กรณีผู้มีเงินได้และคู่สมรสต่างฝ่ายต่างมีเงินได้และอยู่ร่วมกันตลอดปีภาษี หากรวมคำนวณภาษี ให้นำจำนวนเงินคงเหลือตาม 6. ของคู่สมรสไปรวมกับ ข้อ 10 1. ของผู้มีเงินได้

* ในกรณีที่คู่สมรสมีเงินได้ทั้งตามมาตรา 40 (1) และ 40 (2) ให้เฉลี่ยค่าใช้จ่ายของเงินได้ตามมาตรา 40 (1) แล้วนำมากรอกในช่อง "คู่สมรส" ในรายการ ○ คู่สมรส และให้เฉลี่ยค่าใช้จ่ายของเงินได้ตามมาตรา 40 (2) แล้วนำมากรอกในช่อง "ผู้มีเงินได้" ในรายการ ○ คู่สมรส

ข้อ 2 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (3)

1. ค่าแห่งกู๊ดวิลล์ ค่าสิทธิอย่างอื่น เงินได้มีลักษณะเป็นเงินรายปีอันได้มาจากพินัยกรรม นิติกรรมอย่างอื่นหรือคำพิพากษาของศาล ฯลฯ
   (1) (ระบุ) 1
   (2) (ระบุ) 2
   (3) (ระบุ) 3
2. ค่าแห่งลิขสิทธิ์ ของผู้มีเงินได้
   หักค่าใช้จ่าย (ร้อยละ 40 แต่ไม่เกิน 60,000 บาท)
   คงเหลือ 4
3. ค่าแห่งลิขสิทธิ์ ของคู่สมรส
   หักค่าใช้จ่าย (ร้อยละ 40 แต่ไม่เกิน 60,000 บาท)
   คงเหลือ 5

รวม 1 ถึง 5 ยกไปรวมใน ข้อ 10 1.

ข้อ 3 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (4)

1. ดอกเบี้ย ผลต่างระหว่างราคาไถ่ถอนกับราคาซื้อตั๋วเงินหรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ฯ ซึ่งผู้รับเป็นผู้ทรงคนแรก (เฉพาะที่ไม่เลือกเสียภาษีในอัตราร้อยละ 15)
2. เงินปันผลฯ จากกองทุนรวม หรือบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ฯลฯ (เฉพาะที่ไม่เลือกเสียภาษีในอัตราร้อยละ 10)
3. เงินปันผลฯ จากบริษัทต่างประเทศ
4. เงินปันผลฯ จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย (เฉพาะที่ไม่เลือกเสียภาษีในอัตราร้อยละ 10)
5. เครดิตภาษีเงินปันผลตาม 4.**
6. อื่น ๆ (ระบุ)

รวม (1. ถึง 6.) ยกไปรวมใน ข้อ 10 1.

** ให้ดูรายละเอียดในคำแนะนำหน้า 2

ข้อ 4 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (5)

เงินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่ได้เนื่องจาก

1. การให้เช่าทรัพย์สิน
   (1) บ้าน โรงเรือน สิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น หรือแพ
   หักค่าใช้จ่าย ○ ร้อยละ 30 ○ จริง
   คงเหลือ 1
   (2) อื่น ๆ (ระบุ)
   หักค่าใช้จ่าย ○ ร้อยละ ○ จริง
   คงเหลือ 2
   (3) อื่น ๆ (ระบุ)
   หักค่าใช้จ่าย ○ ร้อยละ ○ จริง
   คงเหลือ 3
2. การผิดสัญญาเช่าซื้อทรัพย์สิน/ซื้อขายเงินผ่อนฯ
   หักค่าใช้จ่ายร้อยละ 20
   คงเหลือ 4

รวม 1 ถึง 4 ยกไปรวมใน ข้อ 10 1.

ข้อ 5 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (6)

เงินได้จากวิชาชีพอิสระ คือ วิชากฎหมาย การประกอบโรคศิลป์ วิศวกรรม สถาปัตยกรรม การบัญชี ประณีตศิลปกรรม

1. การประกอบโรคศิลป์
   หักค่าใช้จ่าย ○ ร้อยละ 60 ○ จริง
   คงเหลือ 1
2. อื่น ๆ (ระบุ)
   หักค่าใช้จ่าย ○ ร้อยละ 30 ○ จริง
   คงเหลือ 2
3. อื่น ๆ (ระบุ)
   หักค่าใช้จ่าย ○ ร้อยละ 30 ○ จริง
   คงเหลือ 3

รวม 1 ถึง 3 ยกไปรวมใน ข้อ 10 1.

ภาพผนวกที่ 2 รูปแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. 90) ปีภาษี 2547 สำหรับผู้มีเงินได้กรณีทั่วไป หน้า 2

ที่มา: กรมสรรพากร (2555)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพผนวกที่ 3 รูปแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. 90) ปีภาษี 2547 สำหรับผู้มีเงินได้กรณีทั่วไป หน้า 3

ที่มา: กรมสรรพากร (2555)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อ 9 รายการลดหย่อนและยกเว้นหลังจากหักค่าใช้จ่าย — ผู้มีเงินได้ / คู่สมรส

1. ผู้มีเงินได้ (30,000 บาท หรือ 60,000 บาท แล้วแต่กรณี) คู่สมรส (30,000 บาท กรณีแยกคำนวณภาษี)
2. คู่สมรส (30,000 บาท กรณีมีเงินได้รวมคำนวณภาษีหรือไม่มีเงินได้)
3. บุตร คนละ 15,000 บาท ( ) คน (ไม่ศึกษาหรือศึกษาต่างประเทศ หากแยกคำนวณให้หักคนละ 7,500 บาท)
   บุตร คนละ 17,000 บาท ( ) คน (ศึกษาในประเทศ หากแยกคำนวณ ให้หักคนละ 8,500 บาท)
4. ○ บิดา ○ มารดา (ให้หักรวมคนละจำนวนเท่ากัน) — ○ บิดา ○ มารดา (ให้หักรวมคนละจำนวนเท่ากัน)
   (บิดาของผู้มีเงินได้) (บิดาของคู่สมรส กรณีแยกคำนวณ)
   (มารดาของผู้มีเงินได้) (มารดาของคู่สมรส กรณีแยกคำนวณ)
   ○ บิดา ○ มารดา (ให้หักรวมคนละจำนวนเท่ากัน)
   (บิดาของคู่สมรสที่มีเงินได้รวมคำนวณภาษีหรือไม่มีเงินได้)
   (มารดาของคู่สมรสที่มีเงินได้รวมคำนวณภาษีหรือไม่มีเงินได้)
5. เบี้ยประกันชีวิต
6. เงินสะสมกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (ส่วนที่ไม่เกิน 10,000 บาท)
7. ค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ
8. ค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาว
9. ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเพื่อซื้อ เช่าซื้อ หรือสร้างอาคารอยู่อาศัย
10. เงินสมทบกองทุนประกันสังคม
11. **รวม** (1. ถึง 10.) นำไปกรอกใน ข้อ 10 2.
    (หลักฐานแนบ 4. ถึง 10. รวม ..... ฉบับ)

ข้อ 10 การคำนวณภาษี — ผู้มีเงินได้ / คู่สมรส

1. **เงินได้หลังจากหักค่าใช้จ่าย** (รวมยอดมาจากรายการสุดท้ายของ ข้อ 1 ถึง ข้อ 7)
2. **หัก** ค่าลดหย่อนฯ (ยกมาจาก ข้อ 9 11.)
3. คงเหลือ (1. – 2.)
4. **หัก** เงินสนับสนุนเพื่อการศึกษา (2 เท่าของจำนวนที่ได้จ่ายไปจริง แต่ไม่เกินร้อยละ 10 ของ 3.)
5. คงเหลือ (3. – 4.)
6. **หัก** เงินบริจาค (ไม่เกินร้อยละ 10 ของ 5.)
7. **เงินได้สุทธิ** (5. – 6.)
8. **ภาษีคำนวณจากเงินได้สุทธิ ตาม 7.**
9. **ภาษีคำนวณจากเงินได้พึงประเมิน** ตั้งแต่ 60,000 บาทขึ้นไป คือร้อยละ 0.5 ของรวมยอดเงินได้ก่อนหักค่าใช้จ่ายตาม ข้อ 1 ถึง ข้อ 7 (ไม่รวมเงินได้ตามมาตรา 40 (1)) = X 0.005 =
10. ภาษีเงินได้ที่ต้องชำระ (จำนวนที่มากกว่าระหว่าง 8. กับ 9.)
11. **หัก** ภาษีเงินได้**หัก ณ ที่จ่าย**และ**เครดิตภาษี**
    ภาษีเงินได้ที่**ชำระไว้**ตามแบบ **ภ.ง.ด.93** และ **ภ.ง.ด.94**
12. ภาษีที่ ○ ชำระเพิ่มเติม ○ ชำระไว้เกิน
13. ภาษีที่ ○ ชำระเพิ่มเติม ○ ชำระไว้เกิน (ยกมาจาก ข้อ 8 (ถ้ามี))
14. **รวม** ภาษีที่**ผู้มีเงินได้** ○ ชำระเพิ่มเติม ○ ชำระไว้เกิน **คู่สมรส** ○ ชำระเพิ่มเติม ○ ชำระไว้เกิน
15. นำภาษี**ส่วนที่เกิน**ของอีกฝ่ายหนึ่งมา**หักกลบลบกัน**
16. **คงเหลือ** ภาษีที่ ○ ชำระเพิ่มเติม ○ ชำระไว้เกิน
    (หลักฐานแนบ 4., 6. และ 11. รวม ..... ฉบับ)

กรณี ○ **มีใบแนบ** ○ **ยื่นแบบฯ เพิ่มเติม** ○ **ยื่นแบบฯ เกินกำหนดเวลา**

17. **บวก** ภาษีที่ชำระเพิ่มเติม (ยกมาจาก ก 6. ของใบแนบ (ถ้ามี))
18. **หัก** ภาษีที่ชำระไว้เกิน (ยกมาจาก ก 7. ของใบแนบ (ถ้ามี))
19. **หัก** ภาษีชำระไว้ตามแบบ ○ **ภ.ง.ด.90** ○ **ภ.ง.ด.91** (กรณียื่นเพิ่มเติม)
20. ภาษีที่ **ผู้มีเงินได้** ○ ชำระเพิ่มเติม ○ ชำระไว้เกิน **คู่สมรส** ○ ชำระเพิ่มเติม ○ ชำระไว้เกิน
21. นำภาษี**ส่วนที่เกิน**ของอีกฝ่ายหนึ่งมา**หักกลบลบกัน**
22. **คงเหลือ** ภาษีที่ ○ **ชำระเพิ่มเติม** ○ **ชำระไว้เกิน**
23. **บวก** เงินเพิ่ม (ถ้ามี)
24. **รวม** ภาษีที่ ○ **ชำระเพิ่มเติม** ○ **ชำระไว้เกิน**

ภาพผนวกที่ 4 รูปแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. 90) ปีภาษี 2547 สำหรับผู้มีเงินได้กรณีทั่วไป หน้า 4

ที่มา: กรมสรรพากร (2555)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

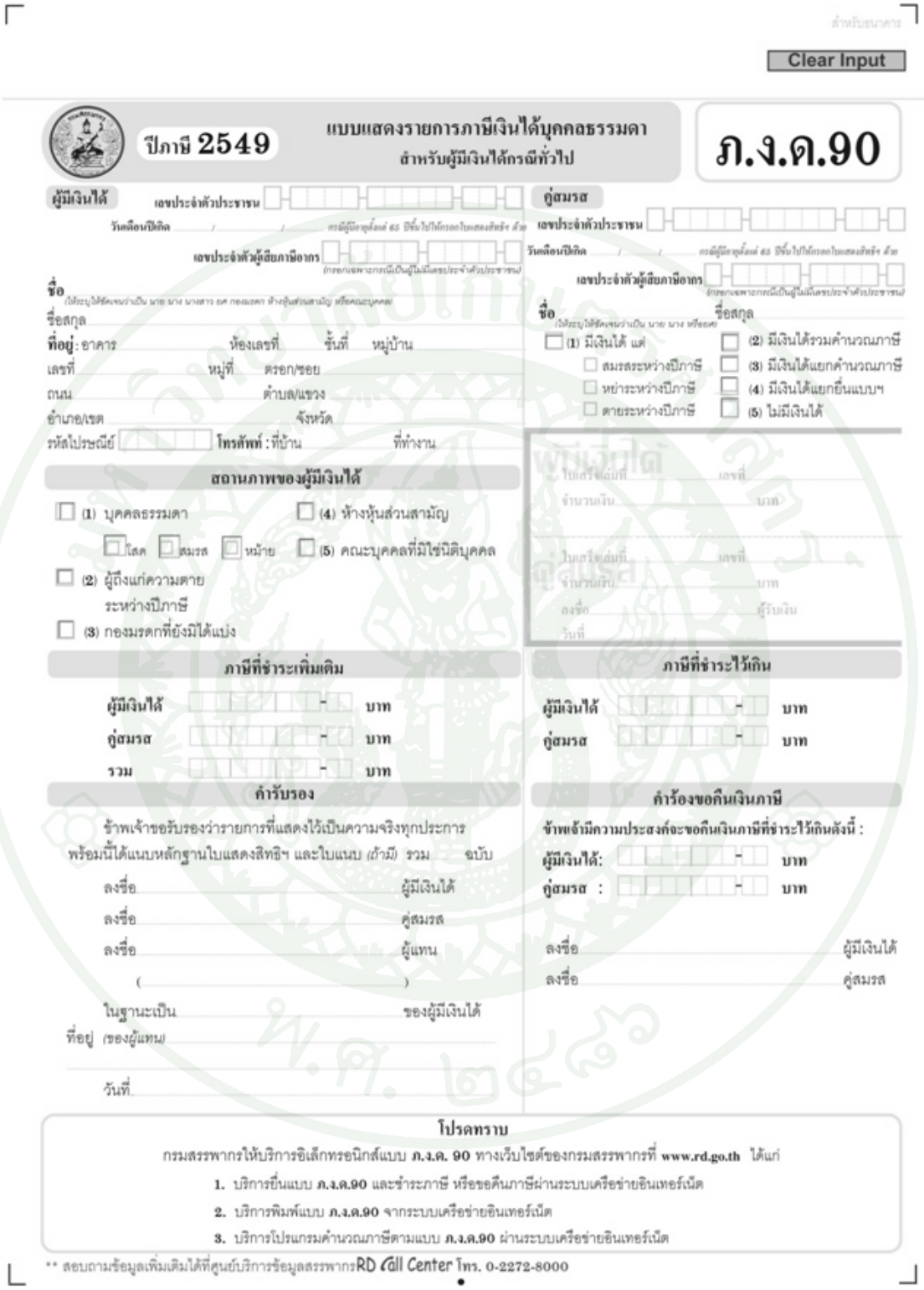

Clear Input

ปีภาษี 2549

แบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
สำหรับผู้มีเงินได้กรณีทั่วไป

ภ.ง.ด.90

ผู้มีเงินได้ เลขประจำตัวประชาชน

วันเดือนปีเกิด / / กรณีผู้มีอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไปให้กรอกใบแสดงสิทธิฯ ด้วย

เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (กรอกเฉพาะกรณีเป็นผู้ไม่มีเลขประจำตัวประชาชน)

ชื่อ (ให้ระบุให้ชัดเจนว่าเป็น นาย นาง นางสาว ยศ กองมรดก ห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือคณะบุคคล)

ชื่อสกุล

ที่อยู่: อาคาร ห้องเลขที่ ชั้นที่ หมู่บ้าน

เลขที่ หมู่ที่ ตรอก/ซอย

ถนน ตำบล/แขวง

อำเภอ/เขต จังหวัด

รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์: ที่บ้าน ที่ทำงาน

สถานภาพของผู้มีเงินได้

(1) บุคคลธรรมดา (4) ห้างหุ้นส่วนสามัญ

โสด สมรส หม้าย (5) คณะบุคคลที่มิใช่นิติบุคคล

(2) ผู้ถึงแก่ความตาย ระหว่างปีภาษี

(3) กองมรดกที่ยังมิได้แบ่ง

ภาษีที่ชำระเพิ่มเติม

ผู้มีเงินได้ - บาท

คู่สมรส - บาท

รวม - บาท

คำรับรอง

ข้าพเจ้าขอรับรองว่ารายการที่แสดงไว้เป็นความจริงทุกประการ พร้อมนี้ได้แนบหลักฐานใบแสดงสิทธิฯ และใบแนบ (ถ้ามี) รวม ฉบับ

ลงชื่อ ผู้มีเงินได้

ลงชื่อ คู่สมรส

ลงชื่อ ผู้แทน

( )

ในฐานะเป็น ของผู้มีเงินได้

ที่อยู่ (ของผู้แทน)

วันที่

คู่สมรส

เลขประจำตัวประชาชน

วันเดือนปีเกิด / / กรณีผู้มีอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไปให้กรอกใบแสดงสิทธิฯ ด้วย

เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (กรอกเฉพาะกรณีเป็นผู้ไม่มีเลขประจำตัวประชาชน)

ชื่อ (ให้ระบุให้ชัดเจนว่าเป็น นาย นาง หรือยศ) ชื่อสกุล

(1) มีเงินได้ แต่ (2) มีเงินได้รวมคำนวณภาษี

สมรสระหว่างปีภาษี (3) มีเงินได้แยกคำนวณภาษี

หย่าระหว่างปีภาษี (4) มีเงินได้แยกยื่นแบบฯ

ตายระหว่างปีภาษี (5) ไม่มีเงินได้

พยานเอกสาร

ใบเสร็จเล่มที่ เลขที่

จำนวนเงิน บาท

ใบเสร็จเล่มที่ เลขที่

จำนวนเงิน บาท

ลงชื่อ ผู้รับเงิน

วันที่

ภาษีที่ชำระไว้เกิน

ผู้มีเงินได้ - บาท

คู่สมรส - บาท

คำร้องขอคืนเงินภาษี

ข้าพเจ้ามีความประสงค์จะขอคืนเงินภาษีที่ชำระไว้เกินดังนี้ :

ผู้มีเงินได้: - บาท

คู่สมรส : - บาท

ลงชื่อ ผู้มีเงินได้

ลงชื่อ คู่สมรส

โปรดทราบ

กรมสรรพากรให้บริการอิเล็กทรอนิกส์แบบ ภ.ง.ด. 90 ทางเว็บไซต์ของกรมสรรพากรที่ www.rd.go.th ได้แก่

1. บริการยื่นแบบ ภ.ง.ด.90 และชำระภาษี หรือขอคืนภาษีผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
2. บริการพิมพ์แบบ ภ.ง.ด.90 จากระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
3. บริการโปรแกรมคำนวณภาษีตามแบบ ภ.ง.ด.90 ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

** สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ศูนย์บริการข้อมูลสรรพากร RD Call Center โทร. 0-2272-8000

ภาพผนวกที่ 5 รูปแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. 90) ปีภาษี 2549 สำหรับผู้มีเงินได้กรณีทั่วไป หน้า 1

ที่มา: กรมสรรพากร (2555)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หน้า 2

ข้อ 1 รายการเงินได้ที่ประเมินตามมาตรา 40 (1) (2) — ผู้มีเงินได้ / คู่สมรส

1. มาตรา 40 (1) ได้แก่ เงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ ฯลฯ(รวมเงินได้ที่ได้รับยกเว้นตาม 2.(4))
2. หัก (1) เงินสะสมกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (ส่วนที่เกิน 10,000 บาท)
(2) เงินสะสม กบข.
(3) เงินสะสมกองทุนสงเคราะห์ครูโรงเรียนเอกชน
(4) เงินค่าชดเชยที่ได้รับตามกฎหมายแรงงาน (กรณีนำมารวมคำนวณภาษี)
รวม (1) ถึง (4) (หลักฐานแนบตาม (1) ถึง (4) รวม ฉบับ)
3. มาตรา 40 (2) ได้แก่ เบี้ยประชุม ค่านายหน้า ฯลฯ ☐ ผู้มีเงินได้ ☐ คู่สมรส
4. คงเหลือ ผู้มีเงินได้ (1. - 2. + 3.) คู่สมรส (1. - 2.)
5. หักค่าใช้จ่าย ☐ ผู้มีเงินได้ (ร้อยละ 40 ของ 4. แต่ไม่เกิน 60,000 บาท) ☐ คู่สมรส *
6. คงเหลือ (4. - 5.) ยกไปรวมใน ข้อ 10 1.

กรณีผู้มีเงินได้และคู่สมรสต่างฝ่ายต่างมีเงินได้และอยู่ร่วมกันตลอดปีภาษี หากรวมคำนวณภาษี ให้นำจำนวนเงินคงเหลือตาม 6. ของคู่สมรสไปรวมกับ ข้อ 10 1. ของผู้มีเงินได้

* ในกรณีที่คู่สมรสมีเงินได้ทั้งตามมาตรา 40 (1) และ 40 (2) ให้เฉลี่ยค่าใช้จ่ายของเงินได้ตามมาตรา 40 (1) แล้วนำมากรอกในช่อง "คู่สมรส" ในรายการ ☐ คู่สมรส และให้เฉลี่ยค่าใช้จ่ายของเงินได้ตามมาตรา 40 (2) แล้วนำมากรอกในช่อง "ผู้มีเงินได้" ในรายการ ☐ คู่สมรส

ข้อ 2 รายการเงินได้ที่ประเมินตามมาตรา 40 (3)

1. ค่าแห่งกู๊ดวิลล์ ค่าสิทธิอย่างอื่น เงินได้มีลักษณะเป็นเงินรายปีอันได้มาจากพินัยกรรม นิติกรรมอย่างอื่น หรือคำพิพากษาของศาล ฯลฯ
(1) (ระบุ) 1
(2) (ระบุ) 2
(3) (ระบุ) 3
2. ค่าแห่งลิขสิทธิ์ ของผู้มีเงินได้
หักค่าใช้จ่าย(ร้อยละ 40 แต่ไม่เกิน 60,000 บาท)
คงเหลือ 4
3. ค่าแห่งลิขสิทธิ์ ของคู่สมรส
หักค่าใช้จ่าย(ร้อยละ 40 แต่ไม่เกิน 60,000 บาท)
คงเหลือ 5
รวม 1 ถึง 5 ยกไปรวมใน ข้อ 10 1.

ข้อ 4 รายการเงินได้ที่ประเมินตามมาตรา 40 (5)

เงินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่ได้เนื่องจาก
1. การให้เช่าทรัพย์สิน
(1) บ้าน โรงเรือน สิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น หรือแพ
หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ 30 ☐ จริง
คงเหลือ 1
(2) อื่น ๆ (ระบุ)
หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ ☐ จริง
คงเหลือ 2
(3) อื่น ๆ (ระบุ)
หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ ☐ จริง
คงเหลือ 3
2. การผิดสัญญาเช่าซื้อทรัพย์สิน/ซื้อขายเงินผ่อนฯ
หักค่าใช้จ่ายร้อยละ 20
คงเหลือ 4
รวม 1 ถึง 4 ยกไปรวมใน ข้อ 10 1.

ข้อ 3 รายการเงินได้ที่ประเมินตามมาตรา 40 (4)

1. ดอกเบี้ย ผลต่างระหว่างราคาไถ่ถอนกับราคาซื้อตั๋วเงินหรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ฯ ซึ่งผู้รับเป็นผู้ทรงคนแรก (เฉพาะที่ไม่เลือกเสียภาษีในอัตราร้อยละ 15)
2. เงินปันผลฯ จากกองทุนรวม ฯลฯ (เฉพาะที่ไม่เลือกเสียภาษีในอัตราร้อยละ 10)
3. เงินปันผลฯ จากบริษัทต่างประเทศ
4. เงินปันผลฯ จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย (เฉพาะที่ไม่เลือกเสียภาษีในอัตราร้อยละ 10)
5. เครดิตภาษีเงินปันผลตาม 4.**
6. อื่น ๆ (ระบุ)
รวม (1. ถึง 6.) ยกไปรวมใน ข้อ 10 1.

ข้อ 5 รายการเงินได้ที่ประเมินตามมาตรา 40 (6)

เงินได้จากวิชาชีพอิสระ คือ วิชากฎหมาย การประกอบโรคศิลป์ วิศวกรรม สถาปัตยกรรม การบัญชี ประณีตศิลปกรรม
1. การประกอบโรคศิลป์
หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ 60 ☐ จริง
คงเหลือ 1
2. อื่น ๆ (ระบุ)
หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ 30 ☐ จริง
คงเหลือ 2
3. อื่น ๆ (ระบุ)
หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ 30 ☐ จริง
คงเหลือ 3
รวม 1 ถึง 3 ยกไปรวมใน ข้อ 10 1.

** ให้ดูรายละเอียดในคำแนะนำหน้า 2

ภาพผนวกที่ 6 รูปแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. 90) ปีภาษี 2549 สำหรับผู้มีเงินได้กรณีทั่วไป หน้า 2

ที่มา: กรมสรรพากร (2555)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

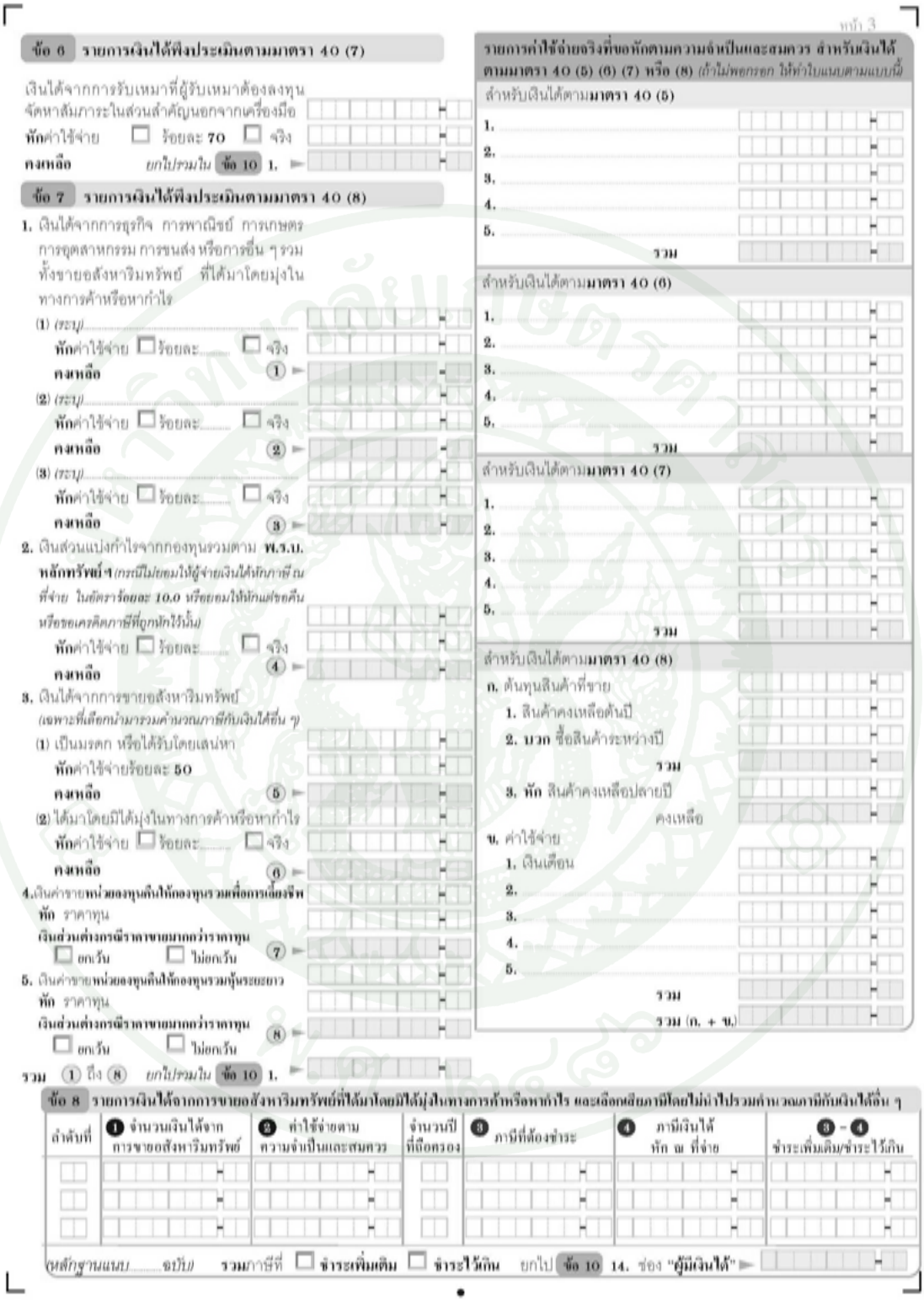

ภาพผนวกที่ 7 รูปแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. 90) ปีภาษี 2549 สำหรับผู้มีเงินได้กรณีทั่วไป หน้า 3

ที่มา: กรมสรรพากร (2555)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หน้า 4

ข้อ 9 รายการลดหย่อนและยกเว้นหลังจากหักค่าใช้จ่าย — ผู้มีเงินได้ / คู่สมรส

1. ผู้มีเงินได้ (30,000 บาท หรือ 60,000 บาท แล้วแต่กรณี) คู่สมรส (30,000 บาท กรณีแยกคำนวณภาษี)
2. คู่สมรส (30,000 บาท กรณีมีเงินได้รวมคำนวณภาษีหรือไม่มีเงินได้)
3. บุตร คนละ 15,000 บาท ..... คน (ไม่ศึกษาหรือศึกษาต่างประเทศ หากแยกคำนวณให้หักคนละ 7,500 บาท)
   บุตร คนละ 17,000 บาท ..... คน (ศึกษาในประเทศ หากแยกคำนวณให้หักคนละ 8,500 บาท)
4. ☐ บิดา ☐ มารดา (ให้กรอกเลขประจำตัวประชาชน) ☐ บิดา ☐ มารดา (ให้กรอกเลขประจำตัวประชาชน)
   (บิดาของผู้มีเงินได้) (บิดาของคู่สมรส กรณีแยกคำนวณ)
   (มารดาของผู้มีเงินได้) (มารดาของคู่สมรส กรณีแยกคำนวณ)
   ☐ บิดา ☐ มารดา (ให้กรอกเลขประจำตัวประชาชน)
   (บิดาของคู่สมรสที่มีเงินได้รวมคำนวณภาษีหรือไม่มีเงินได้)
   (มารดาของคู่สมรสที่มีเงินได้รวมคำนวณภาษีหรือไม่มีเงินได้)
5. เบี้ยประกันสุขภาพบิดามารดาของผู้มีเงินได้และคู่สมรส (ให้กรอกเลขประจำตัวประชาชน)
   ☐ บิดา (บิดาของผู้มีเงินได้) (บิดาของคู่สมรส)
   ☐ มารดา (มารดาของผู้มีเงินได้) (มารดาของคู่สมรส)
6. เบี้ยประกันชีวิต
7. เงินสะสมกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (ส่วนที่ไม่เกิน 10,000 บาท)
8. ค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ
9. ค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาว
10. ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเพื่อซื้อ เช่าซื้อ หรือสร้างอาคารอยู่อาศัย
11. เงินสมทบกองทุนประกันสังคม
12. **รวม** (1. ถึง 11.) นำไปกรอกใน ..... 2.
    (หลักฐานแนบ 4. ถึง 11. รวม ..... ฉบับ)

ข้อ 10 การคำนวณภาษี — ผู้มีเงินได้ / คู่สมรส

1. **เงินได้หลังจากหักค่าใช้จ่าย** (รวมยอดมาจากรายการสุดท้ายของ ข้อ 1 ถึง ข้อ 7)
2. **หัก** ค่าลดหย่อนฯ (ยกมาจาก ข้อ 9 12.)
3. คงเหลือ (1. – 2.)
4. **หัก** เงินบริจาคสนับสนุนการศึกษา (**2 เท่า**ของจำนวนที่ได้จ่ายไปจริง แต่ไม่เกิน**ร้อยละ 10** ของ 3.)
5. **หัก** เงินสนับสนุนการกีฬา (**1.5 เท่า**ของจำนวนที่จ่ายไป แต่ไม่เกิน**ร้อยละ 20** ของ 3.)
6. คงเหลือ (3. – 4. – 5.)
7. **หัก** เงินบริจาค (ไม่เกิน**ร้อยละ 10** ของ 6.)
8. **เงินได้สุทธิ** (6. – 7.)
9. **ภาษีคำนวณจากเงินได้สุทธิ ตาม 8.**
10. **ภาษีคำนวณจากเงินได้พึงประเมิน** ตั้งแต่ **60,000 บาท**ขึ้นไป คือ**ร้อยละ 0.5** ของรวมยอดเงินได้ก่อนหักค่าใช้จ่ายตาม ข้อ 1 ถึง ข้อ 7 (ไม่รวมเงินได้ตาม**มาตรา 40 (1)**) = ... X 0.005 =
11. ภาษีเงินได้ที่ต้องชำระ (จำนวนที่มากกว่าระหว่าง 9. กับ 10.)
12. **หัก** ภาษีเงินได้**หัก ณ ที่จ่าย**และ**ภาษีตามภาษี**
    ภาษีเงินได้ที่**ชำระไว้**ตามแบบ **ภ.ง.ด.93** และ **ภ.ง.ด.94**
13. ภาษีที่ ☐ ชำระเพิ่มเติม ☐ ชำระไว้เกิน
14. ภาษีที่ ☐ ชำระเพิ่มเติม ☐ ชำระไว้เกิน (ยกมาจาก ข้อ 8 (ถ้ามี))
15. **รวม** ภาษีที่**ผู้มีเงินได้** ☐ ชำระเพิ่มเติม ☐ ชำระไว้เกิน **คู่สมรส** ☐ ชำระเพิ่มเติม ☐ ชำระไว้เกิน
16. นำภาษี**ส่วนที่เกิน**ของอีกฝ่ายหนึ่งมา**หักกลบลบกัน**
17. **คงเหลือ** ภาษีที่ ☐ ชำระเพิ่มเติม ☐ ชำระไว้เกิน
    (หลักฐานแนบ 4., 5., 7. และ 12. รวม.....ฉบับ)

กรณี ☐ มีใบแนบ ☐ ยื่นแบบฯ เพิ่มเติม ☐ ยื่นแบบฯ เกินกำหนดเวลา

18. **บวก** ภาษีที่ชำระเพิ่มเติม (ยกมาจาก ⓫ 6. ของใบแนบ (ถ้ามี))
19. **หัก** ภาษีที่ชำระไว้เกิน (ยกมาจาก ⓫ 7. ของใบแนบ (ถ้ามี))
20. **หัก** ภาษีชำระไว้ตามแบบ ☐ **ภ.ง.ด.90** ☐ **ภ.ง.ด.91** (กรณียื่นเพิ่มเติม)
21. ภาษีที่ **ผู้มีเงินได้** ☐ ชำระเพิ่มเติม ☐ ชำระไว้เกิน **คู่สมรส** ☐ ชำระเพิ่มเติม ☐ ชำระไว้เกิน
22. นำภาษี**ส่วนที่เกิน**ของอีกฝ่ายหนึ่งมา**หักกลบลบกัน**
23. **คงเหลือ** ภาษีที่ ☐ **ชำระเพิ่มเติม** ☐ **ชำระไว้เกิน**
24. **บวก** เงินเพิ่ม (ถ้ามี)
25. **รวม** ภาษีที่ ☐ **ชำระเพิ่มเติม** ☐ **ชำระไว้เกิน**

ภาพผนวกที่ 8 รูปแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. 90) ปีภาษี 2549 สำหรับผู้มีเงินได้กรณีทั่วไป หน้า 4

ที่มา: กรมสรรพากร (2555)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

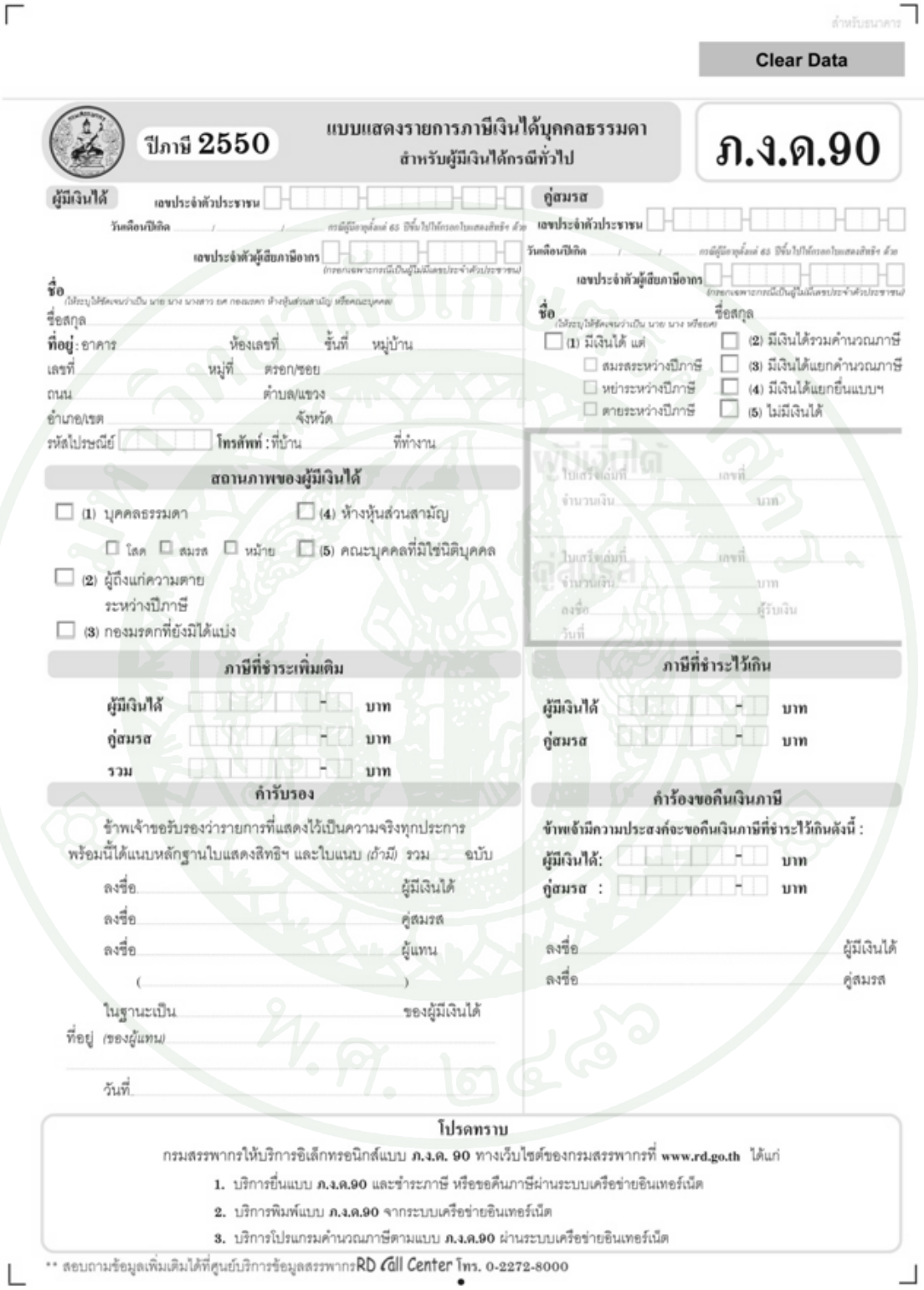

สำหรับธนาคาร

Clear Data

ปีภาษี 2550

แบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
สำหรับผู้มีเงินได้กรณีทั่วไป

ภ.ง.ด.90

ผู้มีเงินได้ เลขประจำตัวประชาชน

วันเดือนปีเกิด / / กรณีผู้มีอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไปให้กรอกใบแสดงสิทธิฯ ด้วย

เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (กรอกเฉพาะกรณีเป็นผู้ไม่มีเลขประจำตัวประชาชน)

ชื่อ (ให้ระบุให้ชัดเจนว่าเป็น นาย นาง นางสาว ยศ กองมรดก ห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือคณะบุคคล)

ชื่อสกุล

ที่อยู่: อาคาร ห้องเลขที่ ชั้นที่ หมู่บ้าน

เลขที่ หมู่ที่ ตรอก/ซอย

ถนน ตำบล/แขวง

อำเภอ/เขต จังหวัด

รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์: ที่บ้าน ที่ทำงาน

สถานภาพของผู้มีเงินได้

☐ (1) บุคคลธรรมดา ☐ (4) ห้างหุ้นส่วนสามัญ

☐ โสด ☐ สมรส ☐ หม้าย ☐ (5) คณะบุคคลที่มิใช่นิติบุคคล

☐ (2) ผู้ถึงแก่ความตาย ระหว่างปีภาษี

☐ (3) กองมรดกที่ยังมิได้แบ่ง

ภาษีที่ชำระเพิ่มเติม

ผู้มีเงินได้ - บาท

คู่สมรส - บาท

รวม - บาท

คำรับรอง

ข้าพเจ้าขอรับรองว่ารายการที่แสดงไว้เป็นความจริงทุกประการ พร้อมนี้ได้แนบหลักฐานใบแสดงสิทธิฯ และใบแนบ (ถ้ามี) รวม ฉบับ

ลงชื่อ ผู้มีเงินได้

ลงชื่อ คู่สมรส

ลงชื่อ ผู้แทน

( )

ในฐานะเป็น ของผู้มีเงินได้

ที่อยู่ (ของผู้แทน)

วันที่

คู่สมรส

เลขประจำตัวประชาชน

วันเดือนปีเกิด / / กรณีผู้มีอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไปให้กรอกใบแสดงสิทธิฯ ด้วย

เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (กรอกเฉพาะกรณีเป็นผู้ไม่มีเลขประจำตัวประชาชน)

ชื่อ (ให้ระบุให้ชัดเจนว่าเป็น นาย นาง หรือยศ) ชื่อสกุล

☐ (1) มีเงินได้ แต่ ☐ (2) มีเงินได้รวมคำนวณภาษี

☐ สมรสระหว่างปีภาษี ☐ (3) มีเงินได้แยกคำนวณภาษี

☐ หย่าระหว่างปีภาษี ☐ (4) มีเงินได้แยกยื่นแบบฯ

☐ ตายระหว่างปีภาษี ☐ (5) ไม่มีเงินได้

ผู้มีเงินได้

ใบเสร็จเล่มที่ เลขที่

จำนวนเงิน บาท

ใบเสร็จเล่มที่ เลขที่

จำนวนเงิน บาท

ลงชื่อ ผู้รับเงิน

วันที่

ภาษีที่ชำระไว้เกิน

ผู้มีเงินได้ - บาท

คู่สมรส - บาท

คำร้องขอคืนเงินภาษี

ข้าพเจ้ามีความประสงค์จะขอคืนเงินภาษีที่ชำระไว้เกินดังนี้ :

ผู้มีเงินได้: - บาท

คู่สมรส : - บาท

ลงชื่อ ผู้มีเงินได้

ลงชื่อ คู่สมรส

โปรดทราบ

กรมสรรพากรให้บริการอิเล็กทรอนิกส์แบบ ภ.ง.ด. 90 ทางเว็บไซต์ของกรมสรรพากรที่ www.rd.go.th ได้แก่

1. บริการยื่นแบบ ภ.ง.ด.90 และชำระภาษี หรือขอคืนภาษีผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
2. บริการพิมพ์แบบ ภ.ง.ด.90 จากระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
3. บริการโปรแกรมคำนวณภาษีตามแบบ ภ.ง.ด.90 ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

** สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ศูนย์บริการข้อมูลสรรพากร RD Call Center โทร. 0-2272-8000

ภาพผนวกที่ 9 รูปแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. 90) ปีภาษี 2550 สำหรับผู้มีเงินได้กรณีทั่วไป หน้า 1

ที่มา: กรมสรรพากร (2555)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หน้า 2

ข้อ 1 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (1) (2) — ผู้มีเงินได้ / คู่สมรส

1. มาตรา 40 (1) ได้แก่ เงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ ฯลฯ(หมายเหตุ: เงินได้ที่ได้รับยกเว้นตาม 2.(4))
2. หัก (1) เงินสะสมกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (ส่วนที่เกิน 10,000 บาท)
(2) เงินสะสม กบข.
(3) เงินสะสมกองทุนสงเคราะห์ครูโรงเรียนเอกชน
(4) เงินค่าชดเชยที่ได้รับตามกฎหมายแรงงาน (กรณีนำมารวมคำนวณภาษี)
รวม (1) ถึง (4) (ตลักฐานแนบตาม (1) ถึง (4) รวม ฉบับ)
3. มาตรา 40 (2) ได้แก่ เบี้ยประชุม ค่านายหน้า ฯลฯ ☐ ผู้มีเงินได้ ☐ คู่สมรส
4. คงเหลือ ผู้มีเงินได้ (1. - 2. + 3.) คู่สมรส (1. - 2.)
5. หักค่าใช้จ่าย ☐ ผู้มีเงินได้ (ร้อยละ 40 ของ 4. แต่ไม่เกิน 60,000 บาท) ☐ คู่สมรส *
6. คงเหลือ (4. - 5.) ยกไปรวมใน ข้อ 10 1.

กรณีผู้มีเงินได้และคู่สมรสต่างฝ่ายต่างมีเงินได้และอยู่ร่วมกันตลอดปีภาษี หากรวมคำนวณภาษี ให้นำจำนวนเงินคงเหลือตาม 6. ของคู่สมรสไปรวมกับ ข้อ 10 1. ของผู้มีเงินได้

* ในกรณีที่คู่สมรสมีเงินได้ทั้งตามมาตรา 40 (1) และ 40 (2) ให้เฉลี่ยค่าใช้จ่ายของเงินได้ตามมาตรา 40 (1) แล้วนำมากรอกในช่อง "คู่สมรส" ในรายการ ☐ คู่สมรส และให้เฉลี่ยค่าใช้จ่ายของเงินได้ตามมาตรา 40 (2) แล้วนำมากรอกในช่อง "ผู้มีเงินได้" ในรายการ ☐ คู่สมรส

ข้อ 2 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (3)

1. ค่าแห่งกู๊ดวิลล์ ค่าสิทธิอย่างอื่น เงินได้มีลักษณะเป็นเงินรายปีอันได้มาจากพินัยกรรม นิติกรรมอย่างอื่น หรือคำพิพากษาของศาล ฯลฯ
(1) (ระบุ) 1
(2) (ระบุ) 2
(3) (ระบุ) 3
2. ค่าแห่งลิขสิทธิ์ ของผู้มีเงินได้
หักค่าใช้จ่าย(ร้อยละ 40 แต่ไม่เกิน 60,000 บาท)
คงเหลือ 4
3. ค่าแห่งลิขสิทธิ์ ของคู่สมรส
หักค่าใช้จ่าย(ร้อยละ 40 แต่ไม่เกิน 60,000 บาท)
คงเหลือ 5
รวม 1 ถึง 5 ยกไปรวมใน ข้อ 10 1.

ข้อ 4 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (5)

เงินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่ได้เนื่องจาก
1. การให้เช่าทรัพย์สิน
(1) บ้าน โรงเรือน สิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น หรือแพ
หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ 30 ☐ จริง
คงเหลือ 1
(2) อื่น ๆ (ระบุ)
หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ ☐ จริง
คงเหลือ 2
(3) อื่น ๆ (ระบุ)
หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ ☐ จริง
คงเหลือ 3
2. การผิดสัญญาเช่าซื้อทรัพย์สินซื้อขายเงินผ่อนฯ
หักค่าใช้จ่ายร้อยละ 20
คงเหลือ 4
รวม 1 ถึง 4 ยกไปรวมใน ข้อ 10 1.

ข้อ 3 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (4)

1. ดอกเบี้ย ผลต่างระหว่างราคาไถ่ถอนกับราคาซื้อตั๋วเงินหรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ฯ ซึ่งผู้รับเป็นผู้ทรงคนแรก (เฉพาะที่ไม่เลือกเสียภาษีในอัตราร้อยละ 15)
2. เงินปันผลฯ จากกองทุนรวม ฯลฯ (เฉพาะที่ไม่เลือกเสียภาษีในอัตราร้อยละ 10)
3. เงินปันผลฯ จากบริษัทต่างประเทศ
4. เงินปันผลฯ จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย (เฉพาะที่ไม่เลือกเสียภาษีในอัตราร้อยละ 10)
5. เครดิตภาษีเงินปันผลตาม 4.**
6. อื่น ๆ (ระบุ)
รวม (1. ถึง 6.) ยกไปรวมใน ข้อ 10 1.

ข้อ 5 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (6)

เงินได้จากวิชาชีพอิสระ คือ วิชากฎหมาย การประกอบโรคศิลป์ วิศวกรรม สถาปัตยกรรม การบัญชี ประณีตศิลปกรรม
1. การประกอบโรคศิลป์
หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ 60 ☐ จริง
คงเหลือ 1
2. อื่น ๆ (ระบุ)
หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ 30 ☐ จริง
คงเหลือ 2
3. อื่น ๆ (ระบุ)
หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ 30 ☐ จริง
คงเหลือ 3
รวม 1 ถึง 3 ยกไปรวมใน ข้อ 10 1.

** ให้ดูรายละเอียดในคำแนะนำหน้า 2

ภาพผนวกที่ 10 รูปแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. 90) ปีภาษี 2550 สำหรับผู้มีเงินได้กรณีทั่วไป หน้า 2

ที่มา: กรมสรรพากร (2555)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

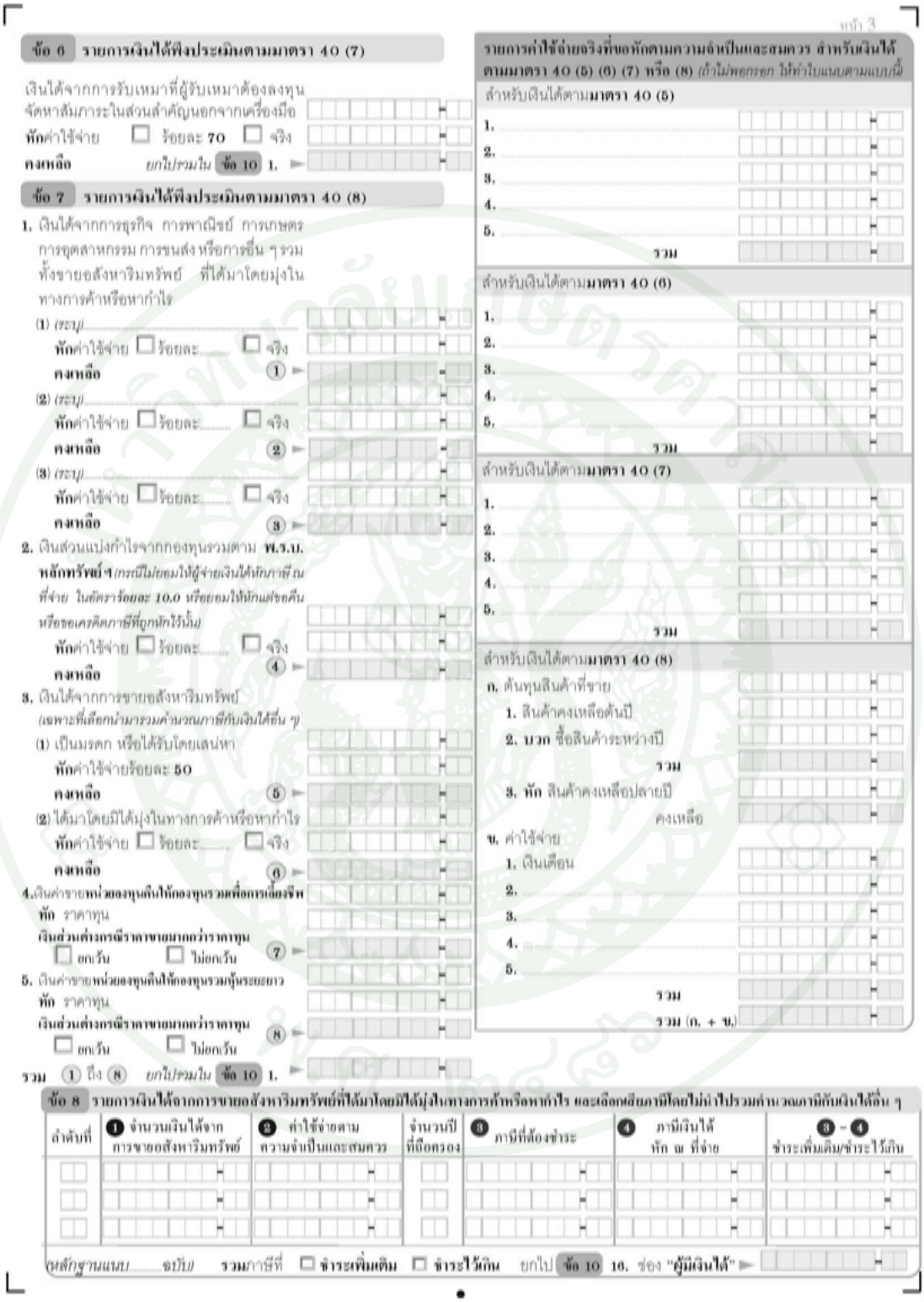

หน้า 3

ข้อ 6 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (7)

เงินได้จากการรับเหมาที่ผู้รับเหมาต้องลงทุนจัดหาสัมภาระในส่วนสำคัญนอกจากเครื่องมือ
หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ 70 ☐ จริง
คงเหลือ ยกไปรวมใน ข้อ 10 1.

ข้อ 7 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (8)

1. เงินได้จากการธุรกิจ การพาณิชย์ การเกษตร การอุตสาหกรรม การขนส่ง หรือการอื่น ๆ รวมทั้งขายอสังหาริมทรัพย์ ที่ได้มาโดยมุ่งในทางการค้าหรือหากำไร
(1) (ระบุ)
หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ ☐ จริง
คงเหลือ (1)
(2) (ระบุ)
หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ ☐ จริง
คงเหลือ (2)
(3) (ระบุ)
หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ ☐ จริง
คงเหลือ (3)
2. เงินส่วนแบ่งกำไรจากกองทุนรวมตาม พ.ร.บ. หลักทรัพย์ฯ (กรณีไม่ขอให้ผู้จ่ายเงินได้หักภาษี ณ ที่จ่าย ในอัตราร้อยละ 10.0 หรือขอให้หักแต่ขอคืนหรือขอเครดิตภาษีที่ถูกหักไว้นั้น)
หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ ☐ จริง
คงเหลือ (4)
3. เงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ (เฉพาะที่เลือกนำมารวมคำนวณภาษีกับเงินได้อื่น ๆ)
(1) เป็นมรดก หรือได้รับโดยเสน่หา
หักค่าใช้จ่ายร้อยละ 50
คงเหลือ (5)
(2) ได้มาโดยมิได้มุ่งในทางการค้าหรือหากำไร
หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ ☐ จริง
คงเหลือ (6)
4. เงินค่าขายหน่วยของทุนคืนให้กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ
หัก ราคาทุน
เงินส่วนต่างกรณีราคาขายมากกว่าราคาทุน
☐ ยกเว้น ☐ ไม่ยกเว้น (7)
5. เงินค่าขายหน่วยของทุนคืนให้กองทุนรวมหุ้นระยะยาว
หัก ราคาทุน
เงินส่วนต่างกรณีราคาขายมากกว่าราคาทุน
☐ ยกเว้น ☐ ไม่ยกเว้น (8)
รวม (1) ถึง (8) ยกไปรวมใน ข้อ 10 1.

รายการค่าใช้จ่ายจริงที่ขอหักตามความจำเป็นและสมควร สำหรับเงินได้ตามมาตรา 40 (5) (6) (7) หรือ (8) *(ถ้าไม่พอกรอก ให้ทำใบแนบตามแบบนี้)*

สำหรับเงินได้ตาม**มาตรา 40 (5)**
1. 2. 3. 4. 5. รวม

สำหรับเงินได้ตาม**มาตรา 40 (6)**
1. 2. 3. 4. 5. รวม

สำหรับเงินได้ตาม**มาตรา 40 (7)**
1. 2. 3. 4. 5. รวม

สำหรับเงินได้ตาม**มาตรา 40 (8)**
ก. ต้นทุนสินค้าที่ขาย
1. สินค้าคงเหลือต้นปี
2. บวก ซื้อสินค้าระหว่างปี
รวม
3. หัก สินค้าคงเหลือปลายปี
คงเหลือ
ข. ค่าใช้จ่าย
1. เงินเดือน
2. 3. 4. 5.
รวม
รวม (ก. + ข.)

ข้อ 8 รายการเงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยมิได้มุ่งในทางการค้าหรือหากำไร และเลือกเสียภาษีโดยไม่นำไปรวมคำนวณภาษีกับเงินได้อื่น ๆ

ลำดับที่	❶ จำนวนเงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์	❷ หัก ค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควร	จำนวนปีที่ถือครอง	❸ ภาษีที่ต้องชำระ	❹ ภาษีเงินได้ หัก ณ ที่จ่าย	❸ - ❹ ชำระเพิ่มเติม/ชำระไว้เกิน

(หลักฐานแนบ ฉบับ) รวมภาษีที่ ☐ ชำระเพิ่มเติม ☐ ชำระไว้เกิน ยกไป ข้อ 10 16. ช่อง "ผู้มีเงินได้"

ภาพผนวกที่ 11 รูปแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. 90) ปีภาษี 2550 สำหรับผู้มีเงินได้กรณีทั่วไป หน้า 3

ที่มา: กรมสรรพากร (2555)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หน้า 4

ข้อ 9 รายการลดหย่อนและยกเว้นหลังจากหักค่าใช้จ่าย

	ผู้มีเงินได้	คู่สมรส
1. ผู้มีเงินได้ (30,000 บาท หรือ 60,000 บาท แล้วแต่กรณี) คู่สมรส (30,000 บาท กรณีแยกคำนวณภาษี)		
2. คู่สมรส (30,000 บาท กรณีมีเงินได้รวมคำนวณภาษีหรือไม่มีเงินได้)		
3. บุตร คนละ 15,000 บาท ..... คน (ไม่ศึกษาหรือศึกษาต่างประเทศ หากแยกคำนวณให้หักคนละ 7,500 บาท)		
บุตร คนละ 17,000 บาท ..... คน (ศึกษาในประเทศ หากแยกคำนวณให้หักคนละ 8,500 บาท)		
4. บิดา (บิดาของผู้มีเงินได้) (ไม่กรอกเลขประจำตัวประชาชน) (บิดาของคู่สมรส) กรณีแยกคำนวณ		
มารดา (มารดาของผู้มีเงินได้) (มารดาของคู่สมรส) กรณีแยกคำนวณ		
บิดา (บิดาของคู่สมรสที่มีเงินได้รวมคำนวณภาษีหรือไม่มีเงินได้)		
มารดา (มารดาของคู่สมรสที่มีเงินได้รวมคำนวณภาษีหรือไม่มีเงินได้)		
5. เบี้ยประกันสุขภาพบิดามารดาของผู้มีเงินได้และคู่สมรส (ไม่กรอกเลขประจำตัวประชาชน)		
บิดา (บิดาของผู้มีเงินได้) (บิดาของคู่สมรส)		
มารดา (มารดาของผู้มีเงินได้) (มารดาของคู่สมรส)		
6. เบี้ยประกันชีวิต		
7. เงินสะสมกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (ส่วนที่ไม่เกิน 10,000 บาท)		
8. ค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ		
9. ค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาว		
10. ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเพื่อซื้อ เช่าซื้อ หรือสร้างอาคารอยู่อาศัย		
11. เงินสมทบกองทุนประกันสังคม		
12. รวม (1. ถึง 11.) นำไปกรอกใน ข้อ 10 2. (หลักฐานแนบ 4. ถึง 11. รวม.....ฉบับ)		

ข้อ 10 การคำนวณภาษี

	ผู้มีเงินได้	คู่สมรส
1. เงินได้หลังจากหักค่าใช้จ่าย (รวมยอดมาจากรายการสุดท้ายของ ข้อ 1 ถึง ข้อ 7)		
2. หัก ค่าลดหย่อนฯ (ยกมาจาก ข้อ 9 12.)		
3. คงเหลือ (1. – 2.)		
4. หัก เงินบริจาคสนับสนุนการศึกษา (2 เท่าของจำนวนที่ได้จ่ายไปจริง แต่ไม่เกินร้อยละ 10 ของ 3.)		
5. หัก เงินสนับสนุนการกีฬา (1.5 เท่าของจำนวนที่จ่ายไป แต่ไม่เกินร้อยละ 20 ของ 3.)		
6. คงเหลือ (3. – 4.– 5.)		
7. หัก เงินบริจาค (ไม่เกินร้อยละ 10 ของ 6.)		
8. เงินได้สุทธิ (6. – 7.)		
9. ภาษีคำนวณจากเงินได้สุทธิ ตาม 8.		
10. ภาษีคำนวณจากเงินได้พึงประเมิน ตั้งแต่ 60,000 บาทขึ้นไป คือร้อยละ 0.5 ของรวมยอดเงินได้ก่อนหักค่าใช้จ่ายตาม ข้อ 1 ถึง ข้อ 7 (ไม่รวมเงินได้ตามมาตรา 40 (1)) = ... X 0.005 =		
11. ภาษีเงินได้ที่ต้องชำระ (จำนวนที่มากกว่าระหว่าง 9. กับ 10.)		
12. ภาษีที่ต้องชำระจากใบแสดงเงินได้ฯ ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ		
13. รวมภาษีที่ต้องชำระ		
14. หัก ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายและการลดหย่อนภาษี ภาษีเงินได้ที่ชำระไว้ตามแบบ ภ.ง.ด.93 และ ภ.ง.ด.94		
15. ภาษีที่ ☐ ชำระเพิ่มเติม ☐ ชำระไว้เกิน		
16. ภาษีที่ ☐ ชำระเพิ่มเติม ☐ ชำระไว้เกิน (ยกมาจาก ข้อ 8 (ถ้ามี))		
17. รวม ภาษีที่ผู้มีเงินได้ ☐ ชำระเพิ่มเติม ☐ชำระไว้เกิน คู่สมรส ☐ ชำระเพิ่มเติม ☐ ชำระไว้เกิน		
18. นำภาษีส่วนที่เกินของอีกฝ่ายหนึ่งมาหักกลบลบกัน		
19. คงเหลือ ภาษีที่ ☐ ชำระเพิ่มเติม ☐ ชำระไว้เกิน (หลักฐานแนบ 4., 5., 7. และ 14. รวม.....ฉบับ)		

กรณี ☐ มีใบแนบ ☐ ยื่นแบบฯ เพิ่มเติม ☐ ยื่นแบบฯ เกินกำหนดเวลา

20. บวก ภาษีที่ชำระเพิ่มเติม (ยกมาจาก ก 6. ของใบแนบ (ถ้ามี))		
21. หัก ภาษีที่ชำระไว้เกิน (ยกมาจาก ก 7. ของใบแนบ (ถ้ามี))		
22. หัก ภาษีชำระไว้ตามแบบ ☐ ภ.ง.ด.90 ☐ ภ.ง.ด.91 (กรณียื่นเพิ่มเติม)		
23. ภาษีที่ ผู้มีเงินได้ ☐ ชำระเพิ่มเติม ☐ ชำระไว้เกิน คู่สมรส ☐ ชำระเพิ่มเติม ☐ชำระไว้เกิน		
24. นำภาษีส่วนที่เกินของอีกฝ่ายหนึ่งมาหักกลบลบกัน		
25. คงเหลือ ภาษีที่ ☐ ชำระเพิ่มเติม ☐ ชำระไว้เกิน		
26. บวก เงินเพิ่ม (ถ้ามี)		
27. รวม ภาษีที่ ☐ ชำระเพิ่มเติม ☐ ชำระไว้เกิน		

ภาพผนวกที่ 12 รูปแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. 90) ปีภาษี 2550 สำหรับผู้มีเงินได้กรณีทั่วไป หน้า 4

ที่มา: กรมสรรพากร (2555)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ล้างข้อมูลทั้งหมด

ปีภาษี 2552

แบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
สำหรับผู้มีเงินได้กรณีทั่วไป

ภ.ง.ด.90

ผู้มีเงินได้

เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (13 หลัก) *

ชื่อ

ชื่อสกุล

ที่อยู่: อาคาร ห้องเลขที่ ชั้นที่ หมู่บ้าน
เลขที่ หมู่ที่ ตรอก/ซอย
ถนน ตำบล/แขวง
อำเภอ/เขต จังหวัด
รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์: ที่บ้าน ที่ทำงาน

สถานภาพของผู้มีเงินได้

(1) บุคคลธรรมดา
โสด สมรส หม้าย
(2) ผู้ถึงแก่ความตาย ระหว่างปีภาษี
(3) กองมรดกที่ยังมิได้แบ่ง
(4) ห้างหุ้นส่วนสามัญ
(5) คณะบุคคลที่มิใช่นิติบุคคล
(6) วิสาหกิจชุมชนตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548

คู่สมรส

เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (13 หลัก) *

ชื่อ ชื่อสกุล

(1) มีเงินได้ แต่
สมรสระหว่างปีภาษี
หย่าระหว่างปีภาษี
ตายระหว่างปีภาษี
(2) มีเงินได้รวมคำนวณภาษี
(3) มีเงินได้แยกคำนวณภาษี
(4) มีเงินได้แยกยื่นแบบฯ
(5) ไม่มีเงินได้

พิมพ์เงินได้

ใบเสร็จเล่มที่ เลขที่
จำนวนเงิน บาท

ใบเสร็จเล่มที่ เลขที่
จำนวนเงิน บาท
ลงชื่อ ผู้รับเงิน
วันที่

ภาษีที่ชำระเพิ่มเติม

ผู้มีเงินได้ - บาท
คู่สมรส - บาท
รวม - บาท

การแสดงเจตนาบริจาคภาษีที่ชำระให้พรรคการเมือง :

ผู้มีเงินได้ ไม่ประสงค์บริจาค ประสงค์บริจาคภาษี 100 บาทให้
คู่สมรส ไม่ประสงค์บริจาค ประสงค์บริจาคภาษี 100 บาทให้

(กรณีคู่สมรสมีเงินได้รวมคำนวณภาษีและแสดงความประสงค์บริจาคให้พรรคการเมืองต้องคำนวณหลายบุคคลด้วย)

รหัสพรรคการเมือง

คำรับรอง

ข้าพเจ้าขอรับรองว่ารายการที่แสดงไว้เป็นความจริงทุกประการ พร้อมนี้ได้แนบหลักฐานใบแสดงสิทธิฯ และใบแนบ (ถ้ามี) รวม ฉบับ

ลงชื่อ ผู้มีเงินได้
ลงชื่อ คู่สมรส
ลงชื่อ ผู้แทน
( )
ในฐานะเป็น ของผู้มีเงินได้
ที่อยู่ (ของผู้แทน)
วันที่

ภาษีที่ชำระไว้เกิน

ผู้มีเงินได้ - บาท
คู่สมรส - บาท

คำร้องขอคืนเงินภาษี

ข้าพเจ้ามีความประสงค์จะขอคืนเงินภาษีที่ชำระไว้เกินดังนี้ :

ผู้มีเงินได้: - บาท
คู่สมรส : - บาท

ลงชื่อ ผู้มีเงินได้
ลงชื่อ คู่สมรส

* กรณีผู้มีเงินได้ - คู่สมรส หมายถึง
1. กรณีบุคคลธรรมดา ให้ใช้เลขประจำตัวประชาชนที่กรมการปกครองออกให้
2. กรณีอื่น ๆ นอกเหนือจาก 1. ให้ใช้เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (13 หลัก) ที่กรมสรรพากรออกให้

* กรณีผู้จ่ายเงินได้ หมายถึง
1. กรณีนิติบุคคล ให้ใช้เลขทะเบียนนิติบุคคลที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าออกให้
2. กรณีบุคคลธรรมดา ให้ใช้เลขประจำตัวประชาชนที่กรมการปกครองออกให้
3. กรณีอื่น ๆ นอกเหนือจาก 1. และ 2. ให้ใช้เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (13 หลัก) ที่กรมสรรพากรออกให้

** สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ศูนย์บริการข้อมูลสรรพากร RD Call Center โทร. 0-2272-8000

ภาพผนวกที่ 13 รูปแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. 90) ปีภาษี 2552 สำหรับผู้มีเงินได้กรณีทั่วไป หน้า 1

ที่มา: กรมสรรพากร (2555)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หน้า 2

ข้อ 1 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (1) (2)

ผู้มีเงินได้ | คู่สมรส

ผู้จ่ายเงินได้ (เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (13 หลัก))

1. มาตรา 40 (1) ได้แก่ เงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ ฯลฯ รวมเงินได้ที่ได้รับยกเว้นตาม 2.(4)
2. หัก (1) เงินสะสมกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (ส่วนที่เกิน 10,000 บาท)
(2) เงินสะสม กบข.
(3) เงินสะสมกองทุนสงเคราะห์ครูโรงเรียนเอกชน
(4) เงินค่าชดเชยที่ได้รับตามกฎหมายแรงงาน (กรณีนำมารวมคำนวณภาษี)
รวม (1) ถึง (4) (หลักฐานแนบตาม (1) ถึง (4) รวม ฉบับ)
3. มาตรา 40 (2) ได้แก่ เบี้ยประชุม ค่านายหน้า ฯลฯ ☐ ผู้มีเงินได้ ☐ คู่สมรส
4. คงเหลือ ผู้มีเงินได้ (1. - 2. + 3.) คู่สมรส (1. - 2.)
5. หักค่าใช้จ่าย ☐ ผู้มีเงินได้ (ร้อยละ 40 ของ 4. แต่ไม่เกิน 60,000 บาท) ☐ คู่สมรส *
6. คงเหลือ (4. - 5.) ยกไปรวมใน ข้อ 10 1.

กรณีผู้มีเงินได้และคู่สมรสต่างฝ่ายต่างมีเงินได้และอยู่ร่วมกันตลอดปีภาษี หากรวมคำนวณภาษี ให้นำจำนวนเงินคงเหลือตาม 6. ของคู่สมรสไปรวมกับ ข้อ 10 1. ของผู้มีเงินได้

* ในกรณีที่คู่สมรสมีเงินได้ทั้งตามมาตรา 40 (1) และ 40 (2) ให้เฉลี่ยค่าใช้จ่ายของเงินได้ตามมาตรา 40 (1) แล้วนำมากรอกในช่อง "คู่สมรส" ในรายการ ☐ คู่สมรส และให้เฉลี่ยค่าใช้จ่ายของเงินได้ตามมาตรา 40 (2) แล้วนำมากรอกในช่อง "ผู้มีเงินได้" ในรายการ ☐ คู่สมรส

ข้อ 2 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (3)

ผู้จ่ายเงินได้ (เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (13 หลัก))

1. ค่าแห่งกู๊ดวิลล์ ค่าสิทธิอย่างอื่น เงินได้มีลักษณะเป็นเงินรายปีอันได้มาจากพินัยกรรม นิติกรรมอย่างอื่นหรือคำพิพากษาของศาล ฯลฯ
(1) (ระบุ) (1)
(2) (ระบุ) (2)
(3) (ระบุ) (3)
2. ค่าแห่งลิขสิทธิ์ ของผู้มีเงินได้
หักค่าใช้จ่าย (ร้อยละ 40 แต่ไม่เกิน 60,000 บาท)
คงเหลือ (4)
3. ค่าแห่งลิขสิทธิ์ ของคู่สมรส
หักค่าใช้จ่าย (ร้อยละ 40 แต่ไม่เกิน 60,000 บาท)
คงเหลือ (5)
รวม (1) ถึง (5) ยกไปรวมใน ข้อ 10 1.

ข้อ 3 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (4)

ผู้จ่ายเงินได้ (เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (13 หลัก))

1. ดอกเบี้ย ผลต่างระหว่างราคาไถ่ถอนกับราคาซื้อตั๋วเงินหรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ฯ ซึ่งผู้รับเป็นผู้ทรงคนแรก (เฉพาะที่ไม่เลือกเสียภาษีในอัตราร้อยละ 15)
2. เงินปันผลฯ จากกองทุนรวม ฯลฯ (เฉพาะที่ไม่เลือกเสียภาษีในอัตราร้อยละ 10)
3. เงินปันผลฯ จากบริษัทต่างประเทศ
4. เงินปันผลฯ จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย (เฉพาะที่ไม่เลือกเสียภาษีในอัตราร้อยละ 10)
5. เครดิตภาษีเงินปันผลตาม 4.**
6. อื่น ๆ (ระบุ)
รวม (1. ถึง 6.) ยกไปรวมใน ข้อ 10 1.

** ให้ดูรายละเอียดในคำแนะนำหน้า 2

ข้อ 4 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (5)

ผู้จ่ายเงินได้ (เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (13 หลัก))

1. การให้เช่าทรัพย์สิน
(1) บ้าน โรงเรือน สิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น หรือแพ
หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ 30 ☐ จริง
คงเหลือ (1)
(2) อื่น ๆ (ระบุ)
หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ ☐ จริง
คงเหลือ (2)
(3) อื่น ๆ (ระบุ)
หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ ☐ จริง
คงเหลือ (3)
2. การผิดสัญญาเช่าซื้อทรัพย์สิน/ซื้อขายฝากฯ
หักค่าใช้จ่ายร้อยละ 20
คงเหลือ (4)
รวม (1) ถึง (4) ยกไปรวมใน ข้อ 10 1.

ข้อ 5 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (6)

ผู้จ่ายเงินได้ (เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (13 หลัก))

เงินได้จากวิชาชีพอิสระ คือ วิชากฎหมาย การประกอบโรคศิลป วิศวกรรม สถาปัตยกรรม การบัญชี ประณีตศิลปกรรม

1. การประกอบโรคศิลป
หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ 60 ☐ จริง
คงเหลือ (1)
2. อื่น ๆ (ระบุ)
หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ 30 ☐ จริง
คงเหลือ (2)
3. อื่น ๆ (ระบุ)
หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ 30 ☐ จริง
คงเหลือ (3)
รวม (1) ถึง (3) ยกไปรวมใน ข้อ 10 1.

ภาพผนวกที่ 14 รูปแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. 90) ปีภาษี 2552 สำหรับผู้มีเงินได้กรณีทั่วไป หน้า 2

ที่มา: กรมสรรพากร (2555)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หน้า 3

ข้อ 6 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (7)

ผู้จ่ายเงินได้ (เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (13 หลัก))

เงินได้จากการรับเหมาที่ผู้รับเหมาต้องลงทุนจัดหาสัมภาระในส่วนสำคัญนอกจากเครื่องมือ

หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ 70 ☐ จริง

คงเหลือ ยกไปรวมใน ข้อ 10 1.

ข้อ 7 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (8)

ผู้จ่ายเงินได้ (เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (13 หลัก))

1. เงินได้จากการธุรกิจ การพาณิชย์ การเกษตร การอุตสาหกรรม การขนส่ง หรือการอื่น ๆ รวม ทั้งขายอสังหาริมทรัพย์ ที่ได้มาโดยมุ่งในทางการค้าหรือหากำไร

(1) (ระบุ)

หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ ☐ จริง

คงเหลือ (1)

(2) (ระบุ)

หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ ☐ จริง

คงเหลือ (2)

(3) (ระบุ)

หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ ☐ จริง

คงเหลือ (3)

2. เงินส่วนแบ่งกำไรจากกองทุนรวมตาม พ.ร.บ. หลักทรัพย์ฯ (กรณีไม่ยอมให้ผู้จ่ายเงินได้หักภาษี ณ ที่จ่าย ในอัตราร้อยละ 10.0 หรือยอมให้หักแต่ขอคืน หรือขอเครดิตภาษีที่ถูกหักไว้นั้น) (4)

3. เงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ (เฉพาะที่เลือกนำมารวมคำนวณภาษีกับเงินได้อื่น ๆ)

(1) เป็นมรดก หรือได้รับโดยเสน่หา

หักค่าใช้จ่ายร้อยละ 50

คงเหลือ (5)

(2) ได้มาโดยมิได้มุ่งในทางการค้าหรือหากำไร

หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ ☐ จริง

คงเหลือ (6)

4. เงินค่าขายหน่วยของทุนคืนให้กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ

หัก ราคาทุน

เงินส่วนต่างกรณีราคาขายมากกว่าราคาทุน

☐ ยกเว้น

☐ ไม่ยกเว้น (7)

5. เงินค่าขายหน่วยของทุนคืนให้กองทุนรวมหุ้นระยะยาว

หัก ราคาทุน

เงินส่วนต่างกรณีราคาขายมากกว่าราคาทุน

☐ ยกเว้น

☐ ไม่ยกเว้น (8)

รวม (1) ถึง (8) ยกไปรวมใน ข้อ 10 1.

รายการค่าใช้จ่ายจริงที่ขอหักตามความจำเป็นและสมควร สำหรับเงินได้ตามมาตรา 40 (5) (6) (7) หรือ (8) (ถ้าไม่พอกรอก ให้ทำใบแนบตามแบบนี้)

สำหรับเงินได้ตามมาตรา 40 (5)

1. 2. 3. 4. 5. รวม

สำหรับเงินได้ตามมาตรา 40 (6)

1. 2. 3. 4. 5. รวม

สำหรับเงินได้ตามมาตรา 40 (7)

1. 2. 3. 4. 5. รวม

สำหรับเงินได้ตามมาตรา 40 (8)

ก. ต้นทุนสินค้าที่ขาย

1. สินค้าคงเหลือต้นปี

2. บวก ซื้อสินค้าระหว่างปี

รวม

3. หัก สินค้าคงเหลือปลายปี

คงเหลือ

ข. ค่าใช้จ่าย

1. เงินเดือน

2. 3. 4. 5.

รวม

รวม (ก. + ข.)

ข้อ 8 รายการเงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยมิได้มุ่งในทางการค้าหรือหากำไร และเลือกเสียภาษีโดยไม่นำไปรวมคำนวณภาษีกับเงินได้อื่น ๆ

ลำดับที่	❶ จำนวนเงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์	❷ ค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควร	จำนวนปีที่ถือครอง	❸ ภาษีที่ต้องชำระ	❹ ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย	❸ - ❹ ชำระเพิ่มเติม/ชำระไว้เกิน

(หลักฐานแนบ ..... ฉบับ) รวมภาษีที่ ☐ ชำระเพิ่มเติม ☐ ชำระไว้เกิน ยกไป ข้อ 10 15. ช่อง "ผู้มีเงินได้"

ภาพผนวกที่ 15 รูปแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. 90) ปีภาษี 2552 สำหรับผู้มีเงินได้กรณีทั่วไป หน้า 3

ที่มา: กรมสรรพากร (2555)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หน้า 4

ข้อ 9 รายการลดหย่อนและยกเว้นหลังจากหักค่าใช้จ่าย — ผู้มีเงินได้ | คู่สมรส

1. ผู้มีเงินได้ *(30,000 บาท หรือ 60,000 บาท แล้วแต่กรณี)* คู่สมรส *(30,000 บาท กรณีแยกคำนวณภาษี)*
2. คู่สมรส *(30,000 บาท กรณีมีมีเงินได้รวมคำนวณภาษีหรือไม่มีเงินได้)*
3. บุตร คนละ *15,000* บาท (.....) คน *(ไม่ศึกษาหรือศึกษาต่างประเทศ หากแยกคำนวณให้หักคนละ 7,500 บาท)*
   บุตร คนละ *17,000* บาท (.....) คน *(ศึกษาในประเทศ หากแยกคำนวณให้หักคนละ 8,500 บาท)*
4. บิดา *(บิดาของผู้มีเงินได้) (ใส่หรือยกเลิกประจำสิ้นประชาชน)* *(บิดาของคู่สมรส) (กรณีแยกคำนวณ)*
   มารดา *(มารดาของผู้มีเงินได้)* *(มารดาของคู่สมรส กรณีแยกคำนวณ)*
   บิดา *(บิดาของคู่สมรสที่มีเงินได้รวมคำนวณภาษีหรือไม่มีเงินได้)*
   มารดา *(มารดาของคู่สมรสที่มีเงินได้รวมคำนวณภาษีหรือไม่มีเงินได้)*
5. อุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพ *(ยกมาจากแบบ ส.ย.04)*
6. เบี้ยประกันสุขภาพบิดามารดาของผู้มีเงินได้และคู่สมรส *(ใส่หรือยกเลิกประจำสิ้นประชาชน)*
   บิดา *(บิดาของผู้มีเงินได้)* *(บิดาของคู่สมรส)*
   มารดา *(มารดาของผู้มีเงินได้)* *(มารดาของคู่สมรส)*
7. เบี้ยประกันชีวิต
8. เงินสะสมกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ *(ส่วนที่ไม่เกิน 10,000 บาท)*
9. ค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ
10. ค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาว
11. ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเพื่อซื้อ เช่าซื้อ หรือสร้างอาคารอยู่อาศัย
12. ค่าซื้ออาคารฯ
13. เงินสมทบกองทุนประกันสังคม
14. **รวม** *(1. ถึง 13.)* นำไปกรอกใน **ข้อ 10** **2.** *(หลักฐานแบบ 4. ถึง 13. รวม..... ฉบับ)*

ข้อ 10 การคำนวณภาษี — ผู้มีเงินได้ | คู่สมรส

1. **เงินได้หลังจากหักค่าใช้จ่าย** *(รวมยอดมาจากรายการสุดท้ายของ* **ข้อ 1** *ถึง* **ข้อ 7** *)*
2. **หัก** ค่าลดหย่อนฯ *(ยกมาจาก* **ข้อ 9** **14.***)*
3. คงเหลือ **(1. – 2.)**
4. **หัก** เงินบริจาคสนับสนุนการศึกษา *(* **2 เท่า**ของจำนวนที่ได้จ่ายไปจริง แต่ไม่เกิน**ร้อยละ 10** ของ **3.** *)*
5. คงเหลือ **(3. – 4.)**
6. **หัก** เงินบริจาค *(ไม่เกิน***ร้อยละ 10** ของ **5.***)*
7. **เงินได้สุทธิ (5. – 6.)**
8. **ภาษีคำนวณจากเงินได้สุทธิ ตาม 7.**
9. **ภาษีคำนวณจากเงินได้พึงประเมิน** ตั้งแต่ **60,000 บาท**ขึ้นไป คือ**ร้อยละ 0.5** ของรวมยอดเงินได้ก่อนหักค่าใช้จ่ายตาม **ข้อ 1** ถึง **ข้อ 7** *(ไม่รวมเงินได้ตาม* **มาตรา 40 (1)***)* – × 0.005 =
10. ภาษีเงินได้ที่ต้องชำระ *(จำนวนที่มากกว่าระหว่าง* **8.** กับ **9.** *เว้นแต่กรณี* **9.** *คำนวณแล้วไม่เกิน 5,000 บาท ให้ชำระภาษีตาม* **8.***)*
11. ภาษีที่ต้องชำระจากใบแสดงเงินได้ฯ ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ
12. รวมภาษีที่ต้องชำระ
13. **หัก** ☐ ภาษีเงินได้**หัก ณ ที่จ่าย**และ**เครดิตภาษี** ☐ **ชำระไว้**ตามแบบ **ภ.ง.ด.93 และ ภ.ง.ด.94**
14. ภาษีที่ ☐ ชำระเพิ่มเติม ☐ ชำระไว้เกิน
15. ภาษีที่ ☐ ชำระเพิ่มเติม ☐ ชำระไว้เกิน *(ยกมาจาก* **ข้อ 8** *(ถ้ามี))*
16. **รวม** ภาษีที่**ผู้มีเงินได้** ☐ ชำระเพิ่มเติม ☐ ชำระไว้เกิน **คู่สมรส** ☐ ชำระเพิ่มเติม ☐ ชำระไว้เกิน
17. นำภาษี**ส่วนที่เกิน**ของอีกฝ่ายหนึ่งมา**หักกลบลบกัน**
18. **คงเหลือ** ภาษีที่ ☐ ชำระเพิ่มเติม ☐ ชำระไว้เกิน *(หลักฐานแบบ 4. , 6. และ 13. รวม.....ฉบับ)*

กรณี ☐ *มีใบแถม* ☐ *ยื่นแบบฯ เพิ่มเติม* ☐ *ยื่นแบบฯ เกินกำหนดเวลา*

19. **บวก** ภาษีที่ชำระเพิ่มเติม *(ยกมาจาก* **ก** **6.** *ของใบแถม (ถ้ามี))*
20. **หัก** ภาษีที่ชำระไว้เกิน *(ยกมาจาก* **ก** **7.** *ของใบแถม (ถ้ามี))*
21. **หัก** ภาษีชำระไว้ตามแบบ ☐ **ภ.ง.ด.90** ☐ **ภ.ง.ด.91** *(กรณียื่นเพิ่มเติม)*
22. ภาษีที่ **ผู้มีเงินได้** ☐ ชำระเพิ่มเติม ☐ ชำระไว้เกิน **คู่สมรส** ☐ ชำระเพิ่มเติม ☐ ชำระไว้เกิน
23. นำภาษี**ส่วนที่เกิน**ของอีกฝ่ายหนึ่งมา**หักกลบลบกัน**
24. **คงเหลือ** ภาษีที่ ☐ **ชำระเพิ่มเติม** ☐ **ชำระไว้เกิน**
25. **บวก** เงินเพิ่ม *(ถ้ามี)*
26. **รวม** ภาษีที่ ☐ **ชำระเพิ่มเติม** ☐ **ชำระไว้เกิน**

ภาพผนวกที่ 16 รูปแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. 90) ปีภาษี 2552 สำหรับผู้มีเงินได้กรณีทั่วไป หน้า 4

ที่มา: กรมสรรพากร (2555)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ล้างข้อมูลทั้งหมด

ปีภาษี 2554

แบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
สำหรับผู้มีเงินได้กรณีทั่วไป

ภ.ง.ด.90

ผู้มีเงินได้

เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (13 หลัก) *

ชื่อ

ชื่อสกุล

ที่อยู่ อาคาร ห้องเลขที่ ชั้นที่ หมู่บ้าน
เลขที่ หมู่ที่ ตรอก/ซอย
ถนน ตำบล/แขวง
อำเภอ/เขต จังหวัด
รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์ : ที่บ้าน ที่ทำงาน
ชื่อเว็บไซต์
(ให้ระบุชื่อเว็บไซต์หลักที่ใช้ในการประกอบธุรกรรม)

สถานภาพของผู้มีเงินได้

(1) บุคคลธรรมดา
โสด สมรส หม้าย
(2) ผู้ถึงแก่ความตาย ระหว่างปีภาษี
(3) กองมรดกที่ยังมิได้แบ่ง
(4) ห้างหุ้นส่วนสามัญ
(5) คณะบุคคลที่มิใช่นิติบุคคล
(6) วิสาหกิจชุมชนตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548

คู่สมรส

เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (13 หลัก) *

ชื่อ ชื่อสกุล

(1) มีเงินได้ แต่
สมรสระหว่างปีภาษี
หย่าระหว่างปีภาษี
ตายระหว่างปีภาษี
(2) มีเงินได้รวมคำนวณภาษี
(3) มีเงินได้แยกคำนวณภาษี
(4) มีเงินได้แยกยื่นแบบฯ
(5) ไม่มีเงินได้

พนักงานรับเงิน

ภาษีที่ชำระเพิ่มเติม

ผู้มีเงินได้ - บาท
คู่สมรส - บาท
รวม - บาท

การแสดงเจตนาบริจาคภาษีที่ชำระให้พรรคการเมือง :
ไม่ประสงค์บริจาค ประสงค์บริจาคภาษี 100 บาทให้

รหัสพรรคการเมือง

คำรับรอง

ข้าพเจ้าขอรับรองว่ารายการที่แสดงไว้เป็นความจริงทุกประการ พร้อมนี้ได้แนบหลักฐานใบแสดงสิทธิฯ และใบแนบ (ถ้ามี) รวม ฉบับ

ลงชื่อ ผู้มีเงินได้
ลงชื่อ คู่สมรส
ลงชื่อ ผู้แทน
( )
ในฐานะเป็น ของผู้มีเงินได้
ที่อยู่ (ของผู้แทน)
วันที่

ภาษีที่ชำระไว้เกิน

ผู้มีเงินได้ - บาท
คู่สมรส - บาท

คำร้องขอคืนเงินภาษี

ข้าพเจ้ามีความประสงค์จะขอคืนเงินภาษีที่ชำระไว้เกินดังนี้ :
ผู้มีเงินได้: - บาท
คู่สมรส : - บาท
ลงชื่อ ผู้มีเงินได้
ลงชื่อ คู่สมรส

* กรณีผู้มีเงินได้ - คู่สมรส หมายถึง
1. กรณีบุคคลธรรมดา ให้ใช้เลขประจำตัวประชาชนที่กรมการปกครองออกให้
2. กรณีอื่น ๆ นอกเหนือจาก 1.ให้ใช้เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (13 หลัก) ที่กรมสรรพากรออกให้

* กรณีผู้จ่ายเงินได้ หมายถึง
1. กรณีนิติบุคคล ให้ใช้เลขทะเบียนนิติบุคคลที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าออกให้
2. กรณีบุคคลธรรมดา ให้ใช้เลขประจำตัวประชาชนที่กรมการปกครองออกให้
3. กรณีอื่น ๆ นอกเหนือจาก 1. และ 2. ให้ใช้เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (13 หลัก) ที่กรมสรรพากรออกให้

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ศูนย์บริการข้อมูลสรรพากร RD Call Center โทร. 1161 บริการยื่นแบบ ภ.ง.ด. 90 ผ่านเว็บไซต์ที่ www.rd.go.th

ภาพผนวกที่ 17 รูปแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. 90) ปีภาษี 2554 สำหรับผู้มีเงินได้กรณีทั่วไป หน้า 1

ที่มา: กรมสรรพากร (2555)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หน้า 2

ข้อ 1 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (1) (2) — ผู้มีเงินได้ / คู่สมรส

ผู้จ่ายเงินได้ — เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (13 หลัก) *

1. มาตรา 40 (1) ได้แก่ เงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ ฯลฯ รวมเงินได้ที่ได้รับยกเว้นตาม 2.(4)
2. หัก (1) เงินสะสมกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (ส่วนที่เกิน 10,000 บาท)
   (2) เงินสะสม กบข.
   (3) เงินสะสมกองทุนสงเคราะห์ครูโรงเรียนเอกชน
   (4) เงินค่าชดเชยที่ได้รับตามกฎหมายแรงงาน (กรณีนำมารวมคำนวณภาษี)
   รวม (1) ถึง (4) (หลักฐานแนบตาม (1) ถึง (4) รวม ฉบับ)
3. มาตรา 40 (2) ได้แก่ เบี้ยประชุม ค่านายหน้า ฯลฯ ☐ ผู้มีเงินได้ ☐ คู่สมรส
4. คงเหลือ ผู้มีเงินได้ (1. - 2. + 3.) คู่สมรส (1. - 2.)
5. หักค่าใช้จ่าย ☐ ผู้มีเงินได้ (ร้อยละ 40 ของ 4. แต่ไม่เกิน 60,000 บาท) ☐ คู่สมรส **
6. คงเหลือ (4. - 5.) ยกไปรวมใน ข้อ 10 1.

กรณีผู้มีเงินได้และคู่สมรสต่างฝ่ายต่างมีเงินได้และอยู่ร่วมกันตลอดปีภาษี หากรวมคำนวณภาษี ให้นำจำนวนเงินคงเหลือตาม 6. ของคู่สมรสไปรวมกับ ข้อ 10 1. ของผู้มีเงินได้

** ในกรณีที่คู่สมรสมีเงินได้ทั้งตามมาตรา 40 (1) และ 40 (2) ให้เฉลี่ยค่าใช้จ่ายของเงินได้ตามมาตรา 40 (1) แล้วนำมากรอกในช่อง "คู่สมรส" ในรายการ ☐ คู่สมรส และให้เฉลี่ยค่าใช้จ่ายของเงินได้ตามมาตรา 40 (2) แล้วนำมากรอกในช่อง "ผู้มีเงินได้" ในรายการ ☐ คู่สมรส

ข้อ 2 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (3)

ผู้จ่ายเงินได้ — เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (13 หลัก) *

1. ค่าแห่งกู๊ดวิลล์ ค่าสิทธิอย่างอื่น เงินได้มีลักษณะเป็นเงินรายปีอันได้มาจากพินัยกรรม นิติกรรมอย่างอื่นหรือคำพิพากษาของศาล ฯลฯ
   (1) (ระบุ) (1)
   (2) (ระบุ) (2)
   (3) (ระบุ) (3)
2. ค่าแห่งลิขสิทธิ์ ของผู้มีเงินได้
   หักค่าใช้จ่าย (ร้อยละ 40 แต่ไม่เกิน 60,000 บาท)
   คงเหลือ (4)
3. ค่าแห่งลิขสิทธิ์ ของคู่สมรส
   หักค่าใช้จ่าย (ร้อยละ 40 แต่ไม่เกิน 60,000 บาท)
   คงเหลือ (5)

รวม (1) ถึง (5) ยกไปรวมใน ข้อ 10 1.

ข้อ 3 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (4)

ผู้จ่ายเงินได้ — เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (13 หลัก) *

1. ดอกเบี้ย ผลต่างระหว่างราคาไถ่ถอนกับราคาซื้อตั๋วเงินหรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ฯ ซึ่งผู้รับเป็นผู้ทรงคนแรก (เฉพาะที่ไม่เลือกเสียภาษีในอัตราร้อยละ 15)
2. เงินปันผลฯ จากกองทุนรวม ฯลฯ (เฉพาะที่ไม่เลือกเสียภาษีในอัตราร้อยละ 10)
3. เงินปันผลฯ จากบริษัทต่างประเทศ
4. เงินปันผลฯ จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย (เฉพาะที่ไม่เลือกเสียภาษีในอัตราร้อยละ 10)
5. เครดิตภาษีเงินปันผลตาม 4.***
6. อื่น ๆ (ระบุ)

รวม (1. ถึง 6.) ยกไปรวมใน ข้อ 10 1.

*** ให้ดูรายละเอียดในคำแนะนำหน้า 2

ข้อ 4 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (5)

ผู้จ่ายเงินได้ — เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (13 หลัก) *

1. การให้เช่าทรัพย์สิน
   (1) บ้าน โรงเรือน สิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น หรือแพ
   หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ 30 ☐ จริง
   คงเหลือ (1)
   (2) อื่น ๆ (ระบุ)
   หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ ☐ จริง
   คงเหลือ (2)
   (3) อื่น ๆ (ระบุ)
   หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ ☐ จริง
   คงเหลือ (3)
2. การนิติกัลญญาเช่าซื้อทรัพย์สิน/ซื้อขายเงินผ่อนฯ
   หักค่าใช้จ่ายร้อยละ 20
   คงเหลือ (4)

รวม (1) ถึง (4) ยกไปรวมใน ข้อ 10 1.

ข้อ 5 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (6)

ผู้จ่ายเงินได้ — เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (13 หลัก) *

เงินได้จากวิชาชีพอิสระ คือ วิชากฎหมาย การประกอบโรคศิลป วิศวกรรม สถาปัตยกรรม การบัญชี ประณีตศิลปกรรม

1. การประกอบโรคศิลป
   หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ 60 ☐ จริง
   คงเหลือ (1)
2. อื่น ๆ (ระบุ)
   หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ 30 ☐ จริง
   คงเหลือ (2)
3. อื่น ๆ (ระบุ)
   หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ 30 ☐ จริง
   คงเหลือ (3)

รวม (1) ถึง (3) ยกไปรวมใน ข้อ 10 1.

ภาพผนวกที่ 18 รูปแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. 90) ปีภาษี 2554 สำหรับผู้มีเงินได้กรณีทั่วไป หน้า 2

ที่มา: กรมสรรพากร (2555)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หน้า 3

ข้อ 6 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (7)

ผู้จ่ายเงินได้ (เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (13 หลัก)*)

เงินได้จากการรับเหมาที่ผู้รับเหมาต้องลงทุนจัดหาสัมภาระในส่วนสำคัญนอกจากเครื่องมือ

หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ 70 ☐ จริง

คงเหลือ ยกไปรวมใน ข้อ 10 1. ►

ข้อ 7 รายการเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (8)

ผู้จ่ายเงินได้ (เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (13 หลัก)*)

1. เงินได้จากการธุรกิจ การพาณิชย์ การเกษตร การอุตสาหกรรม การขนส่ง หรือการอื่น ๆ รวม ทั้งขายอสังหาริมทรัพย์ ที่ได้มาโดยมุ่งในทางการค้าหรือหากำไร

(1) (ระบุ)

หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ..... ☐ จริง

คงเหลือ ①

(2) (ระบุ)

หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ..... ☐ จริง

คงเหลือ ②

(3) (ระบุ)

หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ..... ☐ จริง

คงเหลือ ③

2. เงินส่วนแบ่งกำไรจากกองทุนรวมตาม พ.ร.บ. หลักทรัพย์ฯ (กรณีไม่ยอมให้ผู้จ่ายเงินได้หักภาษี ณ ที่จ่าย ในอัตราร้อยละ 10.0 หรือยอมให้หักแต่ขอคืน หรือขอเครดิตภาษีที่ถูกหักไว้นั้น) ④

3. เงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ (เฉพาะที่เลือกนำมารวมคำนวณภาษีกับเงินได้อื่น ๆ)

(1) เป็นมรดก หรือได้รับโดยเสน่หา

หักค่าใช้จ่ายร้อยละ 50

คงเหลือ ⑤

(2) ได้มาโดยมิได้มุ่งในทางการค้าหรือหากำไร

หักค่าใช้จ่าย ☐ ร้อยละ..... ☐ จริง

คงเหลือ ⑥

4. เงินค่าขายหน่วยของทุนคืนให้กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ

ราคาทุน

เงินส่วนต่างกรณีราคาขายมากกว่าราคาทุน

☐ ยกเว้น

☐ ไม่ยกเว้น ⑦ ►

5. เงินค่าขายหน่วยของทุนคืนให้กองทุนรวมหุ้นระยะยาว

ราคาทุน

เงินส่วนต่างกรณีราคาขายมากกว่าราคาทุน

☐ ยกเว้น

☐ ไม่ยกเว้น ⑧ ►

รวม ① ถึง ⑧ ยกไปรวมใน ข้อ 10 1. ►

รายการค่าใช้จ่ายจริงที่ขอหักตามความจำเป็นและสมควร สำหรับเงินได้ตามมาตรา 40 (5) (6) (7) หรือ (8) *(ถ้าไม่พอกรอก ให้ทำใบแนบตามแบบนี้)*

สำหรับเงินได้ตาม**มาตรา 40 (5)**

1. 2. 3. 4. 5. รวม

สำหรับเงินได้ตาม**มาตรา 40 (6)**

1. 2. 3. 4. 5. รวม

สำหรับเงินได้ตาม**มาตรา 40 (7)**

1. 2. 3. 4. 5. รวม

สำหรับเงินได้ตาม**มาตรา 40 (8)**

ก. ต้นทุนสินค้าที่ขาย

1. สินค้าคงเหลือต้นปี

2. บวก ซื้อสินค้าระหว่างปี

รวม

3. หัก สินค้าคงเหลือปลายปี

คงเหลือ

ข. ค่าใช้จ่าย

1. เงินเดือน

2. 3. 4. 5.

รวม

รวม (ก. + ข.)

ข้อ 8 รายการเงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยมิได้มุ่งในทางการค้าหรือหากำไร และเลือกเสียภาษีโดยไม่นำไปรวมคำนวณภาษีกับเงินได้อื่น ๆ

ลำดับที่	❶ จำนวนเงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์	❷ ค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควร	จำนวนปีที่ถือครอง	❸ ภาษีที่ต้องชำระ	❹ ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย	❸ - ❹ ชำระเพิ่มเติม/ชำระไว้เกิน
	-	-		-	-	-
	-	-		-	-	-
	-	-		-	-	-

(หลักฐานแนบ ..... ฉบับ) รวมภาษีที่ ☐ ชำระเพิ่มเติม ☐ ชำระไว้เกิน ยกไป ข้อ 10 17. ช่อง "ผู้มีเงินได้" ►

ภาพผนวกที่ 19 รูปแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. 90) ปีภาษี 2554 สำหรับผู้มีเงินได้กรณีทั่วไป หน้า 3

ที่มา: กรมสรรพากร (2555)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หน้า 4

ข้อ 9 รายการลดหย่อนและยกเว้นหลังจากหักค่าใช้จ่าย

	ผู้มีเงินได้	คู่สมรส
1. ผู้มีเงินได้ (30,000 บาท หรือ 60,000 บาท แล้วแต่กรณี) คู่สมรส (30,000 บาท กรณีแยกคำนวณภาษี)		
2. คู่สมรส (30,000 บาท กรณีมีเงินได้รวมคำนวณภาษีหรือไม่มีเงินได้)		
3. บุตร คนละ 15,000 บาท ..... คน (ไม่ศึกษาหรือศึกษาต่างประเทศ หากแยกคำนวณให้หักคนละ 7,500 บาท)		
บุตร คนละ17,000 บาท ..... คน (ศึกษาในประเทศ หากแยกคำนวณให้หักคนละ 8,500 บาท)		
4. อุปการะเลี้ยงดูบิดา มารดา		
บิดา (บิดาของผู้มีเงินได้) (ให้กรอกเลขประจำตัวประชาชน) (บิดาของคู่สมรส)		
มารดา (มารดาของผู้มีเงินได้)(ให้กรอกเลขประจำตัวประชาชน) (มารดาของคู่สมรส)		
บิดา (บิดาของคู่สมรสที่มีเงินได้รวมคำนวณภาษีหรือไม่มีเงินได้) มารดา (มารดาของคู่สมรสที่มีเงินได้รวมคำนวณภาษีหรือไม่มีเงินได้)		
5. อุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพ (ยกมาจากแบบ ส.ย.04)		
6. เบี้ยประกันสุขภาพบิดามารดาของผู้มีเงินได้และคู่สมรส		
บิดา (บิดาของผู้มีเงินได้)(ให้กรอกเลขประจำตัวประชาชน) (บิดาของคู่สมรส)		
มารดา (มารดาของผู้มีเงินได้)(ให้กรอกเลขประจำตัวประชาชน) (มารดาของคู่สมรส)		
7. เบี้ยประกันชีวิต		
เบี้ยประกันชีวิตแบบบำนาญ		
8. เงินสะสมกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (ส่วนที่ไม่เกิน 10,000 บาท)		
9. ค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ		
10. ค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาว		
11. ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเพื่อซื้อ เช่าซื้อ หรือสร้างอาคารอยู่อาศัย		
12. อื่น ๆ.		
13. เงินสมทบกองทุนประกันสังคม		
14. **รวม** (1. ถึง 13.) นำไปกรอกใน **ข้อ 10** 2. (หลักฐานแบบ 4. ถึง 13. รวม ..... ฉบับ)		

ข้อ 10 การคำนวณภาษี

	ผู้มีเงินได้	คู่สมรส
1. **เงินได้หลังจากหักค่าใช้จ่าย** (รวมยอดมาจากรายการสุดท้ายของ **ข้อ 1** ถึง **ข้อ 7**)		
2. **หัก** ค่าลดหย่อนฯ (ยกมาจาก **ข้อ 9** 14.)		
3. คงเหลือ (1. – 2.)		
4. **หัก** เงินบริจาคสนับสนุนการศึกษา (**2 เท่า**ของจำนวนที่ได้จ่ายไปจริง แต่ไม่เกิน**ร้อยละ** 10 ของ 3.)		
5. คงเหลือ (3. – 4.)		
6. **หัก** เงินบริจาค (ไม่เกิน**ร้อยละ** 10 ของ 5.)		
7. **เงินได้สุทธิ** (5. – 6.)		
8. **ภาษีคำนวณจากเงินได้สุทธิ ตาม** 7.		
9. **ภาษีคำนวณจากเงินได้พึงประเมิน** ตั้งแต่ 60,000 **บาท**ขึ้นไป คือ**ร้อยละ** 0.5 ของรวมยอดเงินได้ก่อนหักค่าใช้จ่ายตาม **ข้อ 1** ถึง **ข้อ 7** 1. ถึง 3. และส่วนต่างเงินค่าขายหน่วยลงทุนคืนให้กองทุนฯ กรณีไม่ยกเว้นตาม 4. ถึง 5. (ถ้ามี)(ไม่รวมเงินได้ตาม**มาตรา 40** (1)) = ... X 0.005 =		
10. ภาษีเงินได้ที่ต้องชำระ (จำนวนที่มากกว่าระหว่าง 8. กับ 9. เว้นแต่กรณี 9.คำนวณแล้วไม่เกิน 5,000 บาท ให้ชำระภาษีตาม 8.)		
11. ภาษีที่ต้องชำระจากใบแสดงเงินได้ฯ ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ		
12. รวมภาษีที่ต้องชำระ		
13. **หัก** ภาษีเงินได้ที่ได้รับยกเว้นจากการซื้อของสังหาริมทรัพย์ฯ (มูลค่าของสังหาริมทรัพย์ฯ)		
14. ภาษีที่ชำระเพิ่มเติม **(เฉพาะกรณี** 12. **มากกว่า** 13.)		
15. **หัก** ☐ ภาษีเงินได้**หัก ณ ที่จ่าย**และ**เครดิตภาษี** ☐ **ชำระไว้**ตามแบบ **ภ.ง.ด.93 และ ภ.ง.ด.94**		
16. ภาษีที่ ☐ **ชำระเพิ่มเติม** ☐ **ชำระไว้เกิน**		
17. ภาษีที่ ☐ **ชำระเพิ่มเติม** ☐ **ชำระไว้เกิน** (ยกมาจาก **ข้อ 8** (ถ้ามี))		
18. **รวม** ภาษีที่**ผู้มีเงินได้** ☐ **ชำระเพิ่มเติม** ☐ **ชำระไว้เกิน** **คู่สมรส** ☐ **ชำระเพิ่มเติม** ☐ **ชำระไว้เกิน**		
19. นำภาษี**ส่วนที่เกิน**ของอีกฝ่ายหนึ่งมา**หักกลบลบกัน**		
20. ภาษีที่ ☐ **ชำระเพิ่มเติม** ☐ **ชำระไว้เกิน** (หลักฐานแบบ 4., 6., 13. และ 15. รวม.....ฉบับ)		
กรณี ☐ *มีใบแนบ* ☐ *ยื่นแบบฯ เพิ่มเติม* ☐ *ยื่นแบบฯ เกินกำหนดเวลา*		
21. **บวก** ภาษีที่ชำระเพิ่มเติม (ยกมาจาก (ก) 6. ของใบแนบ (ถ้ามี))		
22. **หัก** ภาษีที่ชำระไว้เกิน (ยกมาจาก (ก) 7. ของใบแนบ (ถ้ามี))		
23. **หัก** ภาษีชำระไว้ตามแบบ ☐ **ภ.ง.ด.90** ☐ **ภ.ง.ด.91** (กรณียื่นเพิ่มเติม)		
24. ภาษีที่ **ผู้มีเงินได้** ☐ ชำระเพิ่มเติม ☐ ชำระไว้เกิน **คู่สมรส** ☐ ชำระเพิ่มเติม ☐ ชำระไว้เกิน		
25. นำภาษี**ส่วนที่เกิน**ของอีกฝ่ายหนึ่งมา**หักกลบลบกัน**		
26. ภาษีที่ ☐ **ชำระเพิ่มเติม** ☐ **ชำระไว้เกิน**		
27. **บวก** เงินเพิ่ม (ถ้ามี)		
28. **รวม** ภาษีที่ ☐ **ชำระเพิ่มเติม** ☐ **ชำระไว้เกิน**		

ภาพผนวกที่ 20 รูปแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. 90) ปีภาษี 2554 สำหรับผู้มีเงินได้กรณีทั่วไป หน้า 4

ที่มา: กรมสรรพากร (2555)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ – นามสกุล	นายวิศรุต รัตนสุวรรณ
วัน เดือน ปี ที่เกิด	วันที่ 27 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2533
สถานที่เกิด	อำเภอเบตง จังหวัดยะลา
ประวัติการศึกษา	เศรษฐศาสตรบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผลงานดีเด่นและรางวัลทางวิชาการ	รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 โครงการแข่งขันตอบปัญหาและนำเสนอบทความงานวิจัยทางเศรษฐศาสตร์ในระดับปริญญาตรีของนิสิต/นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ประจำปีการศึกษา 2554

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์